

การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

สำนักหอสมุดกลาง

โดย

นางสาวปิยกานต์ อารียุณิ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา ๒๕๕๔

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

สำนักหอสมุดกลาง

โดย

นางสาวปิยภานต์ อารียุฑี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

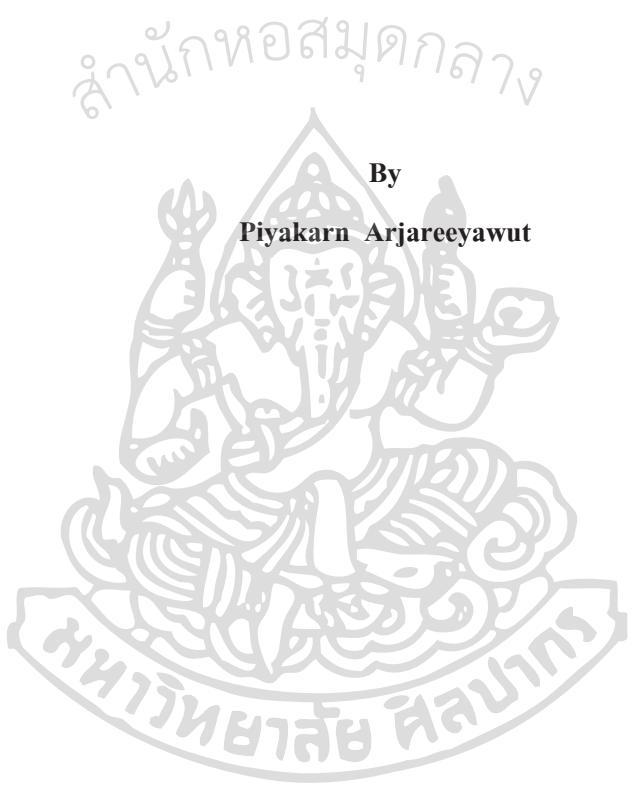
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE SOCIAL CONSTRUCTION OF MEANING, PATTERNS AND PROCESS SAVING
OF CUSTOMS OFFICERS**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
Program of Public Administration
Graduate School
SILPAKORN UNIVERSITY
2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ” เสนอโดย นางสาวปิยกานต์ อาจรียุติ เป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีประจำสาขาวิชาสารสนเทศ มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธรรมทัศนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่เดือน พ.ศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์พรชัย เทพปัญญา)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุวิชา วรวิเชียรวงศ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์)

...../...../.....

53603710 : สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คำสำคัญ : การให้ความหมาย/การออม

ปีกานต์ อาจารย์ : การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่ กรมศุลกากร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์ 105 หน้า.

การวิจัยเรื่อง “การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่ กรมศุลกากร” มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่ กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

การศึกษารั้งนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิทยา “การสร้างทฤษฎีฐานราก” เลือก พื้นที่ศึกษาโดยวิธีการเลือกเชิงทฤษฎีที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และคำานของการวิจัย รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกตและจดบันทึก การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง และการจัดสานทนาภิลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีแปลความและตีความข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลัก ก cioè ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว สำนักพิกัดอัตราศุลกากรและสำนัก บริหารทรัพยากรบุคคล จำนวน 20 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การให้ความหมายของคำว่า “การออม” ของเจ้าหน้าที่ กรมศุลกากร คือ 1. การวางแผน การเก็บเงินเพื่อการใช้จ่ายในอนาคต อันเกิดจากนิสัยที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว 2. การเก็บ ออมเงินเมื่อยามเกษียณ เพื่อความเป็นอิสระทางการเงินของตัวเองเป็นหลัก 3. การแบ่งปันรายได้ เพื่อเก็บเป็นเงินสำรองในการป้องกันความไม่แน่นอนในชีวิต 4. การเก็บและการลงทุนเพื่อผลตอบแทน และเป็นการเพิ่มมูลค่าของเงินหรือทรัพย์สิน และ 5. การเก็บออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันให้กับตัวเอง และครอบครัวหรือเก็บเพื่อเป็นมรดกแก่ลูกหลาน

2) รูปแบบการออมเงิน มี 2 รูปแบบ คือ 1. การออมแบบลูกบังคับจากหน่วยงานของรัฐ และ 2. การออมแบบเลือกออมตามความต้องการ

3) กระบวนการออม มีความแตกต่างกัน คือ 1. กระบวนการออมแบบวางแผนการออม และ 2. กระบวนการออมแบบไม่มีวางแผนออม

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

53603710 : MAJOR : PUBLIC ADMINISTRATION

KEY WORD : THE SOCIAL CONSTRUCTION OF MEANING/SAVING

PIYAKARN ARJAREEYAWUT : THE SOCIAL CONSTRUCTION OF MEANING,
PATTERNS AND PROCESS SAVING OF CUSTOMS OFFICERS. THESIS ADVISOR :
ASST.PROF.PITAK SIRIWONG,Ph.D.. 105 pp.

The research is The Social Construction of Meaning, Patterns and Process Saving of Customs officers. The objective of this study is to analyse The Social Construction of Meaning, patterns and process of savings by the customs officers, Klongtoey district, Bangkok.

This study is qualitative research with "Grounded Theory Approach" methodology; selecting for study areas by theoretical sampling to find one where is consistent with the objective and questions of the research, gathering the data by in-depth interview, observation and record, document and related research analysis, focus group discussion, and data analysis by interpretation. Main group of informant is a total of 20 assorted civil servants, government employees, permanent employees and temporary employees from the Customs Tariffs Bureau and the Human Resource Management Bureau.

The result showed that

1) The Social Construction of Meaning 'Savings' for the customs officers is 1. Personal future planning, as the result of behavior shaping by family 2. Retirement planning for mainly own financial stability 3. Income sharing for reserve fund in case of uncertainty 4. Hedging fund for profit and value adding of funds and properties 5. Savings for self and family's security bond or inheritance

2) There are 2 patterns of savings; 1. Savings as a government-imposed mandate
2. savings as desired.

Finally, 3) process of savings; 1. Process with savings planning and 2. Process without savings planning.

Program of Public Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011
Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศรีวงศ์ ที่ได้สร้างโอกาสการเรียนรู้ ประสบการณ์ การทำวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสร้างทฤษฎีฐานราก ซึ่งต้องใช้ความรู้ด้านวิธีวิทยาการวิจัย การเรียนรู้ทักษะด้านสังคม และกระบวนการวิจัยภาคสนามที่มีระยะเวลานานอย่างต่อเนื่อง ประสบการณ์ การเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่ได้รับในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ปรึกษา และเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดด้วยความเมตตาขึ้น เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พรชัย เพพปัญญา ประธานกรรมการสอบ และอาจารย์ ดร.สุวิชา วรวิชัยวงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่า พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จากผู้ให้ข้อมูลหลัก ในพื้นที่ศึกษาด้วยความเต็มใจและเป็นกันเอง รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ด้วยทั้งหมดที่แสดงความร่วมมืออย่างสูงยิ่งที่ทุกท่านมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน ระดับบัณฑิตศึกษา โครงการพิเศษ คณะวิทยาการจัดการ และเจ้าหน้าที่บันทึกวิทยาลัย วิทยาเขตตั้งชั้นและวิทยาเขต สนามจันทร์ ทุกท่าน รวมทั้งพี่น้อง และเพื่อนนักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ทุกคน พี่อา น้องเจ้นท์ และน้องเดียร์ ที่เคยให้คำแนะนำและช่วยเหลือในทุกขั้นตอนของการทำวิทยานิพนธ์นี้

ความสำเร็จและความภาคภูมิใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นผลจากกำลังใจและการสนับสนุนที่ผู้วิจัยได้รับจากครอบครัว คุณแม่ คุณพ่อ พี่ชูบ พี่ปู น้องปล่อง และน้องปลาย ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ตามเจตนาرمณ์ที่ตั้งใจไว้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๒
กิตติกรรมประกาศ	๓
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัจจุบัน	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
ประวัติกรรมศุลกากร กระทรวงการคลัง	5
แนวคิดเรื่องการออม.....	9
ทฤษฎีสมมติฐานรายได้ (Absolute Income Hypothesis)	9
ทฤษฎีสมมติฐานรายได้สัมพัทธ์ (Relative Income Hypothesis)	10
ทฤษฎีสมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis)	11
ทฤษฎีสมมติฐานวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis)	12
ทฤษฎีสมมติฐานอัตราดอกเบี้ย (Life Interest Hypothesis)	12
สมมติฐานทรัพย์สินสุทธิ (Net Asset)	13
ทฤษฎีราคา (Price Theory).....	13
ทฤษฎีเสาหลักของธนาคารโลก.....	14
การบริโภค (Consumption)	15
แนวคิดและพฤติกรรมการออม	15
การเรียนรู้ของผู้บริโภค (Consumer learning).....	15
ประเภทของพฤติกรรม	17
องค์ประกอบของพฤติกรรม	17
พฤติกรรมการออม	18
ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์	20
ทฤษฎีการตัดสินใจ.....	22

	หน้า
ปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการออม	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
3 ระเบียบวิธีวิจัย	36
พื้นที่ศึกษาวิจัย (Study site)	37
วิธีการศึกษา.....	37
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	40
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
การนำเสนอผลการศึกษา.....	43
ระยะเวลาการวิจัย	43
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
การให้ความหมายของคำว่า “การออม”	46
การให้ความหมายของคำว่า “การออม” ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	46
การตระหนักรู้ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ต่อความสำคัญของ “การออม”	54
ทัศนะที่มีต่อ “การออม” ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	55
ทัศนะของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ระหว่าง “การออม” กับ “การออมเงิน”.....	57
รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	59
การรับรู้รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	59
รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร.....	60
ปัจจัยหรือเหตุผลในการเลือกรูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	65
รูปแบบการออมเงินระยะสั้นของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	67
รูปแบบการออมเงินตามที่รู้กำหนดเพื่อยามเกี้ยญอายุราชการ	70
กระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	72
การเริ่มต้นการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	72
เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีการจัดสรรเงินในแต่ละเดือนเพื่อการออม	75
วัตถุประสงค์ในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร.....	79
การสมำเสมอในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร.....	82

	หน้า
ขั้นตอนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	84
เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีการจัดการกับรายรับที่เพิ่มขึ้น.....	88
ปัญหาอุปสรรคในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร.....	89
วิธีการแก้ปัญหาในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร.....	91
5 สรุปและอภิปรายผล	93
สรุปผลการศึกษา.....	93
การให้ความหมายของคำว่า “การออม” ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	94
รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	94
กระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร	95
ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากการวิจัย	96
วิจารณ์ผลการวิจัย	97
สรุปผลการวิจัย.....	98
ข้อเสนอแนะ	98
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	98
ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ.....	99
ข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งต่อไป.....	99
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก	102
ประวัติผู้วิจัย	105

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมานี้ ส่วนใหญ่เกิดจากการลงทุนตามระบบทุนนิยม โดยแหล่งเงินทุนมาจากการเงินออมในรูปแบบของหนี้หรือเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ และบางส่วนเป็นเงินออมภายในประเทศ เมื่อเศรษฐกิจเกิดการขยายตัวด้านการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องพึงพิงเงินออมจากต่างประเทศในระดับที่มากเกินไป โดยเฉพาะในรูปแบบของหนี้หรือเงินกู้จากต่างประเทศ เกิดสภาพะเงินเพื่อประชาชนใช้จ่ายเกินตัวจนแทบไม่มีเงินออม ก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านเสถียรภาพของเศรษฐกิจ ทั้งในด้านความสามารถในการชำระหนี้และผลกระทบต่ออันดับความน่าเชื่อถือของประเทศไทย หากการออมภายในประเทศกลับลดน้อยลงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนและเงินออมภายในประเทศเกิดความไม่สมดุลกัน ส่งผลกระทบให้ดุลบัญชีเดินสะพัด (Current account) ของประเทศไทยขาดดุล และเมื่อขาดดุลอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน ถือว่าเป็นสัญญาณที่สำคัญในการนำประเทศไทยเข้าสู่การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อตนเข่นเมื่อครั้งวิกฤตเศรษฐกิจ ปี 2540 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2541)

ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการเร่งระดมการออมภายในประเทศให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระบบเศรษฐกิจการเงินภายในประเทศให้ขยายตัวได้อย่างมีเสถียรภาพในระยะยาว รวมไปถึงความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการสะสมทุน (Capital Formation) หรือ “การออม” ในระดับบุคคลให้เพิ่มมากขึ้นในการสร้างความมั่นคงในชีวิต (ธิติพร อุ่นใจ 2551)

“การออม” นับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมาก เปรียบได้กับเบื้องหลังของการเงินที่จะนำไปสู่เป้าหมายทางการเงินที่ได้วางแผนไว้ในอนาคต และเป็นกุญแจหนึ่งในการขับเคลื่อนแหล่งเงินทุนสำคัญในการพัฒนาประเทศ หลังวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อปี 2540 รัฐบาลจึงให้ความสำคัญและกำหนดแนวทางการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการออมภาคครัวเรือนอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2551) และต่อมา.rัฐบาลได้กำหนดให้วันที่ 31 ตุลาคมของทุกปี เป็นวันออมแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนเล็งเห็นคุณค่าของ การออม โดยปลูกฝังให้มีนิสัยรักการออม รู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัด และสร้างค่านิยมการออมที่ดีแก่สังคม (นิติยา ลีม ไฟศาล 2544)

การปลูกฝังเรื่องการออม นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการรักษาสติยรภาพทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงในชีวิต การสร้างแนวคิดและพฤติกรรมให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีวินัยในการใช้จ่ายหรือ การเก็บออมเพื่ออนาคตหลังเกษียณ เมื่อยาม暮暮เงิน อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ รวมถึงวิกฤติเศรษฐกิจ เป็นต้น จึงนับเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยได้อย่างยั่งยืนต่อไป จะเห็นได้ว่า ปัจจุบันแนวโน้มโครงสร้างประชากรของประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและยังต้องขยายการลงทุน เพื่อสร้างพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น ภาครัฐต้องเร่งส่งเสริมการออม โดยให้ความสำคัญทั้งในระดับบุคคล ดังนี้

1. การสร้างหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต โดยมีมาตรการส่งเสริม การออมในรูปแบบต่างๆ (อิสราฯ บัญญัติ 2551) จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เรื่อง การออมของคนไทย พ.ศ.2551 พบว่า โดยประมาณ ครึ่งหนึ่งของผู้ที่ทำงานแล้ว ยังไม่ได้คำนึงถึงการวางแผนการดำเนินชีวิตและการใช้เงินในอนาคต เนื่องจากการไม่มีวินัยทางการเงิน มีรายได้ที่ไม่แน่นอน และมีรายได้น้อยกว่าค่าครองชีพในปัจจุบัน จากสาเหตุดังกล่าวก่อให้เกิดการกู้ยืมเงิน นับเป็นผลกระทบที่สำคัญต่อบริษัทการออมเงินของ ประชาชนอย่างยิ่ง จากโครงสร้างของกลุ่มคนที่ทำงานนั้น แบ่งเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ประจำในระบบ และกลุ่มคนที่เป็นแรงงานอุปกรณ์ทั้งนี้ กลุ่มคนที่มีรายได้ประจำในระบบ ไม่ว่าเงินเดือนจะมาก หรือน้อยก็ตาม โดยภาครัฐจะบังคับให้มีการออมในรูปแบบต่างๆ ตามกฎหมายกำหนด (คณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2551) และต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2554 มีการจัดตั้งกองทุนการออม ขันพื้นฐาน ให้กับประชาชนที่เป็นแรงงานอุปกรณ์ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้มีกฎหมาย ว่าด้วยกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ.2554 (พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ.2554)

กรมศุลกากรเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง มีการแบ่งส่วนราชการภายใน กรมศุลกากร ออกเป็นส่วนงาน จำนวน 20 ส่วนงาน และค่าศุลกากร จำนวน 45 แห่ง มีอัตรากำลัง จำนวน 6,781 คน แบ่งเป็นอัตรากำลัง ข้าราชการ จำนวน 4,739 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 383 คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 796 คน และพนักงานราชการ จำนวน 863 คน (การแบ่งส่วนราชการและ อัตรากำลังของกรมศุลกากรตามกฎหมายระหว่างประเทศ 2553) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทและ หน้าที่เป็นฝ่ายจัดเก็บภาษีอากรขาเข้าในและขาออกนอกราชอาณาจักรตามกฎหมายศุลกากร อันเป็น ฐานทางเศรษฐกิจด้านรายได้ของประเทศไทย

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ประจำในระบบที่รัฐออกกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ เรื่องการออมเงิน เช่น ข้าราชการมีการออมเงินในรูปแบบกองทุนบำเหน็จนำพา ข้าราชการ (กบข.) ลูกจ้างประจำ มีการออมเงินในรูปแบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำ

ของส่วนราชการ (กสจ.) ส่วนพนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว มีการออมเงินในรูปแบบกองทุนชرافาพในระบบประกันสังคม เป็นต้น เมื่อพิจารณาจากความสามารถในการออมเงินของเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีไม่น่าพอใจหรืออาจไม่มีความสามารถในการออม หากหวังเพียงการออมเงินตามข้อบังคับของกฎหมายอาจไม่เพียงพอ และก่อให้เกิดปัญหาด้านการเงินในอนาคต ประกอบกับในปัจจุบัน โครงสร้างสังคมไทยยังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อัตราการมีอายุขัยของคนไทยโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นและครัวเรือนมีขนาดที่เล็กลง จึงมีความจำเป็นยิ่งในการดำเนินถึงการออมเพื่อการดำรงชีวิตหลังวัยเกษียณอายุราชการ

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาการให้ความหมายรูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เพื่อจะได้ทราบแนวคิดและพฤติกรรมการออมในการสร้างความมั่นคงและหลักประกันที่แน่นอนในอนาคตได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงรูปแบบทางความคิดและความเชื่อใจ ต่อริบบทการให้ความหมายของคำว่า “การออม” อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อแนวคิดและพฤติกรรมการวางแผนการออม เพื่อสร้างความมั่นคงและหลักประกันที่แน่นอนในอนาคตของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ผู้ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ประจำในระบบราชการและนำมาระบุกตัวเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการออม ให้สอดคล้องและเหมาะสมตามเงื่อนไข และบริบททางสังคม และวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่

2. ทราบถึงรูปแบบ และกระบวนการออมต่างๆ อันเกิดจากการวางแผนทางการเงินให้ตรงกับวัตถุประสงค์ตามความต้องการของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ซึ่งนับเป็นปัจจัยที่มีผลทางด้านเศรษฐกิจในระดับชุมชนที่สำคัญยิ่ง และเป็นประโยชน์ในการเสนอแนะแนวทางการออมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้เพิ่มขึ้น เพื่อรับรับโครงสร้างสังคมไทยที่จะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

3. เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษา สำหรับผู้สนใจในเรื่องของการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมในระดับต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร โดยศึกษาทางเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาภาคสนามมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Inductive) และการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้มานำเสนอผลการวิจัยในลักษณะเชิงพรรณนา และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interviews) เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เทศบาลเมือง กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) คือ การสัมภาษณ์โดยเปิดกว้าง ไม่จำกัดคำถาม รวมทั้งจัดการสัมภาษณ์กลุ่ม (focus group discussion) โดยจัดเป็นกลุ่มสนทนาระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ เดือนกันยายน ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554 และวิเคราะห์แบบการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory study) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมจากข้อมูลที่เป็นไปตามปรากฏการณ์จริง และใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลสามเส้น (Triangulation) เพื่อความถูกต้อง ครบถ้วน ความน่าเชื่อถือ

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนแนวคิดจากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารั้งนี้ คือ

1. ประวัติกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง
2. แนวคิดเรื่องการออม
3. แนวคิดและพฤติกรรมการออม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ประวัติกรมศุลกากร กระทรวงการคลัง

กรมศุลกากร (2552) ได้กล่าวถึงประวัติเกี่ยวกับกรมศุลกากร ดังนี้

การศุลกากรในอดีตนั้น การจัดเก็บผลประโยชน์จากการค้าเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดิน ในลักษณะที่เป็นภาระศุลกากรแต่โบราณของไทยนั้น ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่า มีวิธีการจัดเก็บอย่างไร และเป็นพิกัดอัตราเท่าใด คงปรากฏแต่พอเป็นแนวคิดจากหลักฐานศิลปาริถของพ่อขุนรามคำแหง ไว้ว่า ในสมัยสุโขทัยมีการค้าขายเป็นปัจจัยในการสร้างความมั่งคั่งของรัฐจากการเก็บภาษีในช่วงระยะเวลาหนึ่ง และมีสำหรับเรียกภาษีชนิดหนึ่ง ซึ่งเก็บจากการนำสัตว์สิ่งของมาจำหน่ายว่า “จกอน” และการเก็บภาษีนี้ช่วงระยะเวลาหนึ่งกรุงสุโขทัย ได้มีประกาศยกเว้นแก่ผู้เข้ามาค้าขายดังหลักฐานที่ปรากฏในศิลปาริถว่า “เมืองสุโขทัยนี้ดีในน้ำมีปลาในน้ำมีข้าวฟ่อเมือง บ่อจกอนในไพร่สุ่ท่องเพื่อน จุนวัวไปค้าข้าวไปขายครอจักรค้าช้างค้าไครจักรค้าร้านม้าค้า” แต่ จกอน ในสมัยสุโขทัย จะรวมถึง ผลประโยชน์ที่เรียกเก็บจากสินค้าเข้าและออกไปยังต่างประเทศด้วยหรือไม่ ไม่ทราบแน่ชัด

ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น มีหลักฐานว่าการเก็บจกอนหรือจังกอบ ใช้รวมทั้งการค้าภายในและต่างประเทศ โดยมีสถานที่สำหรับการภาษี เรียกว่า “ขอนน” ได้แก่ บนอนบก บนอนน้ำ บนอนชั้นนอก บนอนชั้นในและบนอนตลาด เป็นต้น ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีจากราชวงศ์ทุกสินค้า และยังได้พบว่ามีพิกัดการจัดเก็บจังกอบในอัตรา 10 ชัก 1 ซึ่งมีทั้งเก็บเป็นตัวเงินและเก็บเป็นสิ่งของ และในสมัยนี้การค้ากับต่างประเทศเจริญก้าวหน้าขึ้นมาก ได้เกิดหน่วยงานที่ทำหน้าที่โดยตรง เรียกว่า พระคลังสินค้า ดำเนินการค้าแทนรัฐกับพ่อค้านานาชาติ โดยระบบที่เรียกว่า การค้าผูกขาด กล่าวคือ พระคลังสินค้า จะเป็นผู้กำหนดประเภทของสินค้าที่จะเข้าห้องป้องกัน รวมทั้งการขยายผลผลิตเพื่อออกรา

ไปต่างประเทศในแต่เดิมคิดว่าจะมีการเก็บภาษีที่เรียกเก็บจากการค้าระหว่างประเทศ 2 อย่าง คือ

1. จังกอบเรือสินค้า หรือที่เรียกว่า “ค่าปากเรือ” เก็บภาษีตามพิกัดขนาดปากเรือ โดยกำหนดว่าเรือลำใดปากกว้างกว่า 6 ศอก แม้จะยาวไม่ถึง 6 วา เก็บค่าปากเรือละ 6 บาท

2. จังกอบสินค้า เก็บจากสินค้าทั้งขาเข้าและขาออก จังกอบสินค้านี้ในสมัยต่อมา เรียกว่า “ภาษี” ซึ่งการเก็บภาษีขาเข้าในสมัยอยุธยานั้น มีข้อกำหนดและข้อยกเว้นว่า ถ้าเป็นเมืองที่มีพระราชไมตรีและไปมาค้าขายไม่ขาดจะเก็บค่าปากเรือ 4 วาขึ้นไป วาละ 12 บาท และเก็บภาษีสินค้า 100 ชัก 3 และสำหรับเรือเมืองอื่นที่ไม่ได้ค้าขายประจำ หรือมีทางพระราชไมตรีต่อ ก็จะเก็บค่าปากเรือ วาละ 20 บาท และเก็บภาษีสินค้า 100 ชัก 5 และหากเรือที่เข้ามาค้าขาย มีสินค้าที่ทางการต้องการ ก็จะยกเว้นภาษีสินค้าเก็บแต่ค่าปากเรือ นอกจากนี้ ยังมีข้อยกเว้นพิเศษแก่พ่อค้าบางประเทศ เช่น ฝรั่งเศส

จังกอบเรือสินค้าและจังกอบสินค้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นภาษีศุลกากรในสมัยอยุธยาสันนิษฐานว่า เจ้าหน้าที่จัดเก็บ คือ นายขอนอน ออยู่ในบังคับบัญชาของเจ้าพระยาพระคลัง ว่าการกรมทำแต่ในส่วนของการเก็บภาษีศุลกากรตามหัวเมืองก็อยู่ในหน้าที่ของเจ้าเมือง โดยในแต่ละหัวเมืองจะอยู่ในบังคับบัญชาของสมุหนายก สมุหพระคลาโภม และกรมทำตามแต่จะเป็นหัวเมืองในส่วนใด

ส่วนในสมัยกรุงธนบุรี บ้านเมืองอยู่ในบุคคลกรรมการค้าขายระหว่างประเทศไม่ปรากฏหลักฐาน ในทางประวัติศาสตร์

เมื่อเข้าสู่ยุครัตนโกสินทร์ ในรัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีวิธีการเปลี่ยนการจัดเก็บภาษีอากรให้มีการประเมณผู้คนกับทางราชการ ได้จัดเก็บภาษีอากรที่เรียกว่า “ระบบเจ้าภาษี นายอากร” พระคลังสินค้า ทำหน้าที่เป็นเจ้าจำนวนภาษี เรียกว่า กรมเจ้าจำนวน ขึ้นอยู่กับพระคลังมหาสมบัติรับผิดชอบจัดการเรื่องภาษีอากร ส่วนสถานที่เก็บภาษี เรียกว่า “โรงภาษี” ในระบบการผูกขาดการเก็บภาษีเช่นนี้ มีผลกระทบต่อสินค้าขาเข้าและสินค้าขาออก เพราะได้เรียกเก็บจากภาษีผูกขาดแล้ว และในส่วนของการค้ากับต่างชาติที่ยังคงเป็นหน้าที่ของพระคลังสินค้าอยู่เช่นเดิม โดยต่อมาได้เกิดข้อเปลี่ยนแปลงทางการค้ากับต่างประเทศครั้งสำคัญ กล่าวคือ ผู้สำเร็จราชการอินเดียของอังกฤษได้ส่งเงินนี้ เบอร์นี เข้ามาเจริญพระราชไมตรี และเจรจาขอเปลี่ยนแปลงสัญญาทางการค้า โดยขอให้มีการจัดเก็บภาษีตามขนาดของปากเรือเพียงครั้งเดียว ทั้งนี้ โดยแยกประเภทว่าถ้าเป็นเรือบรรทุกสินค้า many ให้เรียกเก็บค่าปากเรือ วาละ 1,700 บาท ถ้าเป็นเรือเปล่าให้เรียกเก็บค่าปากเรือ วาละ 1,500 บาท และขอให้ยกเว้นภาษีค่าธรรมเนียมแก่พ่อค้าชาวอังกฤษ แต่ยังคงให้พระคลังสินค้าควบคุมการซื้อขายสินค้าต้องห้าม ได้ตามธรรมเนียมเดิม

จนกระทั่งถึง รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อังกฤษได้ส่งเชอร์จอห์น เบาร์นิ เป็นอัครราชทูตเข้ามาทำสนธิสัญญาทางการค้า เมื่อปี พ.ศ.2398 อีกครั้ง ข้อความในสนธิสัญญา

เบาริงที่เกี่ยวกับภาษีศุลกากร คือ การให้ยกเลิกค่าปากเรือ ค่าธรรมเนียมเปลี่ยนมาเป็นเก็บภาษีสินค้าขาเข้า โดยเรียกเก็บภาษีในอัตรา 100 ชัก 3 ซึ่งเรียกว่า "ภาษีขาเข้าร้อยชักสาม" และตามข้อตกลงนี้ มีผลกระทบกับการตกลงทำสัญญาทางการค้ากับชาติอื่นๆ ต่อมา เพระชาติอื่นต่างขอที่จะให้ใช้วิธีการเดียวกับที่ทำสัญญากับอังกฤษทั้งสิ้น การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ ทำให้รัฐต้องขาดรายได้จากภาษีศุลกากรไปเป็นจำนวนมาก สำหรับหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรก็ยังคงแยกข้ายกันอยู่ตามกรมต่างๆ เช่น ภาษีอากรขาเข้าร้อยชักสามขึ้นกับกรมกลางโรม ภาษีขาเข้าออกขึ้นกับกรมท่า ภาษีเบ็ดเสร็จ ซึ่งเป็นภาษีผู้ขายขึ้นต่อพระคลังสินค้า ส่วนท่าเรือในหัวเมืองขึ้นกับกรมมหาดไทยและกรมกลางโรม เป็นต้น

บุคสมัยใหม่ของศุลกากรไทย เริ่มเข็นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปูลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีอากรใหม่ โดยทรงจัดตั้งหอรักษากฎพิพัฒน์ขึ้น และโปรดให้ตราพระราชบัญญัติหอรักษากฎพิพัฒน์ จ.ศ.1235 (พ.ศ.2416) พระราชบัญญัติสำหรับพระคลังมหาสมบัติ จ.ศ.1237 (พ.ศ.2418) เพื่อเป็นสำนักงานกลางในการรวบรวมรายได้และการเบิกจ่ายเงินของแผ่นดิน ที่เกี่ยวข้องในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ให้มารวมอยู่ในที่เดียวกัน

หอรักษากฎพิพัฒน์ ซึ่งตั้งอยู่ในพระบรมราชวังสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ามหาลาภ กรมพระบาราบปรบักษ์ อธิบดีทรงมีอำนาจสิทธิขาดในการจัดเก็บภาษีอากรและเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานและดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ซึ่งถือได้ว่างานศุลกากรทำหน้าที่จัดเก็บภาษีขาเข้าขาออกเป็นรายได้ของรัฐ อยู่ในความควบคุมดูแลของหอรักษากฎพิพัฒน์ ดังนั้น หอรักษากฎพิพัฒน์จึงนับเป็นการก่อตั้งกรมศุลกากร แต่หลักฐานการเรียกชื่อหน่วยงานศุลกากร ในช่วงนี้ยังไม่ชัดเจน มีคำเรียกว่า "กรมศุลกากร" หรือ "กรมศุลกากร" และเรียกผู้บังคับบัญชาว่า "ผู้บัญชาการภาษีขาเข้าขาออก" หรือ "อธิบดีผู้บัญชาการกรมศุลกากร" แต่ย่างไรก็มีหลักฐานว่า ท่านเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (ชุมพร บุนนาค) เป็นผู้บัญญัติคิดคำว่า "ศุลกากร" ขึ้นให้ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า "Customs" และกรมศุลกากรขึ้นอยู่ในกระทรวงพระคลังมหาสมบัติทำหน้าที่จ่ายและรักษา แผ่นดิน รวมทั้งราชพัสดุทั้งปวง ตลอดจนรักษาพระราชทรัพย์ของแผ่นดินทั้งหมดเก็บและรับผิดชอบเงินภาษีอากรและเงินขึ้นต่อแผ่นดินตลอดพระราชนາจักร แบ่งหน่วยงานออกเป็น 13 กรม โดยมีแผนกกรมเจ้าจำนวนเก็บภาษี 5 กรม ได้แก่ กรมส่วย กรมสรรพากร กรมสรรพาภัย กรมอากรที่ดิน และกรมศุลกากร มีหน้าที่เก็บเงินภาษีอากรขาเข้าขาออก ซึ่งเก็บจากผู้บรรทุกสินค้าออกไปต่างประเทศ และที่บรรทุกเข้ามาภายในประเทศไทย

จากนั้นเป็นต้นมา ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนในปัจจุบันกรมศุลกากรเป็นหน่วยงานหนึ่ง สังกัดกระทรวงการคลัง การดำเนินงานกรมศุลกากร ได้จริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมืองและสถานการณ์ของโลก ได้มีการสร้างอาคารที่ทำการใหม่ให้เหมาะสมขึ้นแทนที่ทำการ

ศุลกากร ที่เรียกว่าศุลกสถาน เดิมในปี พ.ศ. 2497 นั้นคือ สถานที่ตั้งกรมศุลกากร คลองเตย ในปัจจุบัน ในช่วงเวลาที่ผ่านมาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะ ด้านการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเดิมกรมศุลกากรมีภารกิจหลักคือ จัดเก็บภาษีอากรจากของที่นำเข้ามาใน และส่งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อนำไปพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยและคุ้มครองกันปราบปราม การลักลอบหนีศุลกากร เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปตามเป้าหมายและเกิดความเป็นธรรมแก่ ผู้ประกอบการที่สุจริต

ในปัจจุบันกรมศุลกากร ได้รับบทบาทและหน้าที่จากเดิมที่เน้นการจัดเก็บภาษีอากรจาก ของที่นำเข้ามาในและส่งออกไปนอกราชอาณาจักร มาเป็นการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาส่งเสริมด้านการค้า ระหว่างประเทศและการส่งออกของไทยที่มีศักยภาพในการแข่งขันกับตลาดการค้าของโลก ได้ควบคู่ กันนั้น กรมศุลกากร ได้พัฒนาระบบงานการจัดองค์กร การนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงาน ศุลกากร มีกฎหมายรองรับการปฏิบัติราชการ เช่น ด้านกฎหมายพิกัดอัตราศุลกากร บังคับใช้ พ.ศ.2530 พระราชบัญญัติศุลกากร บังคับใช้ พ.ศ.2469 และด้านระบบราคาศุลกากร บังคับใช้ พ.ศ.2543 และ ระบบราคาแทคต์ พ.ศ.2543 ระบบการดำเนินพิธีการศุลกากร โดยเริ่มจากระบบ Manual บังคับใช้ พ.ศ.2417 เป็นระบบการดำเนินพิธีการศุลกากรแบบดั้งเดิม ต่อมาพัฒนาเป็นระบบ EDI หรือ Electronic Data Interchange) บังคับใช้ พ.ศ.2543 ระบบการดำเนินพิธีการศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และ ปัจจุบันคือ ระบบ e-Customs Paperless พ.ศ.2551 เป็นระบบการดำเนินการผ่านพิธีการศุลกากรทาง อิเล็กทรอนิกส์แบบ ไร้เอกสาร ตลอดจนพัฒนาประสิทธิภาพของข้าราชการให้มีความสอดคล้องกับ ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศไทย นอกจากการพัฒนาระบบงานต่างๆ อย่างต่อเนื่องแล้ว

กรมศุลกากร ได้ปรับปรุงขยายหน่วยงานต่างๆ รองรับกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น โดยแบ่ง งานในกรมศุลกากร (ส่วนสื่อสารและบริการข้อมูล กรมศุลกากร 2554) ออกเป็น 4 กลุ่มภารกิจ และ 1 กลุ่มงานพัฒนา คือ กลุ่มภารกิจด้านยุทธศาสตร์ กลุ่มภารกิจด้านบริหาร กลุ่มภารกิจด้านภาษีอากรและ สิทธิประโยชน์ และกลุ่มภารกิจด้านปราบปราม ซึ่งแบ่งเป็นหน่วยงานย่อยตามกลุ่มภารกิจ ออกเป็น สำนักงาน 20 สำนัก และค่านศุลกากร 46 ค่าน ส่วนกลุ่มงานพัฒนา แบ่งออกเป็นกลุ่มตรวจสอบภายใน และกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร รวมทั้งสำนักงานที่ปรึกษาการศุลกากรประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบราสเซลส์ สำนักงานศุลกากรประจำกงสุลใหญ่ ณ เมืองช่องกง และงานที่ปรึกษาการศุลกากร ประจำกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว

วิสัยทัศน์กรมศุลกากร

ศุลกากรมาตรฐานโลกเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยและปกป้องสังคม

พันธกิจกรรมศุลกากร

1. ให้บริการทางศุลกากรที่ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ได้มาตรฐานโลก
2. ต่างเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและการแบ่งขันของประเทศด้วยมาตรการทางศุลกากร
3. เพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมทางศุลกากรเพื่อป้องป้องสังคม
4. จัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส

ยุทธศาสตร์กรมศุลกากร

1. พัฒนาระบบงานศุลกากรให้เป็นมาตรฐานโลก
2. พัฒนามาตรการทางศุลกากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำการแบ่งขันของประเทศ
3. พัฒนาศักยภาพการควบคุมทางศุลกากรด้วยมาตรฐานสากล
4. บริหารจัดการระบบจัดเก็บภาษีอากร โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

2. แนวคิดเรื่องการออม

แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการออม (Saving) นักเศรษฐศาสตร์กล่าวไว้หลายทฤษฎี ด้วยกัน โดยรายละเอียดของทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง 2547)

2.1. ทฤษฎีสมมติฐานรายได้ (Absolute Income Hypothesis)

เคนส์ (Keynes ชี้แจงใน นิพัพ อมรคิตติเมธี 2553) กล่าวไว้ว่า เงินออมเป็นส่วนต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายเพื่อการบริโภค ดังนั้น ในการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการออม จึงได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีว่า ด้วยการบริโภคเป็นหลักในการอัธิบาย ซึ่งตามทฤษฎีการบริโภคนั้น สมมติฐานที่ได้รับการยกย่องอย่างกว้างขวางที่สุด คือ การใช้จ่ายอุปโภคบริโภคที่มีความสัมพันธ์กับรายได้สูงชี้ส่วนบุคคล และตามทฤษฎีบริโภคของเคนส์ ซึ่งมีสมมติฐานสำคัญอยู่สองประการ คือ

ประการแรก คือ การบริโภคที่แท้จริงจะเป็นฟังก์ชันที่มีเสถียรภาพ (Stable function) ของรายได้ที่แท้จริง

ประการที่สอง คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (Marginal Propensity to Consume : MPC) จะเป็นบวกแต่น้อยกว่าหนึ่ง

นอกจากนี้ เ肯ส์ยังได้ให้สมมติฐานอีกสองข้อ คือ ความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้าย (MPC) จะน้อยกว่าความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (Average Propensity to Consume : APC) หรือ $MPC < APC$ โดย APC จะลดลงเมื่อรายได้สูงขึ้น และความโน้มเอียงในการบริโภคหน่วยสุดท้ายจะลดลงเมื่อรายได้สูงขึ้น

รวมทั้ง แรงจูงใจที่จะทำให้คนออมเงินมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยด้วย แรงจูงใจเหล่านี้ ประกอบไปด้วย

- การออมเนื่องจากการวางแผนการใช้จ่ายในชีวิต (Life-Cycle Motive)
- การออมเพื่อเป็นมรดกแก่บุตรหลาน (Bequest Motive)
- การออมเนื่องจากเปลี่ยนแปลงทางรสนิยมการใช้จ่าย (Improvement Motive)
- การออมเพื่อความต้องการในการซื้อสินค้าคงทน (Downpayment Motive)
- การออมจากผลตอบแทนและการเพิ่มค่าของสินทรัพย์ (Intertemporal Substitution Motive)
- การออมเพื่อการลงทุนทางธุรกิจ (Enterprise Motive)
- การออมเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนในชีวิต (Precautionary Motive)
- การออมเนื่องจากมีลักษณะนิสัยตระหนี่ (Avarice Motive) และ
- การออมเนื่องจากความรู้สึกที่ต้องการมีอิสระทางการเงิน (Independence Motive)

2.2. ทฤษฎีสมมุติฐานรายได้สัมพันธ์ (Relative Income Hypothesis)

ทฤษฎีสมมุติฐานรายได้สัมพันธ์ (James S. Duesenberry 1949 อ้างถึงใน นิภาพร อมรkitดิเมชี 2553) เป็นทฤษฎีตามแนวคิดที่ตั้งอยู่บนสมมติฐานรายได้โดยเปรียบเทียบ กล่าวว่า รายจ่ายในการบริโภคของคนในสังคมนั้นๆ ไว้ขึ้น อยู่กับรายได้สัมบูรณ์แต่ขึ้นอยู่กับรายได้โดยเปรียบเทียบ โดยมีพื้นฐานอยู่บนสมมติฐาน 2 ประการ คือ

สมมติฐานประการแรก ผู้บริโภคจะไม่ผูกพันมากนักกับระดับการบริโภคสมบูรณ์ แต่จะผูกพันอยู่กับการบริโภคเมื่อเปรียบเทียบกับการบริโภคของบุคคลอื่นๆ

กล่าวคือ บุคคลใดที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของสังคม บุคคลนั้นจะมีส่วนต่างระหว่างค่าใช้จ่ายกับรายได้สูง และส่วนต่างระหว่างการออมกับรายได้ต่ำ เพราะว่าบุคคลพยายามที่จะรักษา การบริโภคเท่ากับมาตรฐานการบริโภค โดยเฉลี่ยของกลุ่มสังคมในทางตรงกันข้าม บุคคลใดที่มีรายได้สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของสังคม บุคคลนั้นจะมีส่วนต่างระหว่างค่าใช้จ่ายกับรายได้ต่ำ และส่วนต่างระหว่างการออมกับรายได้สูง เพราะว่าบุคคลเหล่านี้มีระดับการบริโภคเป็นไปตามมาตรฐาน การบริโภคของกลุ่มสังคมเช่นเดียวกัน

สมมติฐานประการที่สอง การบริโภคปัจจุบันไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้สัมบูรณ์ และรายได้เปรียบเทียบท่านนี้ หากแต่ขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคที่ได้รับมาในระยะก่อน

กล่าวคือ ผู้บริโภคจะมีระดับการบริโภคปัจจุบันตามแนวโน้มการบริโภคในอดีต จากสมมติฐานนี้สรุปได้ว่า บุคคลที่มีรายได้ในปัจจุบันสูงขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้ในอดีต บุคคลเหล่านี้

จะมีส่วนต่างระหว่างค่าใช้จ่ายกับรายได้ต่ำและมีส่วนต่างระหว่างการออมกับรายได้สูง ในขณะที่บุคคลที่มีรายได้ในปัจจุบันต่ำลงเมื่อเทียบกับรายได้อดีต บุคคลเหล่านี้จะมีส่วนต่างระหว่างค่าใช้จ่ายกับรายได้สูง และมีการออมกับรายได้ต่ำ

2.3. ทฤษฎีสมมุติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis)

ทฤษฎีสมมุติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis) (Milton Friedman 1957 ถูกนำเสนอในนิพารณ์ มนต์ธิราษฎร์ 1953) ถูกนำเสนอในงานวิจัยเรื่อง A Theory of Consumption Function เมื่อปี ค.ศ. 1957

Milton Friedman เป็นนักเศรษฐศาสตร์อีกท่านที่ไม่เห็นด้วยกับ John Maynard Keynes ที่ว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวัดเวลาใดเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้สมบูรณ์ในวัดเวลานั้น แต่เชื่อว่า ครัวเรือนจะมีพฤติกรรมในจัดสรรรายได้เพื่อการบริโภคโดยอิงกับรายได้ในระยะยาว (long term income) ที่คาดว่าจะได้รับมากกว่า พร้อมนี้กำหนดให้รายได้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ รายได้ถาวร (permanent income) และรายได้ชั่วคราว (transitory income) และกำหนดให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ประกอบไปด้วย 2 ส่วนเช่นกัน คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร (permanent consumption) และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว (transitory consumption)

Friedman เชื่อว่า รายได้ชั่วคราวซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝันในวัดเวลาใดเวลาหนึ่งอาจมีค่าเป็นไห้ทั้งบวกหรือลบ แต่ในระยะยาวแล้วรายได้ส่วนนี้จะหักกลบกันพอดี ดังนั้น ในระยะยาวรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในวัดเวลาใดเวลาหนึ่งจึงมีเฉพาะส่วนของรายได้ถาวรเท่านั้น และเหตุผลที่ทำนองเดียวกันนี้ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในระยะยาวที่เกิดขึ้นจริง จึงมีเฉพาะส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวรด้วยเช่นกัน

ตามแนวคิดของ Friedman รายได้ถาวร หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของรายได้เฉลี่ยระยะยาวที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์ที่เป็นมนุษย์ (human wealth) และสินทรัพย์ที่ไม่ใช่มนุษย์ (nonhuman wealth) ซึ่งในระยะยาว รายได้ถาวรในวัดเวลาใดเวลาหนึ่งจะเท่ากับรายได้ถาวรในอดีตจากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับรายได้ทั้ง 3 ทฤษฎีข้างต้น ได้แก่ ทฤษฎีสมมติฐานรายได้ (Absolute Income Hypothesis) ทฤษฎีสมมุติฐานรายได้สัมพัทธ์ (Relative Income Hypothesis) และทฤษฎีสมมุติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis) พบว่า การบริโภคหรือการใช้จ่ายขึ้นอยู่กับรายได้เป็นหลัก ดังนั้น รายได้จะเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดแนวคิดการให้ความหมาย รูปแบบรวมไปถึงกระบวนการออมของแต่ละบุคคล

2.4. ทฤษฎีสมมติฐานวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis)

อัลเบิร์ต แอนโด้ และฟรังโก โมดิเกลี่ยน尼 (Albert Ando and Franco Modigliani อ้างถึงใน ฐานนี้ ภัมพลาวี 2552) ได้นำแนวคิดสมมติฐานวัสดุจักรชีวิต ค.ศ.1963 มาพัฒนาและทดสอบกับข้อมูลสถิติของสหราชอาณาจักร อ้างว่า โดยทั่วไปแล้วบุคคลมักจะมีรายได้ค่อนข้างต่ำเมื่อเริ่มชีวิต และในช่วงปลายของชีวิต เนื่องจากมีศักยภาพของกำลังการผลิตต่ำ เช่น วัยเด็กจะยังไม่สามารถประกอบอาชีพได้ และในวัยชราเป็นวัยเกษียณอายุ จึงมีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้เลย แต่บุคคลจะมีรายได้สูงขึ้น เมื่ออายุในช่วงวัยกลางคน เพราะมีกำลังและมีศักยภาพในการผลิตที่เต็มที่ ในขณะที่การบริโภคของบุคคลจะตรงไป ซึ่งระดับการบริโภคคงที่หรือสูงขึ้นทีละน้อย ทำให้ช่วงเริ่มต้นของชีวิตนั้นบุคคลจะเป็นผู้กู้สุทธิ (Net Borrower) ต่อมาในช่วงอายุวัยกลางคนจะออมเพื่อจ่ายคืนหนี้สินและเก็บออมไว้ เมื่อออกจากงานและช่วงมั่นปลายชีวิตจะกลายเป็นผู้ออมติดลบ

ในงานวิจัยเรื่อง Macroeconomic aspects of demographic change and intergenerational transfers in Thailand (Amornthep Chawla 2008) ได้มีการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลตัวเลขช่วงอายุของประชากร ไทยออกมายield ว่า ช่วงอายุตั้งแต่ 24 ปีขึ้นไป จะมีรายได้มากกว่าการบริโภค ซึ่งจะเป็นช่วงที่เริ่มนิรกรรมออมเงินและมีรายได้สูงมากที่สุดในช่วงวัยกลางคนและจะมีรายได้ที่ค่อยๆ ลดลงแต่ยังคงมีการบริโภคอยู่ ทำให้เงินออมมีปริมาณที่ลดลงจนถึงช่วงอายุ 59 ปี และหลังจากนั้นก็จะเป็นผู้ที่มีการบริโภคมากกว่ารายได้

จากการศึกษาทฤษฎีสมมติฐานวงจรชีวิต (Life Cycle Hypothesis) อ้างว่า รายได้และค่าใช้จ่ายของบุคคลจะเพิ่มขึ้นตามช่วงอายุที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น วงจรชีวิตหรือช่วงอายุเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดแนวความคิดและพฤติกรรมการออมของแต่ละบุคคล

2.5. ทฤษฎีสมมติฐานอัตราดอกเบี้ย (Life Interest Hypothesis)

แมคคินนอน (McKinon อ้างถึงใน สารานุกรมวิทยาศาสตร์ 2545) พบว่า อัตราดอกเบี้ยเงินฝากหรือผลตอบแทนของเงินออมสามารถส่งผลกระทบต่อการกำหนดการออมเช่นกัน ดังนี้ อัตราดอกเบี้ยในทุรศนของนักเศรษฐศาสตร์คลาสสิกแล้วถือว่า อัตราดอกเบี้ยจะส่งผลกระทบต่อปริมาณการออมโดยอัตราดอกเบี้ยที่เท่าจักรที่เป็นบางจะเป็นสิ่งจูงใจให้ออมมากขึ้น การออมที่เท่าจักรผันแปรไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยที่เท่าจักร ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นการออมทรัพย์จะเพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน

จากการศึกษาทฤษฎีอัตราดอกเบี้ย (Life Interest Hypothesis) พบว่า อัตราดอกเบี้ยช่วยส่งเสริมการออมได้แต่ยังขึ้นอยู่กับทิศทางของอัตราดอกเบี้ยว่าสูงหรือต่ำ หากอัตราดอกเบี้ยสูงจะสามารถเรียกเงินออมได้มาก แต่หากอัตราดอกเบี้ยต่ำการเลือกออมก็จะลดน้อยลง โดยสามารถนำเอาอัตราดอกเบี้ยมาเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยด้านผลตอบแทนการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออม

2.6. สมมุติฐานทรัพย์สินสุทธิ (Net Asset)

สมมุติฐานทรัพย์สินสุทธิ (สารณี วิทยาศัย 2545) เป็นทรัพย์สินที่ครัวเรือนครอบครองอยู่ก็มีอิทธิพลต่อการบริโภค ในการพิจารณาทรัพย์สินนี้จะให้ความสนใจในทรัพย์สินสุทธิ กล่าวคือ เป็นมูลค่าทรัพย์สินที่หักด้วยหนี้สินแล้ว ทรัพย์สินอาจอยู่ในรูปของเงินสด เงินฝากธนาคาร ชนบตร รถยนต์ บ้าน ที่ดิน เครื่องประดับ เป็นต้น ครัวเรือนที่มีทรัพย์สินสุทธิมากจะทำให้การบริโภคสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีทรัพย์สิน นอกจากนี้ทรัพย์สินบางชนิดที่เปลี่ยนเป็นตัวเงินได้ง่ายมีสภาพคล่องสูง บางชนิดเปลี่ยนเป็นตัวเงินได้ยากต้องกินเวลานาน ครัวเรือนที่ครอบครองทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องสูง จึงอาจใช้จ่ายในการบริโภคได้สูงกว่าครัวเรือนที่ครอบครองทรัพย์สินที่มีสภาพคล่องต่ำ แม้ว่าจะมี มูลค่าทรัพย์สินสุทธิเท่ากันก็ตาม

จากการศึกษาสมมุติฐานทรัพย์สินสุทธิ (Net Asset) พบว่า ทรัพย์สินสุทธิเป็นปัจจัยหนึ่งที่บ่งบอกให้ทราบถึงสถานะทางการเงิน และหากว่าเป็นทรัพย์สินสุทธิที่สามารถเปลี่ยนเป็นตัวเงินได้ง่าย จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่บ่งบอกให้ทราบถึงสภาพคล่องในการบริโภค

2.7. ทฤษฎีราคา (Price Theory)

ค่าเงิน (Value of Money) (สารณี วิทยาศัย 2545) แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ ค่าเงินภายใน และค่าเงินภายนอก

ค่าเงินภายใน หมายถึง อำนาจซื้อของเงิน 1 หน่วยเงินตราเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณสินค้าและบริการที่ซื้อมาได้จากการใช้เงินจำนวน 1 หน่วยเงินตรา หากอำนาจซื้อของหนึ่งหน่วยสามารถซื้อปริมาณสินค้าและบริการได้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม แสดงว่า ค่าเงินเพิ่มสูงขึ้น

ในทางตรงข้าม หากปริมาณสินค้าและบริการที่ได้รับจากการใช้เงินหนึ่งหน่วยได้ปริมาณน้อยกว่าเดิม แสดงว่า ค่าเงินลดลง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงค่าเงินจึงขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงระดับราคาจะส่งผลทำให้ค่าเงินเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทั้งระดับราคาและค่าเงินจะมีความสัมพันธ์ที่ผูกพันกัน และระดับราคาที่เปลี่ยนแปลงระดับไปนี้ นิยมเรียกว่า “ภาวะเงินเฟ้อ” (Inflation) (อารีย์ เชื้อเมืองพาน อ้างถึงใน นโยบาย พัฒนาธุรกิจ 2548)

จากการศึกษาทฤษฎีราคา (Price Theory) พบว่า ระดับราคาหรือภาวะเงินเฟือนี้ มีอิทธิพลต่อการออมทรัพย์ กล่าวคือระดับราคасินค้าสูงขึ้นอำนาจในการซื้อจะลดลง การออมที่แท้จริง ก็ยังคงเพิ่มขึ้นได้ ตราบท่าที่การใช้จ่ายอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นมากกว่าการเพิ่มขึ้นของระดับราคา หรือ หากระดับราคасินค้าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน คาดว่าในอนาคตระดับราคасินค้า จะยังเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้ผู้บริโภคใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในปัจจุบันมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณการออมมีระดับลดลง

2.8. ทฤษฎีเสาหลักของธนาคารโลก

ระบบการออมเพื่อเกณฑ์อายุหรือระบบบำนาญที่ธนาคารโลก (World Bank) นำมาเป็นแนวคิดและเสนอเป็นการทั่วไป สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ที่เรียกว่า “ทฤษฎีเสาหลัก 3 ตัน (Three Pillars)”

1st Pillar: Public mandated, publicly managed, defined benefit system

เสาหลักตันที่ 1 เป็นระบบแบบบังคับ โดยประชาชนจ่ายส่วนหนึ่งและรัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนอีกส่วนหนึ่ง บริหารโดยหน่วยงานของรัฐกำหนดผลประโยชน์เป็นอัตราขั้นต่ำที่สามารถจะได้รับในประเทศไทย ได้แก่ กองทุนชราภาพของระบบประกันสังคม

2nd Pillar: Public mandated, Privately managed, Defined contribution system

เสาหลักตันที่ 2 เป็นระบบแบบบังคับ โดยรัฐบาลบังคับให้ประชาชนออม เพื่อเพิ่มหลักประกันในยามชรา ซึ่งอาจเสียผลแห่งการทำงานของตนเอง รูปแบบการออมเป็นบัญชีรายบุคคล เอกชนเป็นผู้บริหาร ในประเทศไทยมีกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ซึ่งน่าจะจัดได้ว่าเป็นเสาหลักตันที่ 2 แต่จำกัดขอบเขตบังคับใช้กับข้าราชการเท่านั้น ซึ่งต่อมากระทรวงการคลังเสนอหลักการ เพื่อออกกฎหมายจัดตั้งกองทุนภาคบังคับสำหรับแรงงานภาคเอกชน เพื่อให้มีหลักประกันในการดำรงชีพ เช่นเดียวกับข้าราชการ

3rd Pillar: Privately managed, voluntary savings, Defined contribution system

เสาหลักตันที่ 3 เป็นระบบการออมแบบสมัครใจ รูปแบบการออมเป็นบัญชีรายบุคคล เอกชนเป็นผู้บริหาร รัฐบาลให้การสนับสนุนด้วยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในประเทศไทย ได้แก่ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

จากการศึกษาทฤษฎีเสาหลัก 3 ตัน (Three Pillars) พบว่า เป็นการเปรียบเทียบการออมเหมือนกับตัว喻ที่.org รับการใช้ชีวิตหลังเกษียณ การออมเงินในระดับเสาหลักตันที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นการออมเงินในระบบบังคับ อาจไม่เพียงพอ กับค่าครองชีพที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนั้น การออมเงินในระดับเสาหลักตันที่ 3 การออมเงินแบบสมัครใจ เป็นกระบวนการการออมในระดับที่ใช้หลักการพึงตนเอง เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิต

2.9. การบริโภค (Consumption)

มนุษย์มีความหิวและความต้องการ เช่นเดียวกันกับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ในโลก แต่มนุษย์ตอบสนองความต้องการและความหิวนั้น ด้วยการอุปโภคและบริโภคสินค้าและบริการที่มนุษย์เป็นผู้ผลิตขึ้น เราทราบว่า อุปสงค์หรือความต้องการที่มีต่อสินค้าและบริการมีได้ทั้งที่เป็นอุปสงค์ต่อสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย (Final demand) และอุปสงค์ต่อสินค้าและบริการขั้นกลาง (Intermediate demand)

การบริโภค (Consumption) (สารณี วิทยาศัย 2545) จัดเป็นอุปสงค์ที่มีต่อสินค้าและบริการในขั้นสุดท้าย สินค้าดังกล่าว เรียกว่า สินค้าบริโภค (Consumer goods) ซึ่งมีทั้งที่เป็นสินค้าคงทน และสินค้าไม่คงทนหรือเสียหาย การที่ผู้บริโภคจะบริโภคสินค้าและบริการได้นั้น ต้องมีเงินเป็นสื่อกลางในการใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าและบริการ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นนี้ เรียกว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค (Consumption expenditure)

ในวิชาที่ว่าด้วยเศรษฐศาสตร์จุลภาค ได้พยาามอธิบายพฤติกรรมการบริโภคสินค้า และบริการของผู้บริโภคไว้ โดยอธิบายว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ในการบริโภคสินค้าและบริการ คือ ระดับราคาและรายได้ ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะจำกัดการใช้จ่ายไว้เพียงแค่รายได้ที่มีอยู่ นอกจาก มีความจำเป็นจริงๆ ที่ต้องมีการกู้หนี้ยืมสิน ซึ่งคนส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการใช้เงินเพื่อการบริโภค อย่างมีเหตุมีผลเป็นไปในทางใช้จ่ายไม่เกินตัว แต่ก็มีบางครั้งมีการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย โดยอาจจะมี การใช้จ่ายเกินตัวตามแฟชั่น ประเพณี และสังคมก็ได้ อย่างไรก็ตาม การเลือกตัดสินใจในการบริโภค ของคน จะเป็นเรื่องเฉพาะของคนในแต่ละครัวเรือน

จากการศึกษาการบริโภค พบร่วมกันว่า การบริโภคและการออมนั้น มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้ การออมจะมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการบริโภคอย่างมาก โดยปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ในจังหวะหนึ่งจะขึ้นอยู่กับการคาดคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

3. แนวคิดและพฤติกรรมการออม

3.1. การเรียนรู้ของผู้บริโภค (consumer learning) ส่วนมากจะเกิดจากประสบการณ์ ในอดีต และการเรียนรู้ในอดีตจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้บริโภคในอนาคต

การเรียนรู้นั้น ให้นิยามได้ง่ายๆ ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้น อันเป็นผลจากประสบการณ์ที่ผ่านมา เมื่อผู้บริโภคได้รับประสบการณ์เพิ่มขึ้นจากการซื้อและบริโภค ผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคจะไม่เพียงแต่เรียนรู้ว่า ตราสินค้าอะไรบ้างที่ชอบและไม่ชอบ แต่ยังเรียนรู้ว่า ลักษณะสำคัญของอะไรในตราผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคชอบมากที่สุด เช่น จากการสำรวจเท่า A สำหรับวิ่ง ออกกำลังกายตอนเช้าเป็นประจำทุกวัน ผู้บริโภคอาจเกิดความรู้สึกว่า รองเท้าตรา A สามารถใส่สบายและ ได้รับความพอใจ ดังนั้น ในการซื้อรองเท้าในครั้งต่อไปในอนาคต ก็จะมีความเป็นไปได้ค่อนข้าง มากกว่าที่ผู้บริโภคจะซื้อรองเท้าตระนันอีกรึ จนเห็นได้ว่า ความพอใจที่ได้รับจะเป็นตัวเสริมแรง ประสบการณ์ในอดีต และจะเพิ่มความเป็นไปได้ที่ผู้บริโภคจะซื้อตราเดียวกันนั้นอีกในครั้งต่อไป

นอกจากนี้ บางท่านก็ให้นิยามว่า “การเรียนรู้” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่ค่อนข้างถาวรอันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยไม่จำเป็นจะต้องเป็นประสบการณ์ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นโดยตรง แต่การเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้จากการสังเกตการณ์ที่มีผลกระทบต่อผู้อื่น

และทั้งการเรียนรู้ยังอาจเกิดขึ้นได้ทั้งๆ ที่ไม่ได้ตั้งใจหรือใช้ความพยายามใดๆ เลยก็อาจเป็นไปได้ ตัวอย่าง ผู้บริโภคสามารถจดจำตราผลิตภัณฑ์และสามารถร้องเพลงโฆษณาสินค้าได้ ทั้งๆ ที่ไม่ได้ใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านั้น การได้รับรู้แบบนี้เป็นการรับรู้โดยไม่ได้ตั้งใจ เรียกว่า “การเรียนรู้โดยบังเอิญ” (incidental learning) จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และ ทั้งยังสามารถเกิดจากสถานการณ์หรือเงื่อนไขต่างๆ ด้วย และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นนามธรรม เป็น สิ่งที่มีอยู่ไม่เห็น จึงจำเป็นจะต้องพิจารณาที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างดาวร อันเกิดขึ้น จากผลของการสนับสนุนที่ได้รับสั่งสมมา

นักวิจัยส่วนมากแบ่ง การเรียนรู้ของผู้บริโภค ออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1.1. การเรียนรู้จากพฤติกรรมหรือการกระทำ หรือ “การเรียนรู้จากประสบการณ์” (experience learning) หมายถึง กระบวนการพัฒนาการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ โดยอัตโนมัติ อันเกิดจากผลการกระทำข้าๆ ชาๆ

การเรียนรู้ตามแนวความคิดนี้ ถือว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจากการ ผู้บริโภคการรับรู้ต่อเหตุการณ์หรือสิ่งเร้า (Stimuli) กับการตอบสนอง (response) หรือการกระทำต่อ สิ่งเหล่านั้น การเรียนรู้จากพฤติกรรมหรือการกระทำจึงแบ่งออก เป็น 2 ทฤษฎี

ทฤษฎีแรก คือ ทฤษฎีการเรียนรู้จากเงื่อนไขคลาสสิก (Classical conditioning) เป็นทฤษฎีของนักสรีรวิทยาชาวรัสเซีย ชื่อ พافลอฟ (Ivan Pavlov) สามารถสรุปหลักการเรียนรู้จาก การวางแผนเงื่อนไขคลาสสิก ได้ดังนี้ คือ “เมื่อนำสิ่งเร้าที่เป็นกลางหรือสิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไข (CS) เสนอ ควบคู่กับสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางแผนให้ (UCS) ซ้ำๆ หลายครั้ง ในที่สุดสิ่งเร้าที่เป็นกลางนั้น จะกลายเป็น สิ่งเร้าที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองได้ด้วยตัวเอง”

ทฤษฎีที่ 2 คือ ทฤษฎีการเรียนรู้จากเงื่อนไขการกระทำ (Operant conditioning)

3.1.2. การเรียนรู้จากการคิดอย่างมีเหตุผลหรือ “การเรียนรู้จากการคิดควบยอด” (conceptual learning) หมายถึง การเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการคิด โครงสร้างอย่างมีเหตุผล และใช้ สติปัญญา เพื่อแก้ปัญหาโดยปราศจากการได้รับประสบการณ์ตรง

การเรียนรู้ลักษณะนี้ อาจเกิดจากบุคคลนำความคิด 2-3 ความคิดมาเชื่อมโยงกัน แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอดหรืออาจจะเกิดจากการเรียนรู้ง่ายๆ เพียงแต่นุ่มนวลนั้นได้สังเกตเห็นผล ของพฤติกรรมของผู้อื่นแล้วปรับเป็นพฤติกรรมของตนเอง กล้วยๆ ตามนั้นด้วย ซึ่งลักษณะเช่นนี้ เรียกว่า “การเรียนรู้จากการสังเกต” (observational learning)

3.2. ประเภทของพฤติกรรม

พฤติกรรม (เรณู สำเร็จยิ่ง 2549) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.2.1. พฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมชัดแจ้ง (over behavior) เป็นพฤติกรรมที่สามารถมองเห็น สังเกตเห็น ได้จากภายนอก มี 2 ลักษณะคือ

ลักษณะแรกพฤติกรรมแบบโมลาร์ (molar behavior) เป็นพฤติกรรมหน่วยใหญ่ ที่สุดที่สังเกตเห็น ได้ด้วยตาเปล่า โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องมือวัดและตรวจสอบ เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกาย การเดิน การยืน การนั่ง

ลักษณะที่ 2 พฤติกรรมโมเลกุล (molecular behavior) เป็นพฤติกรรมหน่วยย่อย ที่ต้องอาศัยเครื่องมือในการสังเกต เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย การหมุนเวียนของโลหิต การเต้นของหัวใจ ความดันโลหิต กระแทประสาทในสมอง ฯลฯ

3.2.2. พฤติกรรมภายนอกหรือพฤติกรรมคำบัง (cover behavior) เป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถมองเห็น ได้ชัดเจนด้วยตา แต่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัดและตรวจสอบพฤติกรรมภายนอก เช่น ความรู้สึก การรับรู้ การจำ และการคิด

3.3. องค์ประกอบของพฤติกรรม

ครอนบาก (Cronbach 1963 อ้างถึงใน เรณู สำเร็จยิ่ง 2549) กล่าวว่า ลักษณะของพฤติกรรมของมนุษย์ ว่ามีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่

1. มีเป้าหมายหรือมีความต้องการ
2. ความพร้อม (readiness) ระดับความสามารถในการทำเพื่อตอบสนองความต้องการ
3. สถานการณ์ (situation) หมายถึง เหตุการณ์หรือโอกาสในการกระทำการหนึ่งๆ
4. การตีความ (interpretation) เป็นการพิจารณาเพื่อหาวิธีการตอบสนองความต้องการ
5. การตอบสนอง (response) เป็นการกระทำการต่างๆ ตามที่พิจารณาตัดสินใจ
6. ผลที่เกิดขึ้น (consequence) เป็นสิ่งที่ประจักษ์สอดคล้อง (confirm) หรือเป็นสิ่งที่ประจักษ์ไม่สอดคล้อง (Contradict) กับการคาดหวัง

7. ปฏิกิริยาต่อการผิดหวัง (reaction to thwarting) เป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้น หลังจากไม่สอดคล้องกับความต้องการ ทำให้ต้องกลับไปตีความใหม่ เพื่อเลือกวิธีการตอบสนองความต้องการ ให้ประสบผลสำเร็จ พฤติกรรมจะสมบูรณ์และสิ้นสุดเมื่อมนุษย์ได้รับผลตามความคาดหวัง ถ้าข้างไม่สมหวังก็จะมีปฏิกิริยาต่อไปอีก

3.4. พฤติกรรมการออม

พฤติกรรมการออม (โสกณ ไรจันธ์ สำเร็จ 2540 อ้างถึงใน รดา อดุลย์วัฒนกุล) มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการออมของครัวเรือน ซึ่งจากผลการศึกษาที่ผ่านมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมการออมของครัวเรือน ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 7 ประการ คือ

1. สมมติฐานรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis)

เห็นส์ สร้างฟังก์ชันการบริโภคหรืออิ肯นัยหนึ่งคือ เงินออมจะมากขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น (ภายในได้เพิ่มขึ้น ภายในได้เพิ่มขึ้น คงที่) ประชาชนมีความโน้มเอียงที่ใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ในอัตราที่ต่ำกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น หรือประชาชนมีความโน้มเอียงที่จะออมเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น โดยระบบเศรษฐกิจที่เตบโตส่งผลให้ครัวเรือนมีความสามารถที่จะออมสูงขึ้น

2. ตัวแปรค้านการพึงพิง (Dependency Rate)

จำนวนผู้พึ่งพิงหรือผู้ไม่มีเงิน ได้ เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมการออม เนื่องจากจำนวนผู้พึ่งพิงเป็นภาระแก่ครัวเรือน ต้องให้ความอุปการะเลี้ยงดูทำให้รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้น หรือในทางตรงกันข้ามบุคคลในวัยทำงานมีความโน้มเอียงที่จะออมสูงขึ้น จะมีผลทำให้อัตราการออมของครัวเรือนโดยรวมสูงขึ้น

3. สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Hypothesis)

สาระสำคัญของสมมติฐานนี้ คือ โดยทั่วไปบุคคลมักจะมีรายได้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเริ่มต้นชีวิตและในบั้นปลายของชีวิต เนื่องจากผลิตภาพต่ำแต่บุคคลจะมีรายได้สูงเมื่อยังในวัยกลางคน ในขณะที่การบริโภคของบุคคลจะดำเนินต่อไป ซึ่งระดับการบริโภคคงที่หรือสูงขึ้นทีละน้อย ทำให้ช่วงเริ่มต้นของชีวิตนั้นบุคคลจะเป็นผู้กู้สูญเสีย (Net Borrower) ต่อมาในช่วงอายุวัยกลางคนจะออมเพื่อจ่ายคืนหนี้สินและเก็บออมไว้เมื่อออกจากงาน และช่วงบั้นปลายชีวิตจะกลายเป็นผู้ออมติดลบ

4. อาชีพ สมมติฐานของคอลดอร์ (Kaldors Hypothesis)

สาระสำคัญของสมมติฐานนี้ คือ ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยทางด้านแหล่งที่มาของเงินได้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ซึ่ง คอลดอร์ เป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกที่ศึกษาโดยแยกการออมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มการออมของนายทุนกับการออมของกรรมกร ผลการศึกษาปรากฏว่า ความโน้มเอียงในการออมหน่วยสุดท้ายของนายทุนมีค่าสูงกว่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายของกรรมกร ซึ่งต่อมาได้รับการสนับสนุน จากผลการศึกษาของ Hahn Kalecki and Robins

5. เบตชันบทและเบตเมือง

ความแตกต่างด้านภูมิศาสตร์หรือด้านภูมิภาค เป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่กำหนดพฤติกรรมการออมของครัวเรือน ทั้งนี้ เพราะว่าปัจจัยที่กำหนดความสามารถ สิ่งจูงใจ และ

โอกาสในการออมแตกต่างกัน รวมทั้งระดับการพัฒนาของสินค้าอุปโภคบริโภคกีฬาต่างกันมาก ระหว่างในเขตเทศบาลกับนอกเขตเทศบาล และได้รับการสนับสนุนจากผลการศึกษาของ Gupta Kelly and Williamson

6. ระดับการศึกษา

เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของครัวเรือนในฐานตัวแทนทัศนคติ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการออมได้ ทั้งในทางบวกและทางลบ ระดับการศึกษาของกลุ่มครัวเรือนจะช่วยเสริมสร้างหรือปลูกฝังทัศนคติของครัวเรือนให้มีวินัยในการใช้จ่าย ก่อให้เกิดการประหัดในรายจ่ายรวม ทำให้ครัวเรือนสามารถออมได้มากขึ้น ในอีกด้านหนึ่งระดับการศึกษาของครัวเรือนอาจสร้างทัศนคติในครัวเรือนนั้น ไม่มีความจำเป็นต้องออมมากนัก เพราะจะมีความมั่นคงในการงานหรือไม่มีความเสี่ยงที่ต้องออกจากงานเท่ากับกลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่า

7. ปัจจัยอื่นๆ นอกจากการออมโดยปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีกำหนดจาก

7.1 ความอยากรออมหรือค่านิยม เป็นการสร้างและปลูกฝังวัฒนธรรมการออม เช่น ประเทศญี่ปุ่น

7.2 ความสะดวกที่จะออม คือ บริการต่างๆ เช่น บทบาทสถาบันการเงินมีผลต่อการออมในทางบวก ปรากฏในประเทศไทย มีข้อสังเกตว่า บทบาทของสถาบันการเงินอาจมีผลลบต่อการออมครัวเรือนได้ ทั้งนี้เนื่องจาก ในระยะเวลาที่ผ่านมาสถาบันการเงินเร่งขยายบริการทางการเงินในลักษณะที่ขาดความสมดุล โดยเน้นขยายบริการด้านสินเชื่อมากกว่าระดุมเงินฝากหักล้างกับ ผลดีที่เกิดจากการที่ประสิทธิภาพในการระดุมเงินออมของระบบเศรษฐกิจสูงขึ้นจากการที่ตลาดเงินมีเครื่องมือเพื่อการออมหลากหลายมากขึ้น

7.3 สิ่งจูงใจในการออม คือ ผลตอบแทนหรือประโยชน์ที่จะรับจากการออม เช่น มาตรการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีมีผลต่อการออมในทางบวก ปรากฏในประเทศไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย ขณะที่อัตราดอกเบี้ยสร้างแรงจูงใจให้ออมเฉพาะครัวเรือนที่มีรายได้สูงมากเท่านั้น แต่เนื่องจากเป็นคนกลุ่มน้อยของสังคม การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยจึงไม่ค่อยมีผล

7.4 สถานการณ์แวดล้อมที่มีผลต่อการออม ได้แก่ ระบบประกันสังคมที่มีผลต่อการออมในทางลบ พนในประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา และระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและบำนาญ ส่งเสริมการออม พนในประเทศไทย แคนาดา สิงคโปร์ และมาเลเซีย

จากการศึกษาการเรียนรู้ของผู้บริโภค ลักษณะของพฤติกรรม และพฤติกรรมการออม พนว่า การเรียนรู้ของผู้บริโภคเกิดจากประสบการณ์และความคิดแบบรวมยอด เพื่อให้ความหมายของคำว่า “การออม” ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ เป้าหมาย ความพร้อม สถานการณ์ การตีความ

การตอบสนอง ผลที่เกิดขึ้นและปฏิกริยาต่อความผิดหวัง อันนำไปสู่พฤติกรรมและกระบวนการต่างๆ ด้านการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

3.5. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

มาสโลว์ (Maslow) เชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์เป็นจำนวนมาก สามารถอธิบาย โดยใช้แนวโน้มของบุคคลในการค้นหาเพ้าหมายที่จะทำให้ชีวิตของตนเอง “ได้รับความต้องการ ความปรารถนา และ ได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง เป็นความจริงที่จะกล่าวว่า กระบวนการของ แรงจูงใจเป็นหัวใจของทฤษฎีบุคคลิกภาพของมาสโลว์ โดยเชื่อว่ามนุษย์เป็น “สัตว์ที่มีความต้องการ” (wanting animal) และเป็นการยากที่มนุษย์จะ “ปลดล็อกขั้นของความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์” ในทฤษฎี ลำดับขั้นความต้องการของ มาสโลว์ เมื่อบุคคลปรารถนาที่จะ “ได้รับความพึงพอใจ และเมื่อบุคคลได้รับ ความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งแล้วก็จะยังคงเรียกร้องความพึงพอใจสิ่งอื่นๆ ต่อไป ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะ ของมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการจะ “ได้รับสิ่งต่างๆ ออย่างเสมอ”

มาสโลว์ กล่าวว่า ความปรารถนาของมนุษย์นั้นติดตัวมาแต่กำเนิดและความปรารถนา เหล่านี้ จะเรียกว่า “ความต้องการขั้นของความปรารถนา ตั้งแต่ขั้นแรกไปสู่ความปรารถนาขั้นสูงขึ้น” ไปเป็นลำดับ ขั้นความต้องการของมนุษย์ (The Need – Hierarchy Conception of Human Motivation) โดยเรียงลำดับ ความต้องการของมนุษย์จากขั้นต้นไปสู่ความต้องการขั้นต่อไป ไปเป็นลำดับ ดังนี้

3.5.1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs)

เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่มีอำนาจมากที่สุดและสังเกตเห็นได้ชัดที่สุด จากความต้องการทั้งหมด เป็นความต้องการที่ช่วยการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำดื่ม ออกซิเจน ที่พักอาศัย การพักผ่อนนอนหลับ ความต้องการทางเพศ ความต้องการความอบอุ่น สำหรับ ความต้องการขั้นนี้จะกระตุนให้เกิดความต้องการในขั้นที่สูงกว่าและถ้าบุคคลได้ประสบความล้มเหลว ที่จะสนองความต้องการพื้นฐานนี้ก็จะไม่ได้รับการกระตุนให้เกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้น

3.5.2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs)

เมื่อความต้องการขั้นแรกทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะเกิด ความต้องการความปลอดภัย ซึ่งเป็นความต้องการที่จะเป็นอิสระจากอันตรายทางร่างกายและความกลัว ต่อการสูญเสียงาน เช่น ความต้องการความมั่นคงในการทำงาน ความต้องการ ได้รับการปกป้องคุ้มครอง ความต้องการความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ เป็นต้น

3.5.3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love needs)

ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ เป็นความต้องการขั้นที่ 3 จะเกิดขึ้น เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายและความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคล

ต้องการได้รับความรักและความเป็นเจ้าของโดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวหรือกับผู้อื่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการให้ได้รับการยอมรับ เป็นต้น

3.5.4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Self-Esteem needs)

เมื่อความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของในขั้นที่ 3 เป็นไปอย่างมีเหตุผล และทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ และเกิดพลังผลักดันให้เกิดความต้องการในขั้นต่อไปมาแทนที่กล่าวคือ มนุษย์ต้องการที่จะได้รับความนับถือยกย่องของอีกเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.5.4.1. ความต้องการนับถือตนเอง (self-respect) คือ ความต้องการมีอำนาจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความแข็งแรง มีความสามารถในตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น และมีความเป็นอิสระ ทุกคนต้องการที่จะรู้สึกว่า มีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในงานการกิจต่างๆ และมีชีวิตที่เด่นดัง

3.5.4.2. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (esteem from others)

คือ ความต้องการมีเกียรติยศ ได้รับการยกย่อง การยอมรับ ความสนใจ มีสถานภาพ มีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขานและเป็นที่ชื่นชมยินดี มีความต้องการที่จะได้รับความยกย่องชมเชยในสิ่งที่กระทำ ซึ่งทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและความสามารถของเข้าได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

3.5.5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization needs)

ถ้าความต้องการลำดับขั้นก่อนๆ ทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างมีประสิทธิภาพ ความต้องการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงก็จะเกิดขึ้น ความต้องการนี้เป็นความปรารถนาในทุกสิ่งทุกอย่าง ซึ่งบุคคลสามารถจะได้วับอย่างเหมาะสม บุคคลที่ประสบผลสำเร็จในขั้นสูงสุดนี้จะใช้พลังอย่างเต็มที่ ในสิ่งที่ท้าทายความสามารถและศักยภาพ มีความปรารถนาที่จะปรับปรุงตนเอง กล่าวโดยสรุป คือ การเข้าใจตนเองอย่างแท้จริงเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะบรรลุถึงจุดสูงสุดของศักยภาพ

จากการศึกษาทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ทำให้ทราบถึงความต้องการขั้นพื้นฐานหรือขั้นต้นของมนุษย์ อันเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการกระทำการหรือก่อให้เกิดพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของมนุษย์ รวมไปถึงการเกิดพฤติกรรมการออมจากความต้องการขั้นพื้นฐานของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร อันนำไปสู่วัตถุประสงค์หลักด้านการออมของแต่ละบุคคล

3.6. ทฤษฎีการตัดสินใจ

การตัดสินใจนี้ เป็นการกระบวนการเลือกระหว่างทางเลือกต่างๆ ซึ่งเป็นคำจำกัดความที่สั้น เข้าใจง่าย แต่ภายในการกระบวนการทางเลือกต่างๆ นั้น มีสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องบางประการ

นอกจากนั้น การตัดสินใจยังเป็นกระบวนการซึ่งบุคคล กลุ่มหรือองค์กร ได้ระบุตัวเลือกหรือตัดสินใจที่จะกระทำ รวมรวม ประเมินผลเกี่ยวกับตัวเลือกและเลือกจากตัวเลือกที่มีเหล่านี้ ซึ่งกระบวนการรวมจะเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน (Carroll and Jornson อ้างถึงใน ปวิตร จุฬาลงกรณ์ 2541)

วีรพล สุวรรณนันต์ (2527 อ้างถึงใน ปวิตร จุฬาลงกรณ์ 2541) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจ 3 แบบ ดังนี้ คือ

1. การตัดสินใจภายใต้ภาวะแน่นอน (Certainty) หมายถึง การตัดสินใจโดยทราบข้อมูลอย่างแน่นอนว่า เมื่อเลือกทางเลือกแล้วจะเกิดผลอย่างไรขึ้นบ้าง ซึ่งในชีวิตจริงแล้วจะพบการตัดสินใจเช่นนี้อยู่มาก เทคนิคที่จะใช้ในการตัดสินใจแบบนี้มักใช้วิธีการทางสถิติ แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ หรือผลจากการศึกษาวิจัย

2. การตัดสินใจภายใต้ภาวะไม่แน่นอน (uncertainty) หมายถึง การตัดสินใจโดยไม่มีข้อมูลที่จะทราบว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไรบ้าง จึงต้องใช้เกณฑ์เลือกหรือทางเลือกที่คาดว่าจะเกิดผลเสียน้อยที่สุด

3. การตัดสินใจภายใต้ภาวะความเสี่ยง (risk) หมายถึง การตัดสินใจที่พึงจะมีข้อมูลอยู่บ้าง แต่ไม่สมบูรณ์ 100% ซึ่งต้องใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (probability) เข้ามาช่วยตัดสินใจ โดยคำนวณว่ามีโอกาสจะเกิดผลที่ต้องการเท่าไร และวิธีตัดสินใจ

จากการศึกษาทฤษฎีการตัดสินใจ พบว่า การตัดสินใจของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นภายใต้ภาวะแน่นอน ภาวะไม่แน่นอน และภาวะความเสี่ยง ดังนี้ การประเมินผลตัวเลือกในการตัดสินใจ จึงเป็นกระบวนการหนึ่ง อันเกิดจากการรวมข้อมูลและประเมินผลทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดกับแต่ละบุคคล รวมไปถึงสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้ทราบและความเข้าใจต่อกระบวนการการตัดสินใจ เลือกรูปแบบและกระบวนการรออมของเจ้าหน้าที่กรมคุ้มครอง

3.7. ปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการยอม

ศิรินุช อินดา (2548) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการยอม ได้แก่

1. ผลตอบแทนที่ผู้ออมได้รับจากการยอม หมายความว่า หากผลตอบแทนในการยอมเพิ่มมากขึ้นเพียงใด ก็จะเป็นสิ่งดึงดูดให้บุคคลมีการยอมเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น เช่น ในภาวะที่รัฐบาลกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำทุกประเภท ทั้งยังเก็บดอกเบี้ยภาษีเงินฝาก จึงทำให้ระดับเงินออมของธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มลดลงเป็นอย่างมาก

2. มูลค่าของอำนาจซื้อของเงินในปัจจุบัน ผู้ออมจะตัดสินใจยอมมากขึ้นภายหลังจากการพิจารณาถึงอำนาจซื้อของเงินที่มีอยู่ในปัจจุบันว่า จะมีความแตกต่างจากมูลค่าของเงินในอนาคต หมายความว่า จำนวนเงิน 1 บาท ซื้อสินค้าและบริการในจำนวนใกล้เคียงหรือเท่ากับการใช้เงิน 1 บาท

ซึ่อสินค้าหรือบริการในอีก 2-3 ปี ข้างหน้าหรือมากกว่านั้น ในทางตรงกันข้าม หากเก็บเงินออมไว้โดยไม่ยอมซื้อสินค้าขนาดนี้ อาจจะสูญเสียความพอใจที่ควรได้รับจากการซื้อสินค้าในปัจจุบันมากกว่าตอบแทนที่ได้รับจากการออม ทั้งยังเสียเวลาอยู่ที่จะซื้อสินค้าในอนาคตที่อาจมีราคาสูงมากกว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับอีกด้วย หากพอใจที่จะซื้อสินค้าในวันนี้มากกว่าการห่วงผลตอบแทนที่จะได้รับเพิ่มขึ้นในอนาคต ก็จะมีการออมลดลง

3. รายได้ส่วนบุคคลสูงสุด ผู้ที่มีรายได้คงที่แน่นอน เป็นประจำทุกเดือนในจำนวนที่ไม่สูงมาก เช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชนระดับล่าง จำนวนเงินออมที่กันไว้อาจเป็นเพียงจำนวนน้อยตามอัตราส่วนของรายได้ที่มีอยู่ ซึ่งต่างจากจำนวนเงินออมของผู้บริหารระดับสูงหรือนักการเมืองที่จะมีเงินเหลือออมได้มากกว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงรายได้เนื่องจาก การเลื่อนตำแหน่ง การโยกข้ายางาน การถูกปลดออกจากตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่มีผลต่อระดับการออม เช่นกัน คือ อาจทำให้มีการออมเพิ่มมากขึ้นหรือลดลงไปจากระดับเดิม ดังนั้น ในระหว่างที่หันมายได้มากกว่าปกติ หรือในขณะที่หันมีความสามารถหารายได้ได้อยู่ จึงควรจะมีการออมไว้เพื่อป้องกันปัญหาทางการเงินอันอาจเกิดขึ้น ได้ดังกล่าวแล้ว

4. ความแน่นอนของจำนวนรายได้ในอนาคตหลังการเกษียณอายุ หากผู้มีรายได้ทุกคนทราบได้แน่นอนว่า เมื่อใดก็ตามที่ไม่มีความสามารถหารายได้อีกต่อไปจะไม่มีปัญหาทางการเงินเกิดขึ้น หรือถ้ามีก็ไม่ใช่ปัญหาที่รุนแรงมากนัก เมื่อจากหน่วยงานที่เคยทำงานอยู่มีนโยบายช่วยเหลือในวัยชรา หลังเกษียณอายุหรือภายหลังออกจากงานก่อนกำหนด เช่น นโยบายการให้บ้านญาบหนึ่ง เงินชดเชย เป็นต้น ดังนั้น ผู้ออมอาจมีการออมลดลงเพื่อกันเงินไว้ใช้จ่ายมากขึ้น โดยไม่ทำให้จำนวนเงินรวมในอนาคตลดลงแต่ประการใด เนื่องจากเรื่องรักษาอย่างไรจะปลดภัย การเก็บเงินไว้กับตนเองย่อมไม่ปลดภัยและเป็นการสูญเสียรายได้ที่ควรจะได้รับ ดังนั้น เนื่องจากเรื่องรักษาไว้ในที่ปลดภัยและมีรายได้โดยการฝากสถาบันการเงินบางแห่งไว้ เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน สถากรัณย์ออมทรัพย์ หรืออาจเก็บออมในรูปของ การซื้อหลักทรัพย์ หรือตราสารทุน หรือตราสารหนี้ที่มีความมั่นคง ก่อให้เกิดรายได้และสามารถเปลี่ยนมาเป็นเงินสดได้ง่ายมากถือไว้ เช่น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล สถากรัณย์ออมสิน พันธบัตรออมทรัพย์ต่างๆ ตัวสัญญาของบริษัทเงินทุนที่มั่นคง การซื้อหน่วยลงทุนของกองทุนรวม หรือซื้อหุ้นบริษัทที่มั่นคงถือไว้ ฯลฯ

ตารางวิทยาศาสตร์ (2545) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการออม สามารถแบ่งออกได้ 2 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ระยะสั้น รายได้ระยะยาว รายได้สูงที่แท้จริง ค่าจ้าง เงินเดือน กำไรและผลตอบแทนจากทรัพย์สิน ลักษณะการกระจายรายได้ในกลุ่มนั้น อัตราดอกเบี้ย และผลตอบแทนในสถาบันการเงินต่างๆ ภาษีทางตรง ภาษีดอกเบี้ยและเงินปันผล ฯลฯ

2. ปัจจัยทางสังคม มีอิทธิพลต่อการออมไม่น้อยกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยปัจจัยทางสังคมที่เชื่อว่า มีอิทธิพลต่อการออม คือ จำนวนผู้มีเงินได้ในครอบครัว เป้าหมายการออม อายุ การศึกษา ขนาดของครัวเรือน การโภชนา และสิ่งจูงใจ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญต่อการออม พบว่าปัจจัยต่างๆ ที่มีบทบาทสำคัญ คือ รายได้ เศรษฐกิจ และสังคม ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากทฤษฎี พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออม มีทั้งพฤติกรรมที่สามารถมองเห็นและมองไม่เห็น องค์ประกอบทางลักษณะของพฤติกรรมที่จะสนับสนุน และสืบสานเมื่อได้รับผลตามความคาดหวัง อันนำมาสู่แนวทางรูปแบบหนึ่งๆ ด้านพฤติกรรมการออม ที่ก่อให้เกิดแนวความคิดและทัศนคติของ คำว่า “การออม” การกระทำและความต้องการ หรือแม้แต่ การตัดสินใจในการเลือกรูปแบบ และกระบวนการกรอกรหัสของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1. คุณตรา กฤตวรากัญจน์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมการออมในเยาวชน โดยใช้กลยุทธ์การสื่อสารการพัฒนา กรณีศึกษา เยาวชนระดับอาชีวะศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมี วัตถุประสงค์เพื่อต้องการวัดประสิทธิภาพของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่จะมากระตุ้นให้เยาวชนเกิด ความรู้และความตระหนักในการออมให้มากขึ้นและเพื่อหารูปแบบการใช้สื่อเพื่อการพัฒนา พฤติกรรมการออมของเยาวชน และประเมินผลการพัฒนาพฤติกรรมการออมของเยาวชน ที่เกิดจาก การใช้กระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนานี้

ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมพฤติกรรมการออมของเยาวชนที่ศึกษาระดับอาชีวศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 438 คน มีรายได้และรายจ่ายไม่สูงมากนัก เพราะฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัวไม่ดีนัก ส่วนเยาวชนที่ออมเงินไม่ได้เพราะการมีค่าใช้จ่ายมากจนใช้เงินเกินตัว รายรับมีไม่พอ กับค่าใช้จ่าย ซึ่งเหตุผลของการไม่มีเงินออม เกิดจากอิทธิพลทางสังคมที่ทำให้นักเรียนมีค่าใช้จ่าย สูงกว่ารายได้ทั้งสิ้น จึงเป็นที่มาของการเป็นหนี้ของเยาวชน ทางด้านความรู้ เจตคติ และค่านิยมด้าน การออมของเยาวชน ส่วนใหญ่มีความรู้และเข้าใจเรื่องการออมสอดคล้องตามค่านิยมของสังคมไทย ที่เป็นสังคมของการประทัย อดออม เฉพาะความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเท่านั้น แต่วิธีจัดการทางการ เงินยังมีน้อย วิธีการวิจัย ได้แยกกลุ่มเยาวชน ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก จำนวน 57 คน และกลุ่มที่ 2 จำนวน 60 คน ทั้งสองกลุ่มได้รับการทดสอบด้วยแบบสอบถาม พนว่า ทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน ในเรื่องความรู้ในการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อมาเมื่อได้นำกลวิธีการสื่อสารเพื่อการพัฒนา กับกลุ่มเยาวชนกลุ่มแรก พนว่าเยาวชนกลุ่มแรกมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติเรื่องการออมและความตั้งใจ ที่จะใช้จ่ายและเก็บออมเงินของเยาวชนทั้งสองกลุ่ม แตกต่างจากกลุ่มที่สองที่ไม่ได้รับการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ในทุกเรื่อง

4.2. นันทกานันทวิสัย (2552) ศึกษา “การศึกษาเบรี่ยบเทียบภาระผู้ออมของครัวเรือนในภาคการเกษตรและนอกภาคเกษตร” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเบรี่ยบเทียบภาระผู้ออมของครัวเรือนในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร เพื่อศึกษาปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือนในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรและเพื่อศึกษาความยึดหยุ่นของการออมที่มีต่อรายได้ของภาคครัวเรือนในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร โดยใช้ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ.2547 เป็นฐานข้อมูลในการศึกษา และเป็นการสำรวจทั่วประเทศ มีกลุ่มตัวอย่าง 34,843 ครัวเรือน และอาศัยโปรแกรมสำหรับจัดการคำนวณหาค่าทางสถิติของความสัมพันธ์ต่างๆ โดยสมการลดด้อยในรูปของลอการิทึมธรรมชาติ (Natural Logarithm)

ผลการศึกษาพบว่าการออมโดยเฉลี่ยของครัวเรือนในภาคเกษตร เท่ากับ 1,122 บาทต่อเดือน และการออมโดยเฉลี่ยของครัวเรือนนอกภาคเกษตร เท่ากับ 2,875 บาท ต่อเดือน ส่วนปัจจัยกำหนดการออมครัวเรือนในภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มี 3 ปัจจัย ได้แก่ รายได้รวม ค่าใช้จ่ายในการบริโภค การออมทรัพย์กับสถาบันการเงิน ซึ่งปัจจัยที่มีผลกระแทบท่อการออมในเชิงบวก มี 2 ปัจจัย ได้แก่ รายได้รวม การออมทรัพย์กับสถาบันการเงิน ส่วนปัจจัยที่มีผลกระแทบท่อการออมในเชิงลบ มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค ปัจจัยกำหนดการออมครัวเรือนนอกภาคเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มี 6 ปัจจัย ได้แก่ รายได้รวม ค่าใช้จ่ายในการบริโภค การออมทรัพย์กับสถาบันการเงิน จำนวนหนึ่งสิบห้าด้วยเศษส่วนห้า จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิงและการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อุดมศึกษาซึ่งปัจจัยที่มีผลกระแทบท่อการออมในเชิงบวก มี 3 ปัจจัย ได้แก่ รายได้รวม การออมทรัพย์กับสถาบันการเงิน และการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อุดมศึกษา ส่วนปัจจัยที่มีผลกระแทบท่อการออมในเชิงลบ มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค จำนวนหนึ่งสิบห้าด้วยเศษส่วนห้า จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยพึ่งพิง

ค่าความยึดหยุ่นของการออมที่มีต่อรายได้ของภาคครัวเรือนในภาคเกษตร และนอกภาคเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกเท่ากับ 1.399 ค่าความยึดหยุ่นของการออมที่มีต่อรายได้ของภาคครัวเรือนในภาคเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกเท่ากับ 1.545 และค่าความยึดหยุ่นของการออมที่มีต่อรายได้ของภาคครัวเรือนนอกภาคเกษตร มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกเท่ากับ 1.424

4.3. ศุภวรรณ มนพันธุ์วงศ์ (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมของพนักงานธนาคารในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออมของพนักงานธนาคาร และเพื่อศึกษารั้งผลกระทบต่อการตัดสินใจออมของพนักงานธนาคาร ที่แตกต่างกันจะมีการตัดสินใจออมแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า สมมติฐานปัจจัยด้านผลตอบแทน ด้านความมั่นคง ด้านแรงจูงใจในการออม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านรายได้ และด้านลักษณะการออมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อการตัดสินใจออมของพนักงานธนาคารในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัจจัยด้านผลตอบแทน ด้านความมั่นคง ด้านแรงจูงใจในการออม ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านรายได้ และด้านลักษณะของการออม มีความสำคัญเชิงบวกต่อการตัดสินใจออมของพนักงานธนาคาร โดยพบว่าปัจจัยด้านแรงจูงใจในการออมเป็นปัจจัยสำคัญสูงสุดที่มีผลต่อการตัดสินใจออม

ส่วนการศึกษาทางด้านลักษณะของประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจออมที่แตกต่างกัน เช่น ด้านเพศ ด้านการศึกษา ด้านอาชญากรรมและด้านรายได้ โดยการตัดสินใจออมที่มากขึ้นอยู่ที่ระดับของการศึกษา อาชญากรรมและรายได้เป็นสำคัญ เพราะประสบการณ์ ความรู้ และรายได้ที่เหมาะสมต่อการออมย่อมส่งผลให้คนตระหนักรถึงความมั่นคงในชีวิต และมีการตัดสินใจอัอมมากขึ้น กล่าวคือปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดต่อโอกาสในการออมของครัวเรือน คือ รายได้ประจำต่อเดือน ครัวเรือนที่มีรายได้สูงย่อมมีโอกาสออมเงินมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า

4.4. ฐิติพร อุ่นใจ (2551) ศึกษาปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือน กรณีศึกษา จังหวัดพิษณุโลก โดยวัดถูกประส่งค์การวิจัยเพื่อศึกษาลึกลงปัจจัยสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในเขตเมือง เขตชลประทาน นอกเขตชลประทาน และเขตเทือกเขาในจังหวัดพิษณุโลก

ผลการศึกษาพบว่า ในเขตเมืองปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน คือ รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนผู้เพิ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือนทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้เพิ่งพิง มีความสัมพันธ์กับการออมภาคเรือนในทิศทางตรงกันข้าม

ในเขตชลประทาน ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน คือ รายได้ของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือนและจำนวนผู้เพิ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือนและอาชีพหลักของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้เพิ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม

นอกเขตชลประทาน ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน คือ รายได้ของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน อาชีพเสริมของครัวเรือน และจำนวนผู้เพิ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน และอาชีพเสริมของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้เพิ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม

ในเบตเทือกเขา ปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือน คือ รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อชีพหลักของครัวเรือน อชีพเสริมของครัวเรือนและจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อชีพหลักของครัวเรือนและอาชีพเสริมของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับ การออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม

4.5. พงศกร รัตนานกรณ์ (2551) ศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของบุคลากรในมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการฝากเงินของบุคลากรและปัจจัยที่มีผลต่อ การตัดสินใจออมเงิน ไว้ที่ธนาคารของบุคลากร รวมไปถึงศึกษาการเปลี่ยนแปลงความต้องการในการฝากเงินของบุคลากรรวมไปถึงศึกษาการเปลี่ยนแปลงความต้องการในการฝากเงินของบุคลากร เมื่อธนาคารมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการออมเงิน การบริการ และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่มีแนวโน้มว่า จะลดต่ำลงจากภาวะเศรษฐกิจ โลกที่ซบเซา จากกลุ่มตัวอย่าง 150 ตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรมีวิธีการแบ่งบัญชีเงินฝากออกจากรายได้ 3 วิธีหลัก ได้แก่ หักจากรายได้เป็นจำนวนคงที่ ส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนและการกำหนดเป็นจำนวนเงิน ที่ต้องการฝากทุกเดือน โดยลักษณะการออมเป็นการฝากในบัญชีเงินฝากเพียงบัญชีเดียว ปัจจัยเกี่ยวกับ ผู้ฝากเงินที่ส่งผลกระทบต่อการฝากเงินมากที่สุด คือ การเปลี่ยนแปลงรายได้ รองลงมา คือ ภาระหนี้สิน และสภาพคล่องของทรัพย์สินที่ถือครอง ส่วนปัจจัยทางด้านธนาคารที่ส่งผลกระทบต่อการฝากเงิน ของบุคลากรมากที่สุด คือ อัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม รองลงมา คือ ระยะเวลาฝากเงินที่เหมาะสมและ การเอาใจใส่คุณลูกค้าของพนักงานและปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีเงิน และการณรงค์ให้ใช้จ่ายอย่างประหยัดของรัฐบาลนับว่ามีผลกระทบต่อการฝากเงิน โดยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการฝากเงินของบุคลากรมากที่สุด คือ ปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้ฝากเงิน รองลงมา คือ ปัจจัยเกี่ยวกับธนาคาร และปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ตามลำดับ

4.6. นิภาพร อมรกิตติเมธี (2551) ศึกษาปัจจัยกำหนดครูปแบบการออมของผู้มีรายได้ประจำ กรณีศึกษา เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ไม่มีการวางแผน ในการออม จะออมเงินเมื่อมีเงินเหลือในแต่ละเดือน สาเหตุอาจมาจากการมีรายได้ไม่เพียงพอ กับรายจ่าย หรือ ไม่เพียงพอ กับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ดังนั้น ระยะในการเลือกออมส่วนใหญ่ เป็นการออมในระยะ ปานกลาง (ใช้เวลาประมาณ 1-5 ปี) โดยให้เหตุผลสำคัญกับการออมเพื่อไว้ใช้รักษาพยาบาลในเวลา เจ็บป่วย เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถประมาณการล่วงหน้าได้

ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2551) ที่พบว่า เหตุผลสำคัญของการออมที่สำคัญ คือ การเก็บไว้ใช้รักษาบำนาญในยามฉุกเฉิน เหตุผลรอง คือ เพื่อเป็นหลักประกันในครอบครัว ส่วนรูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นการฝากเงินไว้กับธนาคาร รองลงมา คือ การซื้อสลากร้อมสิน/สลากรหัสสิน ซึ่งเป็นรูปแบบการออมพร้อมกับตรวจรางวัล และเรียกร้องให้ของค์กรณ์สนับสนุนการออมด้วยการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเพื่อเป็นสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่และเป็นหลักประกันที่มั่นคง ในชีวิต และด้านปัจจัยที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับในปัจจัยทุกๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่ปัจจัยด้านสภาพคล่อง ปัจจัยทางด้านเป้าหมายการออม ปัจจัยด้านผลตอบแทน ปัจจัยทางความเสี่ยง และปัจจัยด้านการโฆษณาและสิ่งจูงใจ ตามลำดับ

4.7. อิสริยา บุญญาธิร (2551) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการออมของผู้มีงานทำของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ารายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออม มีความสัมพันธ์กันตามทฤษฎี Life Cycle Theory of Consumption กล่าวคือระดับรายได้เฉลี่ยทั้งหมดต่อเดือนของผู้มีงานทำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อายุ 20 ปี และจะมีรายได้สูงสุดในช่วงอายุ 50-54 ปี โดยเฉลี่ยคิดเป็นระดับรายได้ 9,457 บาทต่อเดือน และหลังจากช่วงอายุนี้ระดับรายได้เฉลี่ยของผู้มีงานทำจะลดลงอย่างต่อเนื่อง และจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญในช่วงอายุ 60 ปี โดยมีค่าลดลงจากระดับรายได้ 8,378 บาทต่อเดือน เป็น 5,654 บาทต่อเดือน

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการบริโภครายบุคคล พบว่า บุคคลแต่ละคนจะมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเปลี่ยนแปลงไม่มากนักตลอดช่วงชีวิต โดยค่อนข้างคงที่ในช่วงอายุ 20-40 ปี และหลังจากช่วงอายุ 40 ปี ผู้มีงานทำจะมีระดับค่าใช้จ่ายในการบริโภคลดลงเล็กน้อยจนถึงช่วงอายุ 64 ปี และจะมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคเฉลี่ยต่อเดือนลดลงค่อนข้างมากในช่วงอายุมากกว่า 64 ปี

ในส่วนของผลต่างระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายในการบริโภค ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพการออมในความหมายแบบกว้าง พบว่า ระดับความสามารถในการออมตลอดช่วงชีวิตของผู้มีงานทำมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกับการเปลี่ยนแปลงของระดับรายได้ คือ ในช่วงอายุ 20-40 ปี ผู้มีงานทำจะมีระดับความสามารถในการออมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจะมีระดับการออมสูงสุดในช่วงอายุ 50 ปี หลังจากนั้นในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ระดับความสามารถในการออมมีค่าลดลงอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการดับรายได้ที่ลดต่ำลงอย่างมากหลังวัยเกษียณอายุดังนั้น สังคมผู้สูงอายุจะทำให้ระดับการออมในประเทศไทยลดลงจากการออมครัวเรือนที่ลดลง เนื่องจากสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นและประชากรกลุ่มนี้มีอัตราการออมต่ำ นอกจากนี้ สังคมผู้สูงอายุยังส่งผลให้รายจ่ายภาครัฐในเรื่องสุขภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องให้การออมภาครัฐลดลงได้ จึงมี

ความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะต้องขยายการลงทุนและส่งเสริมการออม โดยให้ความสำคัญทั้ง ในระดับภาพรวมของประเทศไทยและระดับการออมเพิ่มขึ้นให้เพียงพอ กับระดับการลงทุนและในระดับ ครัวเรือน ในการที่จะสร้างหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต โดยที่มาตรการส่งเสริมการออมนั้น จะต้องพิจารณาอย่างรอบวงจร ทั้งในเรื่อง การสร้างฐานรายได้สำหรับกลุ่มประชาชนที่รายได้น้อย การปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายสำหรับประชาชนกลุ่มนี้ที่มีความสามารถในการออม และการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ทางการเงินรวมทั้งการเข้าถึงบริการทางการเงินเพื่อส่งเสริมการออม

4.8. ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2549) ได้สำรวจ พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการสำรวจพบว่า ครัวเรือนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะที่เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

การออมโดยทั่วไปของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะเป็นการออมเพื่อ สำรองไว้ใช้จ่ายในระยะสั้น ด้วยจำนวนเงิน ไม่มากนัก ซึ่งเป็นการออมที่ต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับ ครัวเรือนในภูมิภาคอื่น โดยการออมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการกระจายตัวยังไม่ดีนัก ครัวเรือน ส่วนใหญ่ที่มีเงินออมมากจะกระจายตัวอยู่ในเขตเทศบาล และกลุ่มอาชีพบางประเภทเท่านั้น ครัวเรือน ส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออมเงิน ได้น้อยกว่าที่ตั้งใจไว้ เนื่องจากเงินไม่เพียงพอต่อ การเก็บออมซึ่ง ได้รับผลกระทบจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น รวมถึงปัญหาหนี้สินของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น

ปัจจัยสำคัญอีก 1 ประการ ที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ การที่รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนที่ต่ำสุด ในขณะที่ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนใกล้เคียงกับภาคอื่นๆ สินทรัพย์ รวมและสินทรัพย์ทางการเงินน้อย โดยเฉพาะด้านสินทรัพย์ทางการเงิน เมื่อเปรียบเทียบกับครัวเรือน กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีมากกว่าครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9.1 เท่า รวมถึงการเข้าถึงบริการ ทางการเงินที่ไม่สะดวก เพราะต้องเดินทางไกล ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและเวลาที่เสียไปไม่คุ้มค่า กับผลตอบแทนที่ได้รับในรูปดอกเบี้ยเงินฝากที่มีไม่นาน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ครัวเรือนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ มีเงินเหลือเก็บออมอยู่ในระดับต่ำที่สุด ในประเทศไทยและเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ เงินออมในปัจจุบันอาจไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในยามชรา นอกจากนี้ สินทรัพย์รวมและสินทรัพย์ ทางการเงินมีน้อย การเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือนยังไม่สะดวก รวมทั้งการที่ครัวเรือนมี ความรู้ความเข้าใจทางการเงินอยู่ในระดับต่ำ และพบว่าครัวเรือนยังมีหนี้ต่อสินทรัพย์รวมของครัวเรือน ในภาคอื่นๆ ในระดับต่ำ สุดท้ายสำหรับความแตกต่างของการออมเมื่อจำแนกตามที่ตั้งของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลมีการออมเฉลี่ยมากกว่าครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลเกือบ 4 เท่า เนื่องจากรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของครัวเรือนที่ อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล 2.3 เท่า และการเข้าถึงบริการทางการเงินครัวเรือนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล

ไม่สะดวก ซึ่งอยู่ห่างไกลจากสถานบันการเงินมากเป็นผลให้ดอกเบี้ยเงินฝากที่ได้รับไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย และเวลาที่เสียไปในการเดินทาง

4.9. สมประวิณ มัณประเสริฐ และวิชูรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์ (2549) ศึกษา “การบริโภคภาคครัวเรือนของไทย ภายใต้แบบจำลองรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง” มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อทดสอบทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่องว่า มีอิทธิพลต่อการกำหนดการบริโภคของครัวเรือนในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ซึ่งทดสอบจากสมการ Euler equation ที่คำนวณได้จากแบบจำลองตามทฤษฎี โดยปรับปรุงแบบจำลอง รวมทั้งปรับปรุงแบบจำลองเพื่อให้แบบจำลองมีความสมบูรณ์ในการอธิบายพฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือน และสอดคล้องกับบริบทและข้อมูลของครัวเรือน ไทยมากที่สุด โดยการศึกษานี้แบ่งการทดสอบกับกลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครัวเรือนที่มีแนวโน้มที่จะมีข้อจำกัดในการกู้ยืมและกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีแนวโน้มที่จะมีข้อจำกัดในการกู้ยืม โดยพิจารณาจากความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบสถาบันการเงินของครัวเรือน

ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนไทยมีการกำหนดพฤติกรรมการบริโภคตามทฤษฎีรายได้ถาวรในวงจรชีวิต และมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง เนื่องจากกลุ่มครัวเรือนที่คาดว่า มีแนวโน้มที่จะมีข้อจำกัดในการกู้ยืม หรือกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อกันต่อเดือนต่ำกว่าเกณฑ์ การพิจารณาสินเชื่อบุคคลของสถาบันการเงินนี้ ระดับรายได้มีอิทธิพลต่อการกำหนดการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคของกลุ่มครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ระดับรายได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการบริโภคของกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อกันต่อเดือนสูงกว่าเกณฑ์คุณสมบัติรายได้ขั้นต่ำในการขอสินเชื่อบุคคลจากสถาบันการเงิน

นอกจากนี้ ผลการทดสอบยังได้รับการยืนยันจากการพิจารณาการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ตามระดับขั้นของเส้นความยากจนในประเทศไทย กล่าวคือ กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง เมื่อได้เปลี่ยนวิธีการแบ่งครัวเรือนตัวอย่างสำหรับการทดสอบตามเส้นความยากจนแล้ว พบว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดในการกู้ยืม ได้แก่ กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5 เท่าของเส้นความยากจน หรือคิดเป็นจำนวนรายได้ต่อกันเท่ากับ 5,815 บาท ต่อกัน ต่อเดือน ซึ่งใกล้เคียงกับเกณฑ์ การพิจารณารายได้เฉลี่ยขั้นต่ำต่อเดือน สำหรับผู้กู้สินเชื่อบุคคลในระบบสถาบันการเงิน ซึ่งต้องมีรายได้ขั้นต่ำจำนวน 6,000 บาทต่อเดือน

จากการศึกษานี้สามารถนำมาสู่นัยเชิงนโยบายด้านการบริโภคภาครัวเรือนและระบบเศรษฐกิจหมาคงประการ ดังนี้

1. โดยปกติผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ในความหมายเชิงเศรษฐศาสตร์ได้กล่าวว่า กลุ่มเหล่านี้ คือ ผู้ที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการจัดหาการบริโภคในระดับที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ผลการทดสอบ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง กลุ่มครัวเรือนที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบสถาบันการเงิน ได้ ซึ่งมีระดับรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำ สำหรับการพิจารณาสินเชื่อ ทั้งนี้ การมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง หมายถึง การที่ครัวเรือนเหล่านี้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายอրรถประ โยชน์ตลอดช่วงชีวิตจากการบริโภค ได้ เมื่อว่ากุลุ่มครัวเรือนจะมีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจนถึง 5 เท่า ซึ่งกรมมีรายได้ที่เพียงพอต่อการบริโภคเพื่อการยังชีพแล้วก็ตาม ขณะนี้ รัฐบาลควรดำเนินถึงสาเหตุที่แท้จริงในอุปสรรคทางการเงินของครัวเรือน ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องส่วนหนึ่งขาดความสามารถเชิงพื้นฐานที่แท้จริงในการกู้ยืม เพื่อนำมาสนองตอบความต้องการในการบริโภค ในขณะที่ส่วนหนึ่งมีความสามารถและศักยภาพ ที่ควรได้รับสินเชื่อ แต่ไม่ปัญหาด้านข้อมูลสารสนเทศจึงส่งผลให้กลุ่มครัวเรือนส่วนนี้ไม่สามารถเข้าถึง แหล่งเงินกู้ได้ เพราะหากแยกประเด็นการพิจารณาระหว่างครัวเรือนที่มีศักยภาพและไม่มีศักยภาพ ในการได้รับสินเชื่อ ในกลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องแล้ว รัฐบาลควรจัดทำช่องทางหรือ พัฒนาแหล่งเงินทุนให้แก่กลุ่มครัวเรือนที่มีข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง แต่ยังมีศักยภาพในการกู้ยืมเพื่อให้ สามารถบริโภคในระดับที่สร้างอรรถประ โยชน์สูงสุดตลอดช่วงชีวิต ได้ ในขณะเดียวกันรัฐควรจัดทำ โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้กับกลุ่มครัวเรือนที่ขาดความสามารถเชิงพื้นฐาน เช่น การให้ การศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวอย่างแท้จริง

2. ในระยะสั้น การใช้นโยบายทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อกลุ่ม ครัวเรือนที่มีแนวโน้มที่จะมีข้อจำกัดด้านสภาพคล่องหรือกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ขั้นต่ำน้อยกว่าเกณฑ์ ของสถาบันการเงินในการพิจารณาสินเชื่อบุคคล เนื่องจากผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่า ระดับรายได้ มีความสัมพันธ์ต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับการบริโภคสำหรับครัวเรือนกลุ่มนี้ ดังนั้น การใช้นโยบาย ใดๆ อันมีผลทำให้ระดับรายได้ของครัวเรือนกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลให้ระดับการบริโภคของ ครัวเรือนเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน เช่น นโยบายทางด้านภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาน นโยบายการเพิ่ม อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เป็นต้น

การศึกษาในครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ข้อจำกัดด้านสภาพคล่องของครัวเรือนนั้น มีอิทธิพลต่อการกำหนดระดับการบริโภคของครัวเรือนไทย ดังนั้น การใช้นโยบายทางเศรษฐกิจ ต่างๆ ทั้งนโยบายการคลังและนโยบายการเงินจะให้ผลที่แตกต่างกันต่อครัวเรือนที่มีข้อจำกัดและไม่ มีข้อจำกัดในการกู้ยืม

4.10. นายน พัฒนา ณรงค์เลิศ (2548) ศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษามหาวิทยาลัย เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม การใช้จ่ายของนักศึกษาโดย ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการออมที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการออมหรือการใช้จ่าย โดยศึกษาจากรูปแบบการออมและศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการออมของนักศึกษามหาวิทยาลัย

จากการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มักจะ เป็นการนำไปใช้กับสินค้าฟุ่มเฟือย ส่วนรูปแบบการออมที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ทั้งแบบการออม โดยจูงใจ เช่น ความต้องการออมเพื่ออนาคต การต้องการนำเงินออมเก็บไว้ใช้ยามจำเป็นเพื่อซื้อ สินค้าที่ต้องการ เป็นต้น และการออมแบบบังคับ เช่น การแนะนำโดยผู้ปกครอง โดยส่วนใหญ่เป็น การออมในรูปแบบจูงใจมากกว่าการออมแบบบังคับ ซึ่งแต่ละรูปแบบขึ้นอยู่กับพฤติกรรมส่วนตัว ของแต่ละคนในการออม ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาชั้นอยู่ในวัยที่มีความเป็นอิสระสูงการ ออมที่มีรูปแบบบังคับ จึงมีอิทธิพลน้อยกว่าการออมแบบจูงใจ

4.11. เสน่ห์ ชนะยา (2548) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การออม เพื่อศึกษาถึงแนวโน้มการออมของพนักงานบริษัท ธนาคารสิกรไทย มหาชน (จำกัด) ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล”

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระต่างๆ ที่เป็นพฤติกรรม การออมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและตัวแปรตามที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออม พนักงาน อาชญาภาพที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการออม คือ เมื่ออาชญาภาพขึ้นจะมีการออมเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้อง กับทฤษฎีวัฏจักรชีวิตของ Ando Modigliani and Brumberg โดยพนักงานธนาคารกสิกรไทยในเขต กรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล ควรมีการรณรงค์ให้มีการส่งเสริมการออมเพิ่มมากขึ้น โดยเน้น พนักงานของธนาคารเพื่อช่วยให้มีการออมและมีรูปแบบการออมหลากหลายเพื่อเป็นการจูงใจให้ พนักงานสนใจเรื่องการออม เช่น การออมในรูปทรัพย์สินทางการเงินที่ธนาคารหรือสถาบันทาง การเงินอื่นๆ เป็นประกันตามกรมธรรม์ประกันชีวิตและเงินให้กู้ยืม การลงทุนเพื่ออนาคต เป็นต้น

4.12. ชาดา สำรางอนันต์สกุล (2548) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของประชาชน วัยกลางคน ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษาภาคพิเศษ กรุงเทพมหานคร คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์”

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งเป็นหญิง อายุระหว่าง 30-40 ปี เป็นข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท สำหรับ การออมของประชาชนวัยกลางคนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ก่อการออมในรูปของทรัพย์สินทางการเงิน ปัจจัย

ที่มีผลต่อการออมของประชาชนวัยกลางคน “ได้แก่ อายุ รายได้ อาชีพ บุคคลที่ต้องเลี้ยงดู ภาระหนี้สิน สิ่งจูงใจให้เกิดการออม ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการออมของประชาชนวัยกลางคน ”ได้แก่ เพศ ระดับ การศึกษา ค่านิยมในการบริโภคสินค้าแบบสุขสนับสนุนความจำเป็น

4.13. อุตสาห์ แฉม สุวรรณ (2544) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย พ.ศ. 2527-2541” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทยกับการออมของครัวเรือนในประเทศไทยช่วงเวลาต่างๆ ซึ่งใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานราชการต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527-2541 มาวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านรายได้เฉลี่ยต่อคน ค่าใช้จ่าย การบริโภค การออมของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำประเทศ 12 เดือน และอัตราเงินเพื่อใช้วิธีสร้างสมการลดตอนด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square) และศึกษาการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดการออมของครัวเรือนกับการออมของครัวเรือนในประเทศไทย โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์อย่างง่าย (coefficient of simple correlation) โดยเดือนไปตามเวลาทีละปี

ผลการวิจัยปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อคน ค่าใช้จ่ายในการบริโภคในปีที่ผ่านมาและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่แท้จริง เป็นปัจจัยที่กำหนด การออมของครัวเรือน โดยรายได้เฉลี่ยต่อคน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการออมของครัวเรือน ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริโภคและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่แท้จริง มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการออมของครัวเรือน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนกับการออมของครัวเรือนในประเทศไทยในแต่ละช่วงเวลา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับการออมของครัวเรือนมีค่าเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา

4.14. สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2541) จัดทำโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน โดยมีจุดประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมของครัวเรือนและเบริกเทียบกับผลที่ได้เคยสำรวจไว้ เมื่อปี พ.ศ. 2536 เพื่อนำผลการเปลี่ยนแปลงมาใช้ประกอบการพิจารณางานนโยบายและกำหนดมาตรการส่งเสริมการออมที่เหมาะสม โดยเฉพาะในช่วงของการเร่งดำเนินนโยบายสร้างเสถียรภาพให้แก่เศรษฐกิจด้วยการกระตุ้นการออมภาคครัวเรือนอย่างจริงจัง

ผลจากการศึกษา พบว่า ครัวเรือนที่จะมีการออมนั้นจะต้องมีรายได้ขั้นต่ำเดือนละ 9,000 บาทขึ้นไป ซึ่งมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 43 ของครัวเรือนตัวอย่างที่สำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการกำหนดการออมของครัวเรือน คือ การเก็บออมไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยและยามชราเป็นการออม

เพื่อการศึกษา เป็นการออมเพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัว เป็นการออมเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและเพื่อต้องการผลตอบแทน มีแนวทางในการส่งเสริมการออม ได้แก่ การส่งเสริมให้ครอบครัวมีรายได้สูงขึ้น การรณรงค์ให้ประชาชนใช้จ่ายอย่างประหยัดและมีเหตุผลอันจะเป็นการช่วยลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย การพัฒนารูปแบบของการออมแบบผูกพันที่จะประกันแก่ผู้ออม เพื่อให้สามารถนำมายใช้ได้เมื่อยามเจ็บป่วยหรือยามชรา ทั้งในรูปแบบเงินฝากและกรมธรรม์ประกันชีวิต การรณรงค์รูปแบบการออมเพื่อการศึกษาให้มีความหลากหลายขึ้น การมุ่งเน้นการออมรูปแบบเงินฝากเพื่อเป็นหลักประกันในการศึกษาไปประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้มีเงินออมมากขึ้น การพัฒนารูปแบบเงินฝากประจำให้มีความหลากหลายขึ้น และสามารถเบิกถอนหรือโอนเปลี่ยนมือได้สะดวกเพื่อสูงใจให้ผู้ฝากที่หวังผลตอบแทนมีทางเลือกมากขึ้น

4.15. สุภชัย ช่างกุลศิริ (2536) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ศึกษารณิของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2513-2532 พบว่า อัตราการออมในประเทศไทยมีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ประชาชาติและอัตราดอกเบี้ย แบบจำลองที่ใช้มีความสอดคล้องกับวิธีการของแม็คคินเนอร์และชอร์ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร ได้แก่ รายได้ประชาชาติและอัตราดอกเบี้ยของกัน แสดงความโน้มเอียงในการออมโดยยกเว้นรายได้และดอกเบี้ยสูงขึ้น แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวไม่เด่นชัดมากนัก สำหรับประเทศไทยมีระดับการออมที่ต่ำเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนให้การออมขยายตัวมากขึ้น โดยการพัฒนาสถาบันการเงินต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการชักจูงในการออมเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า กรมศุลกากรเป็นหน่วยงานหนึ่งในระบบเศรษฐกิจเชิงมหภาค เนื่องจากเป็นหน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่จัดเก็บรายได้จากภาษีขาเข้าและขาออก แม้ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีความมั่นคงและหลักประกันที่แน่นอน ในชีวิตการทำงานของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีกฎหมายระเบียบข้อบังคับเรื่องการออมรับรอง แต่ก็ไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตหลังเกษียณอาชญากรรม ดังนั้น การวางแผนทางการเงินที่ถูกต้องและเหมาะสม นับเป็นประโยชน์อย่างมากกับโครงสร้างสังคมไทยในปัจจุบันที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อันนำมาซึ่งประเด็นสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาการให้ความหมายรูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เพื่อจะได้แนวคิดและพฤติกรรมการออมในการสร้างความมั่นคงและหลักประกันที่แน่นอนในอนาคต จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรียนรู้ และทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการออม รวมไปถึงกระบวนการที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

ได้สร้างความหมายให้กับบริบทของคำว่า “การออม” ตาม โลกทัศน์ต่างๆ ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร รวมทั้งรูปแบบ และกระบวนการออมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการวางแผนทางการเงินให้ตรงกับวัตถุประสงค์ความต้องการของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยนำเสนอในรูปแบบวิธีวิทยาทางเลือกเพื่อการสร้างทฤษฎีในการอธิบาย วิธีวิทยาดังกล่าวเรียกว่า “การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory study)” (พรศักดิ์ ผ่องแฝง 2529) เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมจากข้อมูลที่เป็นไปตามปรากฏการณ์จริง หรือปรากฏการณ์อย่างสังคมไปสู่การสร้างทฤษฎี อันจะก่อให้เกิดองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการต่างๆ ทางสังคม

การสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory study) เป็นการวิจัยโดยการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่ดีที่สุด การวิจัยโดยการใช้วิธีวิทยาของทฤษฎีฐานราก ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาเชิงปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากการแคนวิดทฤษฎี ที่เรียกว่า ปฏิสัมสารค์สัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ของ George H. Mead ซึ่งมีหลักการว่า การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์ต่างๆ ที่เราติดต่อสื่อสาร รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และการตีความ การสร้างความหมายซึ่งกันและกัน โดยการตีความในพฤติกรรมที่แสดงต่อกัน ทั้งคำพูด ลักษณะการทำทาง ในขณะเดียวกันบุคคลจะพัฒนาความเป็นตัวตน (Self concept) ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ กับผู้อื่น โดยมีอิทธิพลทางวัฒนธรรม และกระบวนการทางทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคม โครงสร้างทางสังคม เป็นตัวควบคุม (George H. Mead อ้างถึงใน พิทักษ์ ศิริวงศ์ 2547)

วิธีวิทยาของการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory study) คือ ทฤษฎีที่ได้ทางสังคม โดยทฤษฎีจะถูกสร้าง (construct) และได้รับการตรวจสอบจากการศึกษาปรากฏการณ์ (Verify) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีวิทยารูปแบบหนึ่งของวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแนวความคิดหลักว่า การศึกษาเพื่อเรียนรู้ และทำความเข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ และการอยู่ร่วมกันของมนุษย์จำเป็นที่เราต้องเข้าใจในกระบวนการที่บุคคลได้สร้างความหมายให้กับสิ่งต่างๆ ตามโลกทัศน์ของตนเอง (นภากรณ์ หวานนนท์ 2543 อ้างถึงใน พิทักษ์ ศิริวงศ์ 2547)

ผู้วิจัยได้ศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร โดยเลือกใช้เครื่องมือหรือวิธีวิทยาในการสำรวจหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต

พื้นที่ศึกษาวิจัย (Study site)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาโดยคัดเลือกพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทและหน้าที่เป็นฝ่ายจัดเก็บภาษีอากรขาเข้าในและขาออกของอาณาจักรตามกฎหมายศุลกากร อันเป็นฐานทางเศรษฐกิจด้านรายได้ของประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ผู้ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ประจำในระบบที่รัฐออกกฎหมายระเบียบบังคับ เรื่องการออมเงิน จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการศึกษาการให้ความหมายรูปแบบ และกระบวนการการออม ซึ่งในหน่วยงานกรมศุลกากร มีการแบ่งส่วนราชการออก เป็นส่วนงาน จำนวน 20 ส่วนงาน และด้านศุลกากร จำนวน 45 แห่ง มีอัตรากำลัง จำนวน 6,781 คน แบ่งเป็นอัตรากำลัง ข้าราชการ 4,739 คน ลูกจ้างประจำ 383 คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 796 คน และพนักงานราชการ จำนวน 863 คน

สำหรับในการศึกษารั้งนี้ คัดเลือกส่วนงานในการศึกษา 2 ส่วนงาน ได้แก่ สำนักพิกัด อัตราศุลกากร และสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นส่วนงานที่มีกลุ่มเป้าหมายเพียงพอในการศึกษาและเป็นหน่วยงานที่ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าจะสามารถสร้างความสัมพันธ์ และความไว้วางใจจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้เคยทำงานที่สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล และปัจจุบันทำงานที่ สำนักพิกัดอัตราศุลกากร จึงมีความคุ้นเคยและใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี และประการสำคัญ คือ เป็นส่วนงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อกรมศุลกากร ทั้งในด้านบุคลากรและงานหลักด้านภาษีอากร โดยเห็นว่า ส่วนงานทั้งสองสามารถสะท้อนความคิด ความเชื่อทางสังคม และวัฒนธรรมของกรมศุลกากรได้เป็นอย่างดี

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาทางเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและพฤติกรรมการออม เพื่อนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการดำเนินการวิจัย

2. ลัมภายณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interviews) จากเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว สำนักพิกัด อัตราศุลกากรและสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) คือ การสัมภาษณ์โดยเปิดกว้างไม่จำกัดคำถาม

3. จัดการสัมภาษณ์กลุ่ม (focus group discussion) โดยจัดเป็นกลุ่มขนาด 5-6 คน เป็นการพูดคุยกันในลักษณะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กระบวนการคิดต่อรับฟังการให้ความหมายของคำว่า “การออม” รูปแบบ และกระบวนการออม รวมไปถึงแนวคิดและพฤติกรรมการออม

ในการวิจัยนี้ เครื่องมือหลักที่สำคัญที่สุด คือ ผู้วิจัย จึงได้เตรียมความพร้อมด้านความรู้ ที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออม โดยศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อให้ตกลงถูกความรู้ที่สามารถนำไปใช้แปลความและตีความให้เกิดความไวทางทฤษฎี ผู้วิจัย ได้ศึกษาระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวทางการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded theory) ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงกระบวนการสร้างข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากข้อมูลในปรากฏการณ์ทางสังคม นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เตรียมและทดลองฝึกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นช่วยในการเก็บข้อมูลภาคสนาม เช่น สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

สำหรับวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกเชิงทฤษฎี (Theoretical sampling) (Strauss and Corbin 1998) ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ได้กำหนดลักษณะเฉพาะของผู้ให้ข้อมูลหลักไว้ล่วงหน้า เริ่มต้นจากการเข้าถึงปรากฏการณ์ด้วยการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ให้ข้อมูลหลักรายแรก ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์นั้นๆ การสัมภาษณ์ทำไปพร้อมๆ กับการสังเกตปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องด้วย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นระหว่างการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้มาโนทัศน์ (concept) ในเรื่องที่ต้องการศึกษาแล้วจัดหมวดหมู่ (categorize) โนทัศน์ต่างๆ ข้อสรุปเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะปรากฏการณ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ทางสังคมที่นำมาใช้ ตลอดจนผลสืบเนื่องที่เกิดจากการเกิดปรากฏการณ์นั้น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดค่าวัยต้องการข้อมูลจากแหล่งใดหรือจากใครเพื่อนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนหรืออียนยันข้อสรุปที่ได้ในครั้งแรก จากนั้นผู้วิจัยจึงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อสัมภาษณ์เป็นรายต่อไป

โดยเชื่อว่าจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างไปตามมิติ (dimensions) และคุณสมบัติ (properties) ของกลุ่มโนทัศน์จากการสัมภาษณ์ระดับลึกที่ผ่านมา (negative case) ส่วนการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อสัมภาษณ์ระดับลึกรายต่อๆ ไป ผู้วิจัยเลือกโดยคำนึงถึงความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มโนทัศน์ การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในลักษณะเช่นนี้ดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแล้วและมีความมั่นใจว่าแบบแผนต่างๆ ของกลุ่มโนทัศน์ที่เกิดขึ้นช้าๆ กัน จนเป็นแบบแผนที่แน่นอน แม้ว่าจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักรายอื่นๆ ต่อไปก็ไม่ได้ข้อมูลเพิ่มเติมอีก (theoretical saturation) ผู้วิจัยจึงหยุดศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์ระดับลึก สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของผู้ให้ข้อมูลตามหลักของการสัมภาษณ์ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีและลึกที่สุด ตามที่ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตไว้ ซึ่งผู้ที่ให้ข้อมูลเหล่านี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักพิกัดอตรากุลการ และสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมศุลกากร เรียกว่า ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว สำนักพิกัดอัตราศุลกากร และสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมศุลกากร ที่มีอายุตั้งแต่ 22-60 ปี ที่มีการออมเงินกับสหกรณ์กรมศุลกากร โดยคัดเลือกตัวอย่างกลุ่มนี้ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารงานทั่วไปของสำนักพิกัดอัตราศุลกากร และสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในเรื่อง อายุ ตำแหน่ง และฐานะทางเศรษฐกิจ

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่สำนักพิกัดอัตราศุลกากรและสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมศุลกากร ที่ใช้บริการฝากเงินประเภทออมทรัพย์กับสหกรณ์กรมศุลกากร จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่สำนักพิกัดอัตราศุลกากรและสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมศุลกากร ที่ไม่ได้ใช้บริการฝากเงินกับสหกรณ์กรมศุลกากร จำนวน 10 คน

ผู้วิจัยจับประเด็นในการตอบสนับนาเพื่อนำมาจดบันทึกคำสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนหลังจากการเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาเรียงเรียงและจัดหมวดหมู่ของคำสัมภาษณ์ ในลักษณะเดียวกัน เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอผลการดำเนินการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนรายละเอียด ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการดำเนินการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาถึงการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร โดยข้อมูลที่ต้องการ

1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการออม

1.2 ข้อมูลทั่วไปของกรมศุลกากร

1.3 แนวคิดและพฤติกรรมการออม

2. สอบถามโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interviews) กับกลุ่มตัวอย่าง เชิงทฤษฎี คือ เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว สำนักพิกัดอัตราศุลกากร และสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล โดยมีลักษณะของการสัมภาษณ์เบื้องต้นในเรื่อง ดังต่อไปนี้

2.1 เรื่อง แนวความคิดต่อการให้ความหมายของคำว่า “การออม”

2.2 เรื่อง รูปแบบของการออมเงินของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

2.3 เรื่อง กระบวนการออมเงินของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

หลังจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะถอดเทปบทสัมภาษณ์นำข้อมูลมาตีความ ศึกษาและวิเคราะห์เพื่อกำหนด โน้ตศ้น แล้วผ่านกระบวนการเชื่อมโยง ในลักษณะเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี (Theoretical Generalization) และทำหน้าที่เป็นสมมติฐานชั่วคราว (Temporary Hypothesis) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในการวิจัยต่อไป

3. การจัดการสัมภาษณ์กลุ่ม (focus group discussion) โดยอาศัยแนวคิดที่กำหนดขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้คำตามในลักษณะ “ตะล่อม” (Probe) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดถี่ถ้วน ครอบทุกประเด็นในการวิจัยนี้ หลังจากนั้น จึงนำคำตอบที่ได้มาศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลว่าเป็นมิตรกันนี้ แล้วกำหนด โน้ตศ้นที่พับขึ้นมาใหม่จงกว่าจะยุติการสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์คำตอบของผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสิ่งกำหนด ถ้าคำตอบที่ได้พบว่า เป็นคำตอบมีความแตกต่างกันจากข้อมูลเดิมที่ได้สัมภาษณ์มาก่อน ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อค้นหารูปนี้ที่แตกต่างกันออกไป (Negative Case) และสัมภาษณ์จนกระทั่งได้รับคำตอบตามแนวคิดที่เข้ากัน ก็จะหยุดสัมภาษณ์ ทั้งนี้ การกำหนด การสร้าง และการเชื่อมโยง โน้ตศ้นจะดำเนินการจนผู้วิจัยมั่นใจว่าแม้จะได้ข้อมูลเพิ่มขึ้นก็ไม่ทำให้ข้อสรุปเปลี่ยนแปลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำตอบที่ได้ครอบคลุมประกายการณ์และกระบวนการที่ต้องการศึกษา เป็นการศึกษาตามวิธีวิทยาของการสร้างทฤษฎีฐานราก เรียกว่า ทฤษฎีชนเผดานหรือทฤษฎีจึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) (Glaser and Strauss 1967 อ้างถึงใน พิพัทธ์ ศิริวงศ์ 2547)

ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษา “การให้ความหมาย รูปแบบและกระบวนการรอมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เบตคลองเตย กรุงเทพมหานคร” จึงมิอาจกำหนดด้วยจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก และจำนวนกรณีศึกษาที่ศึกษาได้ หากแต่กำหนดด้วยข้อมูลที่มีความสมบูรณ์จึงทำให้การสร้างทฤษฎี ถึงจุดอิ่มตัว แล้วจึงหยุดสัมภาษณ์ หลังจากนั้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ และสรุปผลการศึกษาต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เนื่องจากงานศึกษานี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ข้อมูลที่จะใช้นั้นต้อง เป็นข้อมูลที่เป็นเรื่องของทัศนคติและแนวคิด ซึ่งมีรายละเอียดและความละเอียดอ่อน และซับซ้อน ในแต่ละคน แม้จะเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจแต่ก็เป็นประเด็นใหม่สำหรับการทำความเข้าใจของผู้วิจัย ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการพูดคุยกันกับผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ ในลักษณะที่ไม่ต้อง มีความเป็นทางการมาก และเน้นให้ผู้ให้ข้อมูลหลักได้เล่าเรื่อง (Narrative Approach) ของตัวเองในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนักอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษารึว่า ต้องการทราบถึง การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เพื่อนำเสนอแนวทาง การออมที่เหมาะสมต่อการดำเนินการ ซึ่งก่อนถึงวัยเยาว์มีอาชญากรรม

1. การจดบันทึก เป็นสมุดบันทึกประจำวันที่บันทึกความคิดและสถานการณ์ต่างๆ ที่สังเกต เพื่อเป็นการป้องกันการลืม และช่วยให้เข้าใจข้อมูลหลังจากการเก็บข้อมูลการศึกษา มีประโยชน์ต่อ การนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

2. แนวคิดตามหรือแนวการสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ต้องเตรียมไว้ เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์และประเด็นการศึกษาที่ตั้งไว้ โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนที่จะนำไปสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ลึกซึ้ง และครอบคลุมมากที่สุด

3. เครื่องบันทึกเสียง ใช้สำหรับการสัมภาษณ์บางกรณี ที่คิดว่าการจดบันทึกอย่างเดียว อาจ ไม่สามารถได้รายละเอียดเพียงพอ ในการสัมภาษณ์ระดับลึก (In depth Interview) จะมีข้อมูลที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จึงจำเป็นต้องบันทึกรายละเอียดให้ได้มากที่สุด

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบ ข้อมูลสามเส้า (Triangulation technique) (Denzin and Lincoln 1994 อ้างถึงใน อนุชิต สว่างแจ้ง 2546) เพื่อความถูกต้อง ครบถ้วน และมีความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากขึ้น โดยแบ่งการตรวจสอบข้อมูล ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) จะเน้นการตรวจสอบข้อมูล ที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ นั้น มีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าหากแหล่งข้อมูลพบว่า “ได้ข้อค้นพบมา เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) จะเน้นการตรวจสอบจาก ผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลต่างคนกันว่า “ได้ค้นพบที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร” ซึ่งถ้าผู้วิจัยหรือ ผู้เก็บข้อมูลทุกคนพบว่า “ข้อค้นพบที่ได้มา มีความเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation) จะเน้นการตรวจสอบว่า “ถ้ามี การใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ได้มา เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่” ถ้าผู้วิจัยพบว่า “ไม่ว่า จะนำทฤษฎีใดมาใช้ ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา มีความถูกต้อง

โดยการศึกษาการในครั้งนี้ ได้สรุปวิธีการตรวจสอบความตรง และความน่าเชื่อถือของ ข้อมูลได้ใน 2 วิธีหลัก ดังนี้ คือ

1. ตรวจสอบด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี (Methodology triangulation) โดยการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง (In-dept Interview) ในกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรที่ใช้บริการฝากเงินอย่างต่อเนื่องกับสหกรณ์กรมศุลกากร และกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรที่ไม่ได้ใช้บริการฝากเงินกับสหกรณ์กรมศุลกากร และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร สำนักพิกัดอัตราศุลกากร และสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล รวมถึงวิธีการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยการสอบถามในบางประเด็นจากเพื่อนร่วมงานของกลุ่มตัวอย่างนี้

2. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้ (Data triangulation)

2.1. เก็บข้อมูลในประเด็นคำถellungเดียวกันจากผู้ให้ข้อมูลเพียงคนเดียวกัน แต่จำนวนหลายครั้ง (Multiple visits) เช่น พฤติกรรมทางด้านการออม ความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ และกระบวนการออม รวมถึงการให้ความหมายในเรื่องการออม เพื่อให้โอกาสกับผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามได้หลายครั้ง และเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับจากการบอกร่างของผู้ให้ข้อมูล

2.2 การตรวจสอบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่ยังคงให้ข้อมูล เช่น เพื่อนร่วมงานของผู้ให้ข้อมูลที่มีประวัติการออมที่น่าสนใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ใช้หลักของการวิเคราะห์และการตีความข้อมูลที่เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยจะต้องมีความไวต่อทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) เพื่อการเชื่องโยงข้อมูล และการคิดและจัดการข้อมูลในลักษณะที่จะนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์และทฤษฎี ดังนั้น จึงถือว่าเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญที่สุดในทุกขั้นตอนของการวิจัย หลังจากการจัดกลุ่มนโนทัศน์ (concept) สร้างและพัฒนาหมวดหมู่มโนทัศน์ให้มีรายละเอียดและมีความเป็นนามธรรมสูง โดยใช้คุณสมบัติและคุณลักษณะของข้อมูลที่สามารถแปรผันได้ เพื่อวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลในรูปของเงื่อนไขต่างๆ หมวดหมู่ของมโนทัศน์จะถูกย้ายเป็นเงื่อนไข และพัฒนามโนทัศน์ให้เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี ซึ่งข้อสรุปเชิงทฤษฎีที่ได้มานั้นจะนำมาเสนอในรูปของแบบแผน (Pattern) ที่เรียกว่า ทฤษฎีฐานราก (พิทักษ์ ศรีวงศ์ 2547)

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา “การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เบตคลองเตย กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ด้วยวิธีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก จากการเก็บรวบรวมมโนทัศน์ต่างๆ ที่ได้จากความคิดเกี่ยวกับกระบวนการตีความและการให้ความหมาย นำข้อมูลที่ได้มามาวิเคราะห์ว่า แต่ละแนวคิด

ความรู้และความเข้าใจของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรต่อการให้ความหมายของคำว่าการออม รูปแบบ และกระบวนการออม เพื่อนำมาเป็นแนวทางพื้นฐานในการวิเคราะห์ตามวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory study)

การนำเสนอผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่ กรมศุลกากร เนตคลองเดย กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาทางเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ การศึกษาภาคสนามมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Inductive) และการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้มานำเสนอผลการวิจัยในลักษณะเชิงพรรณนา

บทที่ 1 บทนำ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออม วัตถุประสงค์ของการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีวิจัยและการดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ระยะเวลาการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการดำเนินการวิจัย ประมาณ 3 เดือน ตั้งแต่ เดือนกันยายน ถึง เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2554 เพื่อดำเนินการในส่วนของกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนี้

1. เตรียมการเพื่อเก็บข้อมูล โดยการสร้างแนวคิด (Guideline) ที่ใช้สัมภาษณ์ระดับลึก สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักได้กำหนดกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องไว้ 2 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่กลุ่มที่ใช้บริการฝากเงิน ประเภทออมทรัพย์กับสหกรณ์กรมศุลกากร และเจ้าหน้าที่กลุ่มที่ไม่ได้ใช้บริการฝากเงินกับสหกรณ์ กรมศุลกากร และสร้างแนวคิดที่จะใช้ในการจัดกลุ่มสนทนা โดยจะนำไปทดลองใช้ และปรับปรุง จนกว่าจะได้แนวคิดที่เหมาะสม นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน พื้นที่ที่ใช้ศึกษาให้เรียบร้อย จึงจะออกไปศึกษาข้อมูลจากพื้นที่ที่กำหนด

2. ศึกษาข้อมูลในพื้นที่ที่กำหนด โดยวิธีการหลัก ได้แก่ การสัมภาษณ์ระดับลึก การจัด กลุ่มสนทนาร่วมกับสหกรณ์ กรมศุลกากร การสังเกตและจดบันทึก และประเมินผลข้อมูลขั้นต้น ตั้งแต่เดือน กันยายน พ.ศ. 2554 และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตามความจำเป็นจนถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554

3. วิเคราะห์ข้อมูลในรูปของเงื่อนไขต่างๆ หมวดหมู่ของโనทัศน์กล้ายเป็นเงื่อนไข และ พัฒนามโนทัศน์ให้เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี และนำเสนอผลการศึกษา ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2554

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก จากปรากฏการณ์ในพื้นที่ที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจในการกระทำหรือพฤติกรรมการสร้างความหมายของคำว่า “การออม” จาก มุมมองและทัศนคติ ความเชื่อทางสังคมและวัฒนธรรมของกรมศุลกากร โดยการตีความในพฤติกรรม ที่แสดงออก ทั้งคำพูด ลักษณะท่าทาง และแนวคิดของผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ วิธีการศึกษาหลายรูปแบบ คือ การสัมภาษณ์ระดับลึก การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต และจดบันทึก จากนั้นจึงได้นำปรากฏการณ์ที่ศึกษาจากเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมาวิเคราะห์และตีความ เพื่อขอเชิญลักษณะการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขต คลองเตย กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ผู้เป็นกลุ่มคนที่มีรายได้ประจำในระบบ ราชการ มีศักยภาพในการออม เนื่องจากมีความมั่นคงในรายได้และมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี และนับเป็นปัจจัยที่มีผลทางด้านเศรษฐกิจในระดับจุลภาคที่สำคัญยิ่ง ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงต้องการทราบ ถึงการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออม โดยมองผ่านหน่วยงานสำนักพิกัดอัตราศุลกากร และสำนักบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่องานหลักด้านภาระอากรและบุคลากรของกรม ศุลกากรที่เป็นพื้นที่ศึกษา นำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย คือ

1. การให้ความหมายของคำว่า “การออม” ว่าหมายความว่าอย่างไร มีที่มาของความหมาย อย่างไร ทำไมจึงคิดเช่นนั้น มีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร รวมถึงทัศนคติที่มีต่อการออมของเจ้าหน้าที่ กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

2. รูปแบบการออม จากแนวคิดและวิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร รวมไปถึง ปัจจัยหรือเหตุผลที่เลือกรูปแบบการออมแต่ละแบบคืออะไร

3. กระบวนการออม ตั้งแต่เริ่มต้นความคิดในการออม การจัดสรรเงินรายได้ในแต่ละ เดือน วัตถุประสงค์และความสมำเสมอในการออม สู่ขั้นตอนและผลลัพธ์ที่ได้รับจากการออม รวม ไปถึงปัญหาอุปสรรคและวิธีการแก้ปัญหาในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ซึ่งมีรายละเอียด ตามประเด็นดังต่อไปนี้

การให้ความหมายของ คำว่า “การออม”

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักพิกัดอัตราศุลกากร และสำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ที่ใช้บริการฝากเงินประเภทออมทรัพย์กับสหกรณ์กรมศุลกากร และกลุ่มผู้ไม่ได้ใช้บริการฝากเงินประเภทออมทรัพย์กับสหกรณ์กรมศุลกากร จากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารงานทั่วไป ของทั้ง 2 กลุ่ม แล้วคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีความใกล้เคียงกันตามเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ และตำแหน่งหน้าที่การทำงาน

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ความหมายของคำว่า “การออม” ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่ กรมศุลกากรอย่างใกล้ชิด เพื่อนำมาวิเคราะห์และตีความในการอธิบายความหมายของคำว่า “การออม” ในประเด็นคำถามนี้ ผู้วิจัยได้ปิดโอกาสให้ผู้ลูกสัมภาษณ์ สามารถตอบคำถามตามคำนิยามของตนเอง ซึ่งคำตอบที่ได้รับมีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์การออมของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ มีผลมาจากการปลูกฝังของแต่ละครอบครัว เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ ตำแหน่งหน้าที่การทำงาน และฐานะทางเศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อทัศนคติและความคิดเห็นต่อการให้ความหมายของบริบท คำว่า “การออม” โดยแบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การให้ความหมายของคำว่า “การออม” ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว ในประเด็นการให้ความหมายต่อวิบทของคำว่า “การออม” ผู้วิจัยได้เริ่มสัมภาษณ์ ในเรื่องของมุ่งมอง ความคิด และทัศนะต่อการให้คำนิยามของกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรที่มีพฤติกรรมการออมเงินที่แตกต่างกัน คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ใช้บริการฝากเงินกับสหกรณ์กรมศุลกากร และกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ไม่ใช้บริการฝากเงินกับสหกรณ์ของกรมศุลกากร พบว่า การให้ความหมายต่อคำว่า “การออม” มีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ทางการออมและสถานภาพตามปัจจัยทางสังคม ดังนั้น มุ่งมอง ความคิด ทัศนคติต่อการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร จึงมีความแตกต่างกัน อันเกิดจากพื้นฐานการเลี้ยงดูของครอบครัว ความมั่นคงทางการเงินหรือการมีเอกสารทางการเงิน หรือแม้แต่การลงทุน รวมไปถึงการป้องกันความไม่แน่นอนในอนาคตของตัวเองและครอบครัว ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ได้ให้คำนิยามของคำว่า “การออม” ไว้หลากหลายมุ่งมองจากการสะท้อน ความคิด ความเชื่อทางสังคม และวัฒนธรรมของกรมศุลกากร โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

มหาวิเคราะห์และสรุปผล การให้ความหมายของคำว่า “การออม” ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ໄด้ 5 ความหมาย ดังนี้

ความหมายแรก “การออม” คือ การวางแผนการเก็บเงิน เพื่อการใช้จ่ายในอนาคตจากนิสัยที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว

หากพื้นฐานความรู้ความเข้าใจต่อการให้ความหมาย คำว่า “การออม” ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร เกิดจากการได้รับการปลูกฝังด้านการออมเงินจากการเลี้ยงดูของครอบครัว ทั้งทางด้านการเก็บออม การใช้จ่ายเงิน หรือการลอกเลียนแบบการกระทำด้านพฤติกรรมและนิสัยทางการเงินจากพ่อแม่ ส่งผลให้เป็นคนมีวินัยทางการเงิน รู้จักการใช้จ่ายเงิน เมื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดีตั้งแต่เด็กและส่งผลต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่า ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลง รวมทั้งอายุและตำแหน่งหน้าที่การทำงานยิ่งสูงขึ้น การใช้จ่ายก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น เช่น กัน แต่เมื่อได้รับการปลูกฝังวินัยทางการออมจนเป็นนิสัยและตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการออม ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นมีคุณภาพและความมั่นคงทางการเงิน เป็นอย่างดี

นิสัยที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวในเรื่องการออมของเจ้าหน้าที่ศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร นั้น คือ การสร้างวินัยการออมให้กับตัวเองอย่างสม่ำเสมอด้วยการวางแผนการใช้จ่าย และการเก็บออมเงินเป็นส่วนๆ เพื่อที่จะได้รู้ว่าจะเก็บออมเพื่ออะไร ออมเงินเป็นจำนวนเท่าไร ใช้เวลา แค่ไหน และกำหนดเป้าหมายในการออมให้สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิต ซึ่งเป้าหมายการออมของแต่ละคนนั้น ย่อมแตกต่างกันไป และแต่ความเหมาะสม ความจำเป็น และความต้องการของแต่ละคน เช่น บางคนออมเพื่อการใช้จ่าย ออมเพื่อการห้องเที่ยว ออมเพื่อซื้อทรัพย์สิน ออมเพื่อการลงทุน ออมเพื่อใช้ยามแก่iy เป็นต้น โดยเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายหลักทางการเงินแต่ละปีเป็นอันดับแรก ตัวอย่างเช่น เงินเก็บปีละ 100,000 บาท เก็บออมเงินสำหรับเป็นเงินมัดจำบ้านหรือเงินมัดจำรถ เป็นต้น จากนั้นจึงกำหนดขั้นตอนย่อยในแต่ละเดือนเพื่อความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายหลักยิ่งตั้งเป้าหมายไว้สูงเท่าไร ก็ยิ่งต้องเพิ่มการควบคุม และความสม่ำเสมอในการออมมากขึ้น ดังนั้น การตั้งเป้าหมาย ถือเป็นสิ่งจุงใจให้มีความพยายามที่จะเก็บออมเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

พิคิดว่า “การออม” คือ การเก็บเงิน เป็นส่วนที่ตั้งใจจะเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคต ที่คิดแบบนี้อาจ เพราะได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก แม่สอนให้ออมเงินใส่กระปุก โตามาพี๊ชัง เก็บเงินแบบนี้ เมื่อก่อนตอนเรียนมหาวิทยาลัยห่างจากบ้าน เงินค่ารถพี๊กจะเก็บหรือญ 10 ไว้ เป็นค่ารถกลับบ้าน พอก็เก็บได้ก็เริ่มเก็บเป็นค่าอย่างอื่นไปเรื่อยๆ ตอนเข้าปี 2 พี๊กลองเก็บเงินเป็นค่าเทอม ค่าหอ เพราะเราไม่ได้ใช้อะไรฟุ่มเฟือย มหาลัยก็ของรัฐ ค่าเทอมไม่แพง อู้ ต่างจังหวัด ไม่มีอะไรมากต้องใช้จ่าย ได้ซื้อฟุ่มเฟือยไม่ต้องจ่ายเงินให้เราหลายอย่าง จ่ายให้แต่

ค่าใช้จ่ายรายเดือน ที่เหลือพื้นที่รับผิดชอบเอง ไม่ขอเพิ่ม ทำแบบนี้จบเรื่นจบ ตอนนี้อยากไปเที่ยวหรือซื้อของที่อ雅กได้ก็จะเก็บแบงค์ 50 เก็บไว้ค่อยไปเที่ยวหรือซื้อของ แล้วก็มีการเก็บเงินยาฯ แบบฝากระยะเดือนกับธนาคาร 2 ปี ได้คอกเบี้ยด้วยได้เงินก้อนด้วย พอครบ 2 ปี ก็เก็บต่อไปเรื่อยๆ อายุปีแรกพื้นที่ฝาก 1,000 บาท พอครบ อีก 2 ปีต่อไปก็เอาเงินก้อนนี้เป็นต้นทุนในการฝากต่อเงินออมเราที่เพิ่มขึ้น แล้วก็มีการฝากเงินกับสหกรณ์กีเหมือนกันเหมือนเป็นการฝากล้ม เพราะกว่าจะได้ใช้ก็เกัยยนอายุหรือถ้าออก พื้นที่ให้กรมฯ หักเงินเดือนพิทุกเดือนถึงแม้จะไม่มาก แต่กว่าจะได้ใช้เราคงได้เงินก้อนใหญ่ มีเงินปันผลด้วย ก็ถึงเป็นคอกเบี้ยเล็กๆ น้อຍๆ (ໄກ່ นามสมมุติ 2554)

การออมไม่ใช่เรื่องยาก แต่ก็ไม่ได้ง่ายเสมอไป โดยเฉพาะการต่อสู้กับความต้องการหรือความอยากรู้อยากมีของตนเอง หากไม่มีวินัย ไม่มีความสมำเสมอ ไม่มีการเตรียมพร้อม หรือการวางแผนในการออมเงิน และไม่มีนิสัยรักการออมที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก ย่อมส่งผลให้การออมไม่ประสบความเสี่ยงตามที่วางแผนและตั้งเป้าหมายไว้

การออม คือ การเก็บเงิน เก็บสะสมที่มีค่าในอนาคต ที่เราคิดแบบนี้ เพราะเห็นพ่อคุณแม่ทำ เก็บเงิน ออมเงิน ชื่อทรัพย์สิน แล้วเราที่เห็นว่าการเก็บเงินเป็นการออมแบบหนึ่ง ที่เราสามารถทำได้อย่างสมำเสมอ ในตอนนี้ มีกำลังที่จะออมได้ ออมเพื่อการใช้จ่าย ส่วนการออมเพื่อการเก็บสมบัติหรือสิ่งของมีค่า เป็นสิ่งจำเป็นที่เราจะต้องมีเก็บนี้คือ สิ่งที่เราตั้งใจและวางแผนไว้ว่าจะต้องออมเงินให้มากขึ้นเพื่อนำไปใช้ซื้อที่ดิน บ้าน ไว้เป็นทรัพย์สมบัติในอนาคต (ໄຈ່ นามสมมุติ 2554)

ความหมายที่ 2 “การออม” คือ การเก็บออมเงินเมื่อยามเกย์ยน เพื่อความเป็นเอกสารทางการเงินของตัวเองเป็นหลัก

จากเดิม ข้าราชการเมื่อเกย์ยนอายุ “บำเหน็จบำนาญ” ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ พ.ศ. 2494 ถือได้ว่า เป็นสิทธิประโยชน์อย่างหนึ่งที่ทางราชการให้แก่ข้าราชการเมื่อออกจากราชการ ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นคง และเป็นหลักประกันในชีวิตของการรับราชการ ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเป็นกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ตามพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ พ.ศ.2539 แม้ว่าสิทธิ์ของพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับจะเหมือนกัน แต่หลักการคำนวณบำเหน็จบำนาญ มีความแตกต่างกันในเรื่องของการคำนวณเงินบำนาญ และกองทุนบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่ใช่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ แต่เป็น

กองทุนนิติบุคคลบริหารงานในลักษณะองค์การมหานภัยให้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นและเกิดข้อจำกัดในสิทธิประโยชน์ที่ลดน้อยลง รวมทั้งความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการกองทุนของ กบข. ยังมีความไม่ชัดเจน ส่งผลให้ข้าราชการกรมศุลกากรเกิดความไม่มีความเชื่อมั่นในการบริหารงานของ กบข. ประกอบกับ เมื่อปี พ.ศ.2551 ผลการดำเนินงานของ กบข. ขาดทุน และยอดเงินสมทบของข้าราชการลดลง อันเนื่องมาจากการเศรษฐกิจวิกฤตและชนชาอย่างมาก กรณีเดียวกันกับลูกจ้างประจำในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำส่วนราชการ (กสจ.) และพนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราวในระบบประกันสังคมกรณีรายภาพ ที่ยังไม่มีความเข้าใจและความเชื่อมั่นต่อการใช้และได้รับสิทธิประโยชน์หลังจากเกษียณทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรพิจารณาการเก็บออมในรูปแบบอื่นเพื่อการเกษียณอายุราชการมากขึ้น ถือเป็นการเตรียมพร้อมเพื่อความเป็นเอกภาพทางการเงิน ความไม่ประมาท และยามเกษียณอายุราชการ

การออม คือ การเก็บเงินไว้เพื่อความมั่นคงในยามฉุกเฉิน ในยามที่ต้องใช้เงินในยามเกษียณอายุ ที่คิดแบบนี้ เพราะเราได้เงินเดือนทุกเดือนเป็นจำนวนที่แน่นอน แต่รายจ่ายกลับไม่แน่นอนมีแต่จะเพิ่มขึ้น ยิ่งโดยที่ยังเพิ่มขึ้น ภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด เราต้องใช้เงินจริงต้องมีเงินออมเก็บไว้ เพื่อความไม่ประมาท รวมไปถึงมีการวางแผนการออมเงินเมื่อยามเกษียณอายุ ว่าจะใช้เท่าไรต่อเดือน เป็นการวางแผนเพื่อความมั่นคงการใช้ชีวิต ทำอย่างไร เรายังจะเป็นคนแก่ที่ไม่ลำบาก ไม่เป็นภาระของลูกหลาน ไม่อยากเป็นคนแก่ที่น่าสงสาร (อุ่นนามสมมุติ 2554)

การออม คือ การเก็บหอมร้อมริบและการจัดสรรปันส่วนเงินให้เพียงพอ กับอนาคตหลังเกษียณ ถ้าไม่ยอมก็จะ ไม่มีเงินเก็บ ไม่มีความมั่นคงในชีวิต ที่ออมเพื่อระยะยาว อย่างสร้างเนื้อสร้างตัว และมีอนาคตที่สุขสนาย ไม่อย่างเป็นคนแก่ที่ต้องพึ่งพาลูกหลาน (เกตนามสมมุติ 2554)

สิ่งจำเป็นสำหรับการออมเงินของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเพื่อวัยเกษียณอายุ คือ การคำนวณเงินที่ต้องใช้หลังจากที่ไม่มีรายได้มีแต่รายจ่าย ในเวลานั้นต้องการเงินใช้ในแต่ละเดือนเท่าไร และมากน้อยเพียงใดจึงจะ ไม่ขาดสน และมีบริหารเงินออมด้วยตัวเองในรูปแบบของการออมหรือการลงทุนระยะยาวเพื่อเก็บสะสมเป็นหลักประกันในยามเกษียณ ดังนั้น เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร จึงต้องมี

การวางแผนอย่างเป็นรูปธรรม มีความรอบคอบ และมีวินัยทางด้านการเงิน เพื่อรักษา마ตรฐาน การครองชีพที่ดีหลังวัยเกษียณอายุ

การออมสำหรับผู้คือ การจัดสรรเงินส่วนหนึ่งที่เราได้มาเพื่อนำมาต่อในวันข้างหน้า เมื่ออายุมากขึ้น การวางแผนและการเก็บออมและการจัดสรรเงินเพื่อนำมาต่อเป็นสิ่งจำเป็น เราอยู่กับความไม่แน่นอน มีภัยต้องรู้จักเก็บออมไว้ แก่ตัวไปจะได้ไม่ลำบาก ต้องคิดเพื่อระยะยาวว่า ถ้าเราทำงานไม่ได้แล้วเราจะอยู่ได้อย่างไร มีแต่รายจ่ายไม่มีรายได้ เราจะต้องสำรองเงินในส่วนนี้เท่าไรเราจึงจะอยู่ได้ (โดย นุช นามสมมุติ 2554)

ความหมายที่ 3 “การออม” คือ การแบ่งปันรายได้เพื่อกีบเป็นเงินสำรอง เพื่อป้องกันความไม่แน่นอนในชีวิต

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกประเทศไทย เช่น วิกฤตเศรษฐกิจโลก การเมืองภายในประเทศ กับธรมชาติ เป็นต้น ความไม่แน่นอนจากเหตุการณ์เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้หรือไม่สามารถควบคุมได้

การออม คือ การแบ่งส่วนรายได้ที่ได้มามาหลังหักค่าใช้จ่ายเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น เพื่อนำมาต่อ เพราะถ้าไม่ใช้เงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายก็ไม่ใช่การออม ไม่ใช่การแบ่งส่วนหรือการกันเงินไว้เพื่อใช้ในอนาคต เป็นเงินสำรองเพื่อการใช้จ่ายในอนาคต อุ่นใจ และปลอดภัย (นุช นามสมมุติ 2554)

ดังนั้น เจ้าหน้าที่ศุลกากรจึงมีการแบ่งปันรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อใช้เก็บเป็นเงินออมสำหรับเป็นทุนสำรองในการป้องกันความไม่แน่นอน เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในการเตรียมพร้อมรับมือกับความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี

การออม คือ การจัดสรรและเก็บเงินที่ได้รับไว้เพื่อการออมและเพื่อการใช้จ่าย และหากเหลืออีกเท่าไรก็จะเก็บเพิ่มอีก ซึ่งส่วนนี้เหลือมากเก็บมาก เหลือน้อยก็เก็บได้น้อย แต่ส่วนใหญ่ก็จะเก็บได้มาก เนื่องจากไม่ค่อยมีค่าใช้จ่าย อยู่กับพ่อค้าแม่ ที่คิดแบบนี้ เพราะ ถ้าไม่เก็บ ก็จะไม่มีเงินออมไว้ใช้ในอนาคต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นด้วย และเพื่อเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนในอนาคตด้วย จะได้ใช้ชีวิตแบบสบายๆ ไม่ลำบาก (ใหม่ นามสมมุติ 2554)

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า “การออม” คือ การแบ่งปันรายได้ เพื่อเป็นทุนสำรองในยามฉุกเฉินหรือในยามที่เกิดความไม่แน่นอนในชีวิต เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าซ่อมแซมบ้าน ค่าซ่อมแซมรถ อุบัติเหตุ น้ำท่วม ว่างงาน พักงาน เป็นต้น เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีการเตรียมความพร้อมทางการด้านการเงินกับเหตุการณ์เช่นนี้ ทำให้สามารถรับมือ และแก้ปัญหาภัยสิ่งที่เกิดขึ้น ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีการเตรียมการทางด้านการเงินไว้ล่วงหน้า ซึ่งจุดประสงค์หลักของการแบ่งเงินส่วนหนึ่งเพื่อเป็นทุนสำรองนั้น ก็เพื่อให้มีผลกระแทบท่อการออม เพื่อจุดประสงค์อื่นให้น้อยที่สุด

การแบ่งปันรายได้ส่วนหนึ่งมันก็เป็นไว้เพื่อการลงทุนหรือใช้จ่ายในอนาคต กรณี มีเหตุการณ์ที่จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมาก เราจะมีเงินสำรองไว้ เหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่ง ที่ไม่แน่นอน และการมีรายได้ในปัจจุบันมิใช่การยืนยันว่าเราจะมี เราจะได้แบบนี้ตลอดไป ถ้า มีเหตุการณ์ที่เราคาดไม่ถึงเกิดขึ้น อย่างอุบัติเหตุ เศรษฐกิจตกสะเก็ด ต้องลดเงินเดือน ข้าราชการ หรืออย่างเมื่อปีก่อน ที่มีข่าวเรื่องงบประมาณการจ่ายเงินเดือนเจ้าหน้าที่ข้าราชการที่ ไม่เพียงพอ อาจมีการเลิกจ้าง แม้แต่ภัยธรรมชาติ อย่างน้ำท่วมที่ผ่านมาเหตุการณ์แบบนี้ จำเป็นต้องมีทุนสำรองไว้ เพื่อความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตของเรา (หน่อย นามสมนุติ 2554)

จากเหตุการณ์ความไม่แน่นอนเมื่อครั้งเหตุการณ์น้ำท่วมที่ผ่านมา ส่งผลให้เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเริ่มแบ่งปันรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อออมเป็นทุนสำรองป้องกันความไม่แน่นอนมากขึ้น การออมแบบนี้เป็นจุดเริ่มต้นการออมที่ดีก่อให้เกิดความสม่ำเสมอในการออม เมื่อเริ่มต้นออมจึงมีเงินทุนสำรอง สำหรับป้องกันความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้น และเป็นการบริหารการใช้เงินในอนาคต ได้อย่างมีระบบและ มีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมพร้อมกับเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอน ถ้าไม่เริ่มต้นออมก่อนรอให้เกิดเหตุการณ์ ที่ไม่แน่นอนเกิดขึ้นก่อน ย่อมทำให้เกิดความยุ่งยากและลำบากในการใช้จ่ายและการดำเนินชีวิต

การออมสำหรับพี่ พี่คิดว่าคือ การสร้างเนื้อสร้างตัว จัดสรรปันส่วนเงินส่วน หนึ่งที่ได้รับมาในแต่ละเดือนเพื่อนาคต ที่คิดแบบนี้ เพราะพี่ไม่รู้ว่าต่อไปอนาคต แก่ตัวไปจะ เป็นยังไง พี่ไม่อยากลำบาก ไม่อยากเป็นภาระของใคร ถ้ามีก็ต้องเก็บออมไว้ แอบพี่ยังไม่สนใจ มีโรคประจำตัวหลายโรค ทั้งโรคเบาหวาน ความดันสูง คลอเลสเตอรอลสูง เดือนๆ หนึ่งไปหา หมอก็หลายครั้งอยู่ พี่ก็ต้องเก็บเงินไว้รักษาตัวเองด้วย เพราะบางอย่างก็เบิกไม่ได้ สิทธิ รักษาพยาบาลก็เบิกไม่หมดเหมือนก่อน จึงเตรียมพร้อมไว้ก่อน และอย่างตอนน้ำท่วม บ้าน พื้น้ำท่วมหมดเลยอยู่ไม่ได้ ต้องไปหาหอพักอยู่ มีแต่รายจ่าย เพราะเราไม่ได้อาจะ รออุบัติเหตุ ด้วย พอน้ำลดก็ต้องใช้เงินซ่อมแซมบ้าน มีแต่เรื่องที่ต้องใช้เงิน การออมจึงเป็นเหมือนทุน

สำรองในยามที่เราจำเป็นต้องใช้ เพื่อเป็นการป้องกันความไม่แน่นอนให้กับชีวิตของพี่ (ต้อข นามสมมุติ 2554)

ความหมายที่ 4 “การออม” คือ การลงทุนและการวางแผนในอนาคต เพื่อผลตอบแทน และเป็นการเพิ่มนูลค่าของเงินหรือทรัพย์สิน

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ให้ความเห็นว่า การออมนั้น นอกจากการประยัด ลดภาระ และค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้ว “การเพิ่มรายได้” ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการออม เช่น ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนนั้น ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของดอกเบี้ย เงินปันผล หรือกำไรที่ได้จากการลงทุน เป็นการเพิ่มนูลค่าของเงินหรือทรัพย์สินให้ทันกับภาวะเงินเพื่อ ที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากมูลค่าของเงินและทรัพย์สินในปัจจุบันนี้ ย่อมมีมูลค่าลดลงใน อนาคต แต่การลงทุนย่อมมีความเสี่ยง อาจส่งผลให้เงินออมเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้

การออมสำหรับพี่ คือการเตรียมเงินไว้ในอนาคต การเตรียมไว้ในยามที่จำเป็น และการออมเมื่อตนกับการลงทุน เพราะเราจะได้มีเงินไว้ใช้ในอนาคต และออมให้ได้มูลค่า ของเงินที่เพิ่มขึ้นจากดอกเบี้ยหรือเงินปันผล พี่จะออมโดยคิดถึงผลตอบแทนที่เกิดขึ้นด้วย คือ ถ้าเราเก็บเงินไว้อย่างเดียวค่าเงินมีแต่จะลดลงเรื่อยๆ ดังนั้น การออมจึงเหมือนกับการลงทุน (ศักดิ์ นามสมมุติ 2554)

ดังนั้น การออมเพื่อการลงทุนของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ส่วนใหญ่เลือกลงทุนในรูปแบบ ที่มีความเสี่ยงน้อยที่สุดหรือเป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เช่น พันธบัตรรัฐบาล ตลาด ออมสิน กองทุน RMF การลงทุนเพิ่มกับ กบข. การลงทุนในสังหาริมทรัพย์ บ้าน ที่ดิน หรือแม้แต่ การประกอบธุรกิจขนาดเล็ก เป็นต้น โดยการเปลี่ยนส่วนหนึ่งจากเงินออมเป็นส่วนที่ใช้สำหรับลงทุน เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการลงทุน เนื่องจากการลงทุนนั้น มีความเสี่ยงสูงกว่า การฝากเงิน เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร จึงศึกษาและวางแผนการลงทุนให้มีความเหมาะสมและไม่ก่อให้เกิด ผลกระทบต่อการเก็บออมในส่วนอื่น

การออม คือ การเก็บเงินเพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต ที่คิดแบบนี้ เพราะ อนาคตเป็นสิ่งไม่แน่นอน เราไม่รู้ว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นในชีวิตเรา เราเก็บเลยต้องเตรียมพร้อมไว้ ก่อน หาเงินได้ก็ต้องเก็บ จะได้ไม่ลำบากในวันข้างหน้า มีแบบส่วนหนึ่งของการออมเพื่อ นำไปลงทุน อย่างกองทุน LTF พันธบัตรรัฐบาล ตลาดออมสิน (แอน นามสมมุติ 2554)

ตัวอย่างเช่น “การประกอบธุรกิจของตัวเอง” เป็นช่องทางการสร้างรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น โดยเลือกลงทุนในธุรกิจที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความชอบส่วนตัว ซึ่งจะต้องไม่ขัดแย้งต่อจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

การออม คือ การเก็บเงินไว้ใช้ในยามจำเป็นที่ต้องใช้เงิน ในยามฉุกเฉิน ในการออม คือ การเก็บเงินไว้ใช้ในยามจำเป็นที่ต้องใช้เงิน ในยามฉุกเฉิน ที่ต้องการซื้อของ หรือลงทุนทำธุรกิจ ที่คิดแบบนี้พี่ไม่รู้ว่า จะได้มีเงินสำรองกันไว้ในยามฉุกเฉิน เจ็บป่วย ซื้อบ้านซื้อรถ หรือมีโอกาสลงทุนอะไรบ้าง อย่างตอนนี้พี่ก็เปิดร้านเสื้อผ้า (ตึก นามสมมุติ 2554)

ความหมายที่ 5 “การออม” คือ การเก็บออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันให้กับตัวเองและครอบครัว หรือเก็บเพื่อเป็นมรดก

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า การออม เป็นการเก็บสะสมไว้เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงให้กับตัวเองและครอบครัว หรือเก็บเพื่อเป็นมรดกให้กับลูกหลาน เช่น การทำประกันชีวิตของตนเองและคนในครอบครัว การทำประกันแบบสะสมทรัพย์ การทำประกันเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้กับบุตรหลาน เป็นต้น

“การออม” สำหรับพี่หมายถึง เงินส่วนที่เก็บหอมรอมริบไว้ใช้ในอนาคต ยามเกี้ยวนาย เพาะอนาคตไม่แน่นอน เกิดวันหนึ่งทำงานไม่ได้ ไม่มีรายได้จะทำอย่างไร เก็บออมไว้ให้ลูกให้ครอบครัวจะได้ไม่ลำบาก เก็บเงินประกันอนาคตค่าเล่าเรียนลูก ก็เก็บเป็นเงินประกันชีวิตให้ฟ่อแม่แล้วก็ตัวเอง (พร นามสมมุติ 2554)

การเก็บออมเพื่อมอบเป็นทรัพย์สินหรือมรดกก้อนใหญ่ให้กับบุตรหรือคนในครอบครัว ถือว่า เป็นการออมที่เปรียบเหมือนกับค่าใช้จ่ายหรือภาระที่ต้องรับผิดชอบ คือ จะต้องกันเงินส่วนหนึ่งไว้เพื่อส่งเบี้ยประกันให้ครบกำหนดระยะเวลาที่ซื้อประกันไว้ เพื่อจะได้ผลตอบแทนตามทุนประกันคุ้มครองที่ซื้อไว้ หรือเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือสิทธิประโยชน์สูงสุดของการทำประกันประเภทนั้นๆ

การออม คือ การเก็บเงินเพื่อใช้ในบ้านปลายชีวิต และเป็นการออมเพื่อเป็นหลักประกันให้กับลูก เป็นมรดกให้ลูก เพราะถ้าไม่คิดแบบนี้ ก็จะไม่มีเงินเพียงพอไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ยามจำเป็นต้องใช้เงิน (อั้น นามสมมุติ 2554)

การสร้างวินัยการออมอย่างสม่ำเสมอตัวเองและเป็นการออมในระยะเวลายาว โดยไม่สามารถนำเงินออมประเภทนี้ออกมายใช้ก่อนได้ หากนำเงินมาใช้ก่อน ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตก็เท่ากับศูนย์ หรือแม้แต่เป็นเงินออมลดลงดีซีพ ผู้ได้รับผลประโยชน์จากการออมนั้นคือ ผู้ออม ลูก หลาน และครอบครัว การออมเพื่อเป็นมรดกทั้งในรูปแบบเงินประกัน ผลประโยชน์หรืออสังหาริมทรัพย์ ประเภทบ้าน หรือที่ดิน เป็นต้น

การออม คือ การเก็บออมหลักประกันเพื่ออนาคต ที่คิดแบบนี้ เพราะว่าเพื่อต้องการสร้างหลักประกันที่ดีให้กับตัวเองและครอบครัวในอนาคต เก็บวันนึงเพื่ออนาคตในวันข้างหน้า (ยิ่ง นามสมมุติ 2554)

2. การตระหนักรู้ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ต่อความสำคัญของการออม

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า “การออม” เป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับการดำเนินชีวิตในอนาคตได้อย่างมั่นคง และปลอดภัย เนื่องจากการออมเป็นเหมือนปัจจัยสู่เป้าหมายซึ่งกำหนดไว้ในอนาคต เช่น การกำหนดเป้าหมายการซื้อบ้าน ซื้อรถยนต์ ที่ดิน เก็บเงิน เก็บทอง หรือปัจจัยอื่นๆ ไว้เป็นทรัพย์ของตนเอง แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ทางการเงินที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ การออมยังใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ และสิ่งสำคัญในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร คือ การตระหนักรู้ว่า “การออม” นั้นไม่ใช่สิ่งที่จะกระทำได้ หากไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการออม

การออมเป็นสิ่งสำคัญ คนเราหาเงินได้ก็ต้องรู้จักเก็บ รู้จักออม ตอนนี้เรามาเงินได้เราเก็บต้องรู้จักเก็บ ไว้เพื่อว่ายามที่เราไม่สามารถทำงานหาเงินได้ เราเก็บไม่ลำบาก เก็บยิ่งจะได้มีเงินใช้ ไม่ขาดสน และเป็นหลักประกันความไม่แน่นอนในอนาคตได้ การออมไม่ใช่เพียงแค่เราคนเดียว แต่รวมถึงครอบครัวของเราด้วย การออมเพื่อความมั่นคงในชีวิต ออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ออมไว้ใช้จ่ายในยามจำเป็น ทำให้เราฐานะเรามีเงินที่จะสำรองไว้ใช้ในอนาคตที่มีแต่ความไม่แน่นอน การออมเป็นเหมือนหลัก มีเงินมีทองเก็บไว้ ชีวิตเราก็มั่นคง ปลอดภัย (โดย นามสมมุติ 2554)

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เห็นว่า การออมนั้น นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดฐานะและความมั่นคงทางการเงินในอนาคต จึงเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรทุกคน ควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและมีความสม่ำเสมอ เพื่อการมีทุนสะสมในอนาคต ย้อมส่งผลให้สถานภาพการดำเนิน

ชีวิตของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเป็นไปในทางที่ดีและมีส่วนช่วยให้สามารถเลือกรูปแบบการใช้ชีวิตได้อย่างมั่นคงและปลอดภัยขึ้นในระดับหนึ่ง เนื่องจาก ไม่มีเหตุการณ์หรือปัญหาทางการเงินหรือเศรษฐกิจเข้ามาระบบทะลุและส่งผลที่ทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตของเจ้าหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงลบ

มีความสำคัญ เพราะเป็นการกันหรือแม่งไว้เป็นทุนในอนาคต โดยเฉพาะการออมเงิน ไม่มีครรภ์ว่าอนาคต จะมีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องใช้เงินเพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายปกติ หรือไม่ ถ้ามีเงินออม ก็จะทำให้มีเงินที่จะนำมาใช้จ่ายกับค่าใช้จ่ายที่ไม่คาดหวังในอนาคตได้ เป็นการวางแผนอนาคตที่ดีให้กับเรา เป็นเป้าหมายที่ดีในชีวิต ออมมากตอนแก่ماจะได้ไม่ลำบาก มีคืนนี้ใช้ไม่ขาดแคลน (อ้อมนามสมมุติ 2554)

การออมเงินเป็นเหตุผลสำคัญในการป้องกันปัญหาทางการเงินที่อาจจะเกิดขึ้น ได้ดีที่สุด เป็นการวางแผนอนาคตของตัวเองและครอบครัว และเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ตนเองและครอบครัว เมื่อเศรษฐกิจภายในครอบครัวดีขึ้นย่อมส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในครอบครัวที่ดีขึ้น เมื่อมารู้จักการดำเนินชีวิตของคนดีขึ้น สังคม และประเทศ ก็ย่อมดีขึ้น เช่นกัน ดังนั้น การออมเงินเป็นด้านนึงของการเดินทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ กล่าวคือ ประเทศที่มีปริมาณเงินออมสูงจะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เพราะสามารถนำเงินออมที่มีในระบบมาเป็นทุนในการพัฒนาประเทศ สร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน มีการจ้างงาน ประชาชนมีรายได้ และมีมาตรฐานการดำเนินชีวิตที่ดี

การออมสำคัญมาก มีออมไว้ มีสำรองไว้ในอนาคตที่ไม่แน่นอน สร้างความพร้อม และความมั่นคงในอนาคต ได้เป็นอย่างดี เป็นการกระจายความเสี่ยงกับเรื่องที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต แต่คนเรามักจะไม่ใส่ใจกับการออม เหมือนว่าการออมเป็นเรื่องไกลตัวจะทำเมื่อไร ก็ได้ จึงไม่เห็นถึงความสำคัญ แต่สำหรับพี่แล้วการออมเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เป็นการวางแผนเป้าหมายและหลักประกันที่ดีให้กับชีวิตและอนาคตของตัวเองและครอบครัว รวมไปถึงสังคมและประเทศด้วย (ยิ่ง นามสมมุติ 2554)

3. ทักษะที่มีต่อ “การออม” ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ในเรื่องทักษะและมุมมองของเจ้าหน้าที่ต่อ “การออม” พบร่วมกันว่า การออมนั้นเป็นสิ่งที่ดีและมีความจำเป็นอย่างมาก ต่อการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นการสร้างนิสัยและวินัยการใช้จ่ายและเก็บออมเงินที่ดี

การออม มีส่วนสร้างนิสัยให้เรารู้จักใช้ รู้จักออม รู้จักยับบังชั่งในการใช้จ่าย ไม่ประมาณ มีสติในการใช้เงิน ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตัวเองและครอบครัว ไม่เป็นภาระของใคร แต่สามารถช่วยเหลือคนในครอบครัวได้ด้วย (โถง นามสมมุติ 2554)

การออม นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการปลูกฝังจากครอบครัวตั้งแต่เด็ก เพื่อส่งผลให้เกิดกระบวนการสร้างการตระหนักรู้และวินัยทางการเงินที่ดีเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เพราะการใช้จ่ายเงินตามความพอใจย่อมก่อให้เกิดความสุขให้แก่ตนเองได้ง่ายกว่าการประหยัดเงินเพื่อให้เหลือเงินไว้เก็บออม ดังนั้น การมีวินัยทางการเงินจึงเป็นสิ่งที่ควรปรับให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบการใช้ชีวิตแต่ละบุคคล เมื่อคนมีวินัยทางการเงินที่ดี เศรษฐกิจในระบบจุลภาคย่อมดีขึ้น และนำไปสู่ฐานทางการเงินหรือเศรษฐกิจในระดับประเทศ เมื่อเศรษฐกิจดีย่อมส่งผลไปยังสังคมทำให้ความเป็นอยู่ของคนในสังคมดีขึ้น ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมลดน้อยลงตามลำดับ

การออมเป็นเรื่องที่ดี ต้องทำให้เป็นนิสัย สม่ำเสมอ และเป็นกิจวัตรประจำวัน การออมเป็นสิ่งที่เราควรปลูกฝังไว้ตั้งแต่เด็ก และเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์แต่ทำได้ยาก คงเหมือนกับความดีเป็นสิ่งที่ควรทำ แต่ก็ทำได้ยาก ทำได้บ้าง ทำไม่ได้บ้าง การออมเป็นสิ่งจำเป็นที่เราต้องตั้งใจและพยายามทำอย่างมีเป้าหมาย เพื่อเป็นหลักประกันชีวิตที่ดีและมั่นคง (อุ่น นามสมมุติ 2554)

รวมทั้งการวางแผนและการกำหนดเป้าหมายทางการเงินเพื่อให้บุคคลบรรลุเป้าหมายชีวิตที่ตั้งใจไว้ เช่น เพื่อความมั่นคงทางการเงิน เพื่อยามเกษียณอายุราชการ เพื่อการลงทุนและประกอบธุรกิจ เป็นต้น ดังนั้น การกำหนดเป้าหมายทางการเงินให้สอดคล้องกับชีวิตเป็นเหมือนแรงเสริมซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่ความสำเร็จที่ดีในการดำรงชีวิต

การออมเป็นเรื่องที่ดีและมีความจำเป็นอย่างมากที่เราทุกคนควรทำ การออมแต่ละครั้ง คือการสร้างวินัยในการออมเพื่อการเตรียมพร้อมและการตั้งเป้าหมายในการทำให้เรามีฐานะที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการซื้อบ้าน ซื้อรถ ซื้อที่ดิน ทองคำ ซื้อทรัพย์สินมีค่า เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตตั้งแต่เนิ่นๆ (โจ้ นามสมมุติ 2554)

การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายการออมนั้น ควรกำหนดให้แน่ชัดว่า จำนวนเงินได้หรือรายรับในแต่ละเดือนเป็นจำนวนเท่าไร และมีขั้นตอนการจัดสรรหรือการบริหารเงินที่เหลืออย่างไร ให้เพียงพอ กับการใช้จ่ายได้อย่างไร ทั้งนี้เปรียบเสมือนการออม จึงไม่สามารถกำหนดเป็น

ขั้นตอนหรือสูตรตายตัวได้ หากแต่ควรกำหนดตามวัตถุประสงค์ ความสามารถ และความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ซึ่งการออมเงินจะประสบความสำเร็จได้หรือไม่นั้น เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเห็นว่า สิ่งสำคัญของความสำเร็จในการออม ก็คือ การมีวินัยในการออม และออมได้สำเร็จจะถือเป็นการสร้างความภูมิใจและมีกำลังใจในการออมต่อไป

การออมเป็นสิ่งที่ดี ช่วยให้รู้จักวางแผนทางการเงิน เป็นการสร้างรากฐานที่ดีในอนาคต โดยออมให้ได้อย่างน้อย ประมาณ 10 % ของรายได้ ยิ่งออมมากยิ่งดี และต้องมีการวางแผนเพื่อจัดสรร การใช้จ่ายเงิน เก็บออม และลงทุนอย่างเป็นระเบียบแบบแผน โดยต้องไม่กระทำการออมเพื่อเป้าหมายการออมและการใช้จ่าย การออมเราต้องมีวินัย และทำแบบสม่ำเสมอ (ศักดิ์ นามสมมุติ 2554)

4. ทัศนะของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ระหว่าง “การออม” กับ “การออมเงิน”

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ในประเด็นเรื่อง ทัศนะต่อคำว่า “การออม” และ “การออมเงิน” พนวจ มุ่งมองของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรต่อคำว่า “การออม” และ “การออมเงิน” นั้น ต่างหมายถึง การเก็บหอมรอบริบ ความตั้งใจเก็บรายได้หรือทรัพย์สินบางส่วนเพื่ออนาคต มีขั้นตอนและวิธีการที่ใกล้เคียง อาจมีความแตกต่างกันที่รูปแบบของทรัพย์สินที่เก็บออมเท่านั้น

“ไม่แตกต่างกันนะ การออมกับการออมเงินก็คือการออมเหมือนกัน คือ การเก็บสะสม การเก็บรักษา มีรูปแบบและวิธีการที่ไม่แตกต่างกัน แต่อาจแตกต่างกันที่รูปแบบของสิ่งที่ได้รับ คือ การออมเงิน สิ่งที่ได้รับคือเงิน ส่วนการออม สิ่งที่ได้รับไม่ใช่แค่เพียงเงินเท่านั้น แต่รวมถึงทรัพย์สินอื่น พวกทองคำ ที่ดิน (เดียว นามสมมุติ 2554)

กล่าวคือ การออมเงินนั้น สิ่งที่ออมคือ เงิน แต่การออม สิ่งที่ออมนั้นคือ ทรัพย์สินในรูปแบบต่างๆ ที่ไม่ใช่แค่เงิน เช่น ทอง บ้าน ที่ดิน อสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ดังนั้น การออมจึงไม่ใช่เพียงแค่การเก็บออมเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมไปถึงการเก็บออมทรัพย์ในรูปแบบอื่นๆ ในทรัพย์สินที่จะเพิ่มนูล่าและความมั่งคั่งให้กับชีวิต

การออมกับการออมเงิน ไม่ต่างกัน การออมก็เป็นการออมทรัพย์สินมีค่าที่ไม่ใช่แค่การออมเงิน ส่วนการออมเงินก็คือการออมแค่เพียงเงินเท่านั้น เป้าหมายของการออมและ

การออมเงินมีเป้าหมายและปลายทางที่เหมือนกัน คือ การเก็บสะสม แต่การออมจะมีความก้าวหน้ากว่า การออมคู่กับการลงทุน เงินก็เพียงอย่างเดียวไม่สามารถตอบได้ทันเงินเพื่อ ซึ่งการออมในรูปการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นการซื้อสัมภาริมทรัพย์ ซื้อทอง ทำให้เงินเพิ่มมูลค่าขึ้นได้ทัน แต่การออมเงินหรือการเก็บเงินไว้กับธนาคาร เพื่อดอกเบี้ยเพียงเล็กน้อยไม่สามารถทำให้เงินเพิ่มค่าได้ทันเงินเพื่อ (อุ่น นามสมมุติ 2554)

ดังนั้น การออมเงินจึงเปรียบเสมือนกับส่วนประกอบหนึ่งของการออม คือ “การออม” ประกอบด้วย การออมเงิน การออมทอง การออมที่ดิน การออมบ้าน การออมเพื่อการลงทุน และการออมรูปแบบอื่นๆ

ไม่แตกต่างกัน เรียกว่าเหมือนกันเลยก็ว่าได้คือ การออมก็คือการออมเงิน เป็นเหมือนกับชั้บเซตกัน การออมเงินเป็นชั้บเซตของการออม การออมหรือการออมเงินคือ การเก็บสะสม หรือ Saving การออมไม่ใช่การลงทุน ถ้าหวังถึงผลตอบแทนจำนวนมากและมีความเสี่ยงไม่ใช่การออม (ไก่ นามสมมุติ 2554)

กล้วยกัน ตามความคิดของพี่การออมเงินเป็นการเก็บรักษารายได้ในรูปแบบของกระแสสด จะโดยการฝากธนาคาร ซื้อพันธบัตร ตราสารหนี้ หุ้นกู้ ฯลฯ ที่มีความคล่องตัวสูงแปรเป็นเงินสดเพื่อนำไปใช้จ่ายได้ทันทีและมีความเสี่ยงต่ำ ส่วนการออม เป็นการนำเงินไปลงทุนในธุรกิจรวมถึงหุ้นกอสัมภาริมทรัพย์ มีสภาพคล่องต่ำ ต้องใช้เวลาในการขายที่นานกว่า (หน่อย นามสมมุติ 2554)

รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ข้าราชการลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว ในประเด็นรูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ผู้วิจัยได้เริ่มสัมภาษณ์ในเรื่องการรับรู้ การตัดสินใจ และการเลือกรูปแบบการออมของกลุ่มเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรที่มีพฤติกรรมการออมเงินที่แตกต่าง ก cioè กลุ่มที่ใช้บริการฝากเงินกับสหกรณ์กรมศุลกากร และกลุ่มที่ไม่ใช้บริการฝากเงินกับสหกรณ์ของกรมศุลกากร พบว่า

รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีความแตกต่างกันตามการรับรู้ สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ภูมิภาค ข้อบังคับทางกฎหมาย และเป้าหมายการออมที่วางแผนหรือกำหนดไว้

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร โดยเริ่มต้นจาก การสัมภาษณ์ในเรื่องของการรับรู้รูปแบบการออมจากแนวคิดและวิธีการปฏิบัติทางด้านการเงิน ปัจจัยหรือเหตุผลที่เลือกรูปแบบการออมแต่ละแบบ รวมทั้งรูปแบบการออมระยะสั้นและรูปแบบการออมระยะยาว เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

1. การรับรู้รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ในประเด็นเรื่อง รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร โดยเริ่มต้นจากการรับรู้รูปแบบการออมว่ามีกี่รูปแบบ อะไรบ้าง เพื่อจะได้ทราบการรับรู้และแนวคิดของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรต่อการนำไปสู่ขั้นตอนการเลือกรูปแบบการออมต่อไป จากการสัมภาษณ์ พบว่า

รูปแบบการออมตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่ศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร มี 2 รูปแบบ คือ

1.1. การออมตามความสมัครใจ

เป็นรูปแบบการออมที่ผู้ออมเลือกออมด้วยความเต็มใจ โดยเลือกรูปแบบตามความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการออม รายได้และรายจ่าย รวมไปถึงผลตอบแทนที่ได้รับจากการออม เช่น การออมในรูปแบบเงินฝากประจำบัญชี เงินฝากประจำแบบปลดภัย ประกันชีวิต ประกันแบบสะสมทรัพย์ กองทุนต่างๆ หุ้นกู้ พันธบัตรรัฐบาล ลากออมสิน ธกส. หรือในรูปแบบของทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ เช่น ทองคำ ทรัพย์สินมีค่า บ้าน อาคารพาณิชย์ อาคารห้องชุด ที่ดิน เป็นต้น

การออม มี 2 รูปแบบ คือ 1. การออมด้วยตัวเอง และ 2. การออมแบบถูกบังคับ ซึ่งการออมแบบแรกเป็นการออมที่เราเลือกที่จะออมเอง คล้ายว่าเป็นความเต็มใจของ เราที่จะเลือกออมแบบนี้ เช่น การออมโดยฝากธนาคาร สหกรณ์ กองทุน อะไรแบบนี้ ส่วนการ ออมแบบที่สอง เป็นที่เราไม่ได้เลือก แต่ถูกบังคับว่าต้องออม เมื่อไหร่ว่าเราไม่ได้เต็มใจ แต่ก็มี ความจำเป็นที่ต้องออมในส่วนนี้ อย่าง กบข. ประกันสังคม (ใหม่ นามสมมุติ 2554)

1.2. การออมแบบถูกบังคับ

เป็นรูปแบบการออมที่ผู้ออมถูกบังคับให้ออมตามกฎหมาย หรือกฎหมายนี้ ข้อบังคับต่างๆ คือ การออมที่เกิดขึ้นจากการหักเงินรายได้เข้ากองทุนต่างๆ ก่อนการจ่ายเงินเดือน เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับ ลูกจ้างประจำของส่วนราชการ และกองทุนชราภาพในระบบประกันสังคม เป็นต้น

มีหลายรูปแบบ เช่น ออมเป็นเงินสด ออมโดยฝากธนาคาร ออมโดยการ ลงทุนในชนบท/ ตราสารหนี้/ กองทุน/ ทอง/ หุ้น/ กรมธรรม์ประกันชีวิต/ ซื้อขายหุ้น/ สหกรณ์ออมทรัพย์ (อั้น นามสมมุติ 2554)

รูปแบบการออมตามการรับรู้รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่ศุลกากร มีหลากหลาย รูปแบบแตกต่างกันไปตามความสามารถในการออม สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ และ วัตถุประสงค์ในการออมของแต่ละบุคคล เช่น ออมในรูปแบบทรัพย์สิน อสังหาริมทรัพย์ การลงทุน ประกันชีวิต เป็นต้น

การออม มีหลายรูปแบบ เช่น การออมทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน ทองคำ และก็การออมเพื่อแบ่งไว้สำหรับลงทุน ซื้อหน่วยลงทุน กองทุน พันธบัตรรัฐบาล ตรา สารหนี้ การออมเป็นหลักประกัน การออมเพื่อการใช้จ่าย (อั้น นามสมมุติ 2554)

2. รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบ การออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ที่เลือกเก็บออมในปัจจุบันนี้ มี 2 รูปแบบ ดังนี้

2.1. การออมแบบสูญบังคับจากหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากกรมศุลกากรเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ จึงมีกฎหมายและระเบียบที่บังคับในการออมเงินโดยให้ข้าราชการมีการออมเพื่อเป็นหลักประกันในยามชรา ทั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำของส่วนราชการ และกองทุนชราภาพของระบบประกันสังคม สำหรับพนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว เป็นการออมเงินในรูปแบบหนึ่งที่หน่วยงานต้นสังกัดหักเงินรายได้ส่วนนืออกไปก่อนจะได้รับเงินเดือนเข้าบัญชีเงินเดือน

รูปแบบการออมที่ทำอยู่ตอนนี้ก็มีรูปแบบเดียว คือ การออมเงินและทรัพย์สิน ที่มีการฝ่ากชนาการ ทั้งฝ่าประจำ และออมทรัพย์ ซึ่งสลา กออมสิน ซึ่งกองทุนสะสมทรัพย์ ซึ่งหุ้นและฝ่าเงินในสหกรณ์กรมฯ กบข. ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ซึ่งในอนาคตอยากรออมเพื่อการลงทุนด้วย ลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ อย่างอาคารชุด บ้าน ที่ดิน ลงทุนเปิดร้านทำธุรกิจ แต่ตอนนี้ยังไม่พร้อม (อุ่น นามสมมุติ 2554)

รูปแบบการออมของพี่ก็จะมีการออมโดยการซื้อสลา กออมสิน ซึ่งกรมธรรม์ประกันชีวิตและแบบสะสมทรัพย์ ซึ่งหุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์กรมศุลกากร หักเงินเข้า กบข. และซื้อทอง (อ้อม นามสมมุติ 2554)

การออมของเราที่ทำอยู่ตอนนี้ก็มีการออมในรูปแบบสะสมด้วยตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นการเก็บเงินฝ่ากชนาการ ฝ่าประจำบ้าง ฝ่าสหกรณ์ แล้วกี กบข. ส่วนการออมที่ได้รับมรดกจากพ่อแม่นั้น ยังไม่ได้ทำอะไรมากัน ไม่ได้นำมาลงทุนทำอะไ ได้แต่เก็บไว้เกยๆ แต่ในอนาคตถ้าจะทำเพื่อสร้างความมั่นคงให้เพิ่มขึ้น (ปุณ นามสมมุติ 2554)

2.2. การออมแบบเลือกออมตามความต้องการ เป็นรูปแบบการออมอีกรูปแบบหนึ่งที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เลือกออมตามวัตถุประสงค์ตามความสามารถและความเหมาะสมของฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล จากการศึกษาพบว่า การออมแบบเลือกออมเป็นรูปแบบการออมตามความต้องการ แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 การออมในรูปแบบเงินสด

โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรนิยมใช้การเก็บออมในรูปแบบนี้ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมง่าย และสะดวกต่อการบริหารจัดการเงินออมของตัวเอง กล่าวคือ เมื่อได้รับเงินเดือนมาก็จะมีการวางแผนทางการเงิน โดยนำเงินเดือนที่ได้รับมาจัดสรรเป็นส่วนๆ ทั้งส่วนที่ใช้สำหรับเก็บออมและส่วนที่ใช้เพื่อการใช้จ่าย

วิธีการออมในรูปแบบเงินสดของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีหลายวิธี เช่น การออมเงินด้วยวิธีการยอดกระบุก วิธีการฝากธนาคารหรือสหกรณ์กรมศุลกากร เป็นต้น

1. วิธีการยอดกระบุก เป็นวิธีการที่เก็บออมจากเงินส่วนที่แบ่งไว้เพื่อการใช้จ่ายในแต่ละวัน เหลือเท่าไรก็ยอดกระบุกไว้ทั้งหมด ซึ่งเงินส่วนนี้เมื่อก่อรวมกันได้เต็มกระบุกก็จะนำไปฝากธนาคาร ฝากสหกรณ์ ลากອอมสิน เป็นต้น หรือเป็นการเก็บเงินสดให้ครบตามวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เก็บออมเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อใช้จ่ายซื้อสิ่งของต่างๆ หรือแม้แต่เก็บไว้เป็นเงินฝากประจำรายเดือน เป็นต้น

รูปแบบการออมที่หนูทำอยู่ก็มีเก็บเงินใส่กระบุก ฝากเงินในธนาคาร ฝากประจำซื้อทอง โดยการยอดกระบุกแต่ละครั้งจะหยอดเงินที่เหลือจากเงินที่แบ่งไว้ใช้จ่ายแต่ละวัน โดยจะเลือกเก็บเฉพาะแบงค์ ส่วนเหรียญจะเก็บไว้ใช้ในวันถัดไป ไว้เป็นค่ารถเมล์บ้าง ค่าทางด่วนบ้าง แล้วแต่ว่าวันนั้นจะเดินทางอย่างไร เงินที่ได้จากการยอดกระบุกหนูก็จะเก็บไว้เป็นเงินสำหรับใช้จ่ายบ้าง ไว้ที่บ้าน แต่ถ้าไม่ได้ใช้อะไรก็จะเอาไว้ฝากแบงค์บ้าง ซื้อทองบ้าง ก็แล้วแต่จังหวะ อายุตอนนี้ก็เก็บเงินฝากประจำอย่างเดียว เพราะว่าทองแพงซื้อไม่ไหว (เดียว นามสมมุติ 2554)

2. วิธีการฝากธนาคารหรือสหกรณ์กรมศุลกากร เป็นวิธีการเก็บออมเงินเดือนในส่วนของเงินออมที่แบ่งไว้สำหรับเพื่อการออมโดยเฉพาะ โดยจะแบ่งเงินเดือนที่จะได้รับออกไปก่อน คือ เป็นการหักเงินเดือนในแต่ละเดือนเข้าสหกรณ์กรมศุลกากรก่อน และแบ่งเงินที่เหลือจากส่วนที่ออมฝากไว้กับธนาคาร โดยจะเลือกฝากตามแต่วัตถุประสงค์ในการเก็บออม เช่น ฝากกับธนาคารในประเทศที่ได้รับความนิยมสูง ในประเทศที่ได้รับยกเลิกการหักภาษีเงินฝาก ฝากเพื่อการใช้จ่ายจำนวนมากๆ เช่น ห้องเที่ยวต่างประเทศ ซื้อสิ่งของที่มีราคาสูง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องการใช้เงินจำนวนมาก เช่น ค่าล่าเรียน สั่งเบี้ยประกันชีวิต รวมไปถึงเพื่อเป็นการเก็บออมเพื่อใช้สำหรับอนาคต เพื่อการลงทุน และประกอบธุรกิจ เป็นต้น

รูปแบบการออมไม่ได้มีรูปแบบที่ตายตัวอะไรทำได้ตามกำลังที่สามารถทำได้ แต่หลักๆ ที่พิทำอยู่ก็จะมีการออมเพื่อการเก็บสะสม ฝากไว้กับสหกรณ์โดยให้กรมฯหักเงินเดือนเข้าสหกรณ์เลย พี่ฝาก 2,000 บาททุกเดือน ส่วนที่เหลือก็จะแบ่งออม เป็นเงินฝากประจำบ้าง ลากອอมสิน ประจำชีวิตแบบสะสมทรัพย์ เล่นแชร์ หรือแม้แต่เพื่อการใช้จ่าย ซื้อของขึ้นใหญ่ ห้องเที่ยว แล้วก็เก็บออมไว้ซื้อที่อยู่อาศัยด้วย (โ้อ นามสมมุติ 2554)

รูปแบบที่ 2 การออมในรูปแบบทรัพย์สินหรืออสังหาริมทรัพย์

เป็นรูปแบบการเก็บออมที่วางแผนหรือกำหนดเป้าหมายไว้ เป็นความตั้งใจจะเพื่อเก็บออมไว้ เป็นสมบัติหรือหลักประกันในอนาคตให้กับตัวเองและครอบครัว เช่น การเก็บออมในรูปแบบของทรัพย์สิน เช่น ทองคำ หรือสินทรัพย์มีค่า เช่น เครื่องประดับ นาฬิกา เพชร พลอยต่างๆ เป็นต้น และการเก็บออมในรูปแบบของอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน บ้าน อาคารชุด อาคารพาณิชย์ เป็นต้น

1. การออมในรูปแบบของทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีการเก็บออมในรูปแบบของทรัพย์สิน เช่น ทองคำ จากการเก็บสะสมเงินออมให้ได้จำนวนหนึ่งแล้วนำไปซื้อทองคำเก็บไว้ ทั้งแบบการเก็บออมเงินสด ไว้ในธนาคาร ให้ได้จำนวนทองคำที่จะซื้อ หรือการซื้อเป็นเงินผ่อนโดยผ่อนชำระกับบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ เป็นต้น

รูปแบบการออมมีทั้งแบบเก็บออมเงินโดยฝากธนาคาร ออมทรัพย์จากเงินเดือน ฝากประจำโดยให้แบงค์หักเดือนให้เท่ากันทุกเดือน พันธบัตรรัฐบาล นกส. และสถากอณสิน จะซื้อปละครึ่ง โดยเลือกซื้อย่างโดยย่างหนึ่งจำนวนเงินขึ้นอยู่กับเงินออมแต่ละปีแต่ไม่เกิน 30,000 บาท เพราะต้องแบ่งไปซื้อพวงกุญแจหุ้นกู้ไวลดหย่อนภาษี ซื้อทองด้วยน้ำจะให้แม่เป็นคนซื้อให้แล้วกีฬ่อนให้แม่จนครบ เพราะบางที่ไม่มีเงินก้อนเงินไม่พอเวลาซื้อจะซื้อทองแท่ง ไม่ซื้อทองรูปพรรณเพราะถูกกว่า เก็บทองก็จะได้ไม่ต้องใช้ ขายได้ราคา (นุช นามสมมุติ 2554)

จากการสัมภาษณ์พบว่า เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มักนิยมเก็บออมทรัพย์สินในรูปของทองแท่งมากกว่าทองคำรูปพรรณ โดยเก็บไว้เป็นทรัพย์สินแทนเงินสด เนื่องจากเห็นว่า ทองคำนั้น มีมูลค่าเพิ่มขึ้นมากกว่าการฝากเงินในธนาคารและมีสภาพคล่องที่น้อยกว่าเงินสด จึงทำให้สามารถเก็บออมได้นานกว่าเงินสด

2. การออมในรูปแบบของอสังหาริมทรัพย์ เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีการเก็บออมในรูปแบบอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน บ้าน อาคารพาณิชย์ อาคารชุด จากการเก็บสะสมเงินออมให้มีจำนวนมากพอ กับเงินมัดจำจัดสรรของที่ดิน บ้าน อาคารพาณิชย์ และอาคารชุดที่จะซื้อ เป็นต้น

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีการเก็บออมในรูปแบบของอสังหาริมทรัพย์ 2 แบบ คือ แบบที่แรก คือ การซื้อเพื่อออยู่อาศัยจะผ่อนชำระกับธนาคาร หรือยืมเงินก้อนจากพ่อแม่ก่อนขึ้นอยู่กับจำนวนเงินว่าน้อยมากเพียงใด และแบบที่ 2 คือ การซื้อเพื่อเก็บไว้จะมีลักษณะการซื้อขายใน jong หรือขายเงินมัดจำจัดสรรก่อนการโอนกรรมสิทธิ์

รูปแบบการออมของพี่ต่อนี้ที่ทำอยู่ก็จะมี 2 รูปแบบ แบบแรกเป็นการเก็บออมทรัพย์สิน ฝากเงิน ฝากประจำ พันธบตรรัฐบาล ลากออมสิน ร กส. ซึ่งก่อตั้งทุนหุ้นส่วน ซึ่งท่อง ซื้อที่ดิน เเล่นแชร์ แบบที่สองเป็นแบบออมเพื่อการลงทุน ต่อยอดธุรกิจของตัวเอง ตอนนี้พี่ทำธุรกิจรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวบ้านแล้วเอาไปขายต่อ กับซื้อที่ดินไว้ให้ชาวบ้านมาเช่าปลูกข้าว ทำนา (อั้น นามสมมุติ 2554)

ปัจจุบันเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีการออมในรูปแบบของสังหาริมทรัพย์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการซื้อที่อยู่อาศัย เช่น บ้าน ที่ดิน อาคารชุด อาคารพาณิชย์ ซึ่งมีทั้งแบบซื้อเพื่ออยู่อาศัย และการซื้อเพื่อเก็บกำไรในอนาคต ไม่ว่าจะขายหรือให้เช่า เนื่องจากเห็นว่าการเก็บออมหรือลงทุนในรูปแบบของสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัย ปัจจุบันมีการเติบโตค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังวิกฤตน้ำท่วม ในปี 2554 ทำให้ความต้องการซื้อบ้านและคอนโดเพิ่มมากขึ้น และได้รับกำไรจากการซื้อขายของสังหาริมทรัพย์ค่อนข้างมาก

รูปแบบการออมที่ผมทำอยู่ก็จะมีทั้งแบบออมตามที่รัฐกำหนด อย่าง กบข. กับออมตามกำลัง มีทั้งการฝากเงินในธนาคาร ซื้อห้องบ้าน ดาวน์คอนโด ทั้งแบบดาวน์ เงินก้อนหรือดาวน์แบบเป็นเงินผ่อน ส่วนใหญ่จะผ่อนประมาณ 2 ปี มาขายต่อบ้าน อนาคตถ้ามี ทุนเยอะก็จะซื้อที่ดินให้กันเช่า (โถง นามสมมุติ 2554)

รูปแบบที่ 3 การออมในรูปแบบของหน่วยลงทุนและประกันชีวิต

เป็นรูปแบบการออมที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เลือกออมเพื่อลดหย่อนภาษีเงินได้ บุคคลธรรมชาติช่วงสิ้นปี การออมเพื่อผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล และการออมเพื่อเป็นหลักประกันอนาคตของตัวเองและครอบครัว เช่น การซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนต่างๆ การซื้อหุ้นในสหกรณ์ออมทรัพย์ การซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตต่างๆ

การออมในหน่วยลงทุนในกองทุนต่างๆ เช่น การออมกับกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (Long Term Equity Fund - LTF) กับสถาบันการเงินต่างๆ ในช่วงสิ้นปี และการออมกับกองทุนรวม เพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund - RMF) เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญราชการ หรือ กบข. เป็นส่วนที่เกินกว่า 3% ของเงินเดือน ตามที่รัฐบาลกำหนด ซึ่งสามารถเลือกออมเพิ่มได้สูงสุด 15% ของเงินเดือน ซึ่งการออมในหน่วยลงทุนของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรนี้ เพื่อประโยชน์ทางภาษี เป็นหลัก สามารถนำมาใช้ลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมชาติ หรือเป็นเครดิตภาษีได้

รูปแบบการออมของพี่ที่ทำอยู่ตอนนี้มี 5 อย่าง คือ ฝากธนาคาร ซึ่ง
ประกันชีวิต ฝากเงินเพิ่มกับ กบข. จาก 3% เป็น 15% ซื้อหน่วยลงทุน LTF ตอนสิ้นปี ไว้
ลดหย่อนภาษี และซื้อหุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์และฝากเงินออมทรัพย์กับสหกรณ์ด้วย (หน่อย
นามสมมุติ 2554)

การออมในหุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์กรมศุลกากร เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรส่วนใหญ่
จะออมเงินโดยการซื้อหุ้นสหกรณ์กรมศุลกากร เนื่องจากได้ผลตอบแทนที่มากกว่าดอกเบี้ยธนาคาร
มีความสะดวกและความมั่นคง รวมไปถึงสามารถใช้สิทธิ์เขียนเงินในอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าธนาคาร
พาณิชย์ทั่วไป โดยหุ้นสหกรณ์จะเปิดให้มีการซื้อขายเพิ่มเติมได้ประจำ จึง
ต้องมีการวางแผนการออมเงินเพื่อนำเงินออมที่ได้มาแบ่งซื้อหุ้นสหกรณ์

การออมของพี่มีทั้งการออมแบบตั้งใจออมเพื่ออนาคตและการออมแบบฉุก
บังคับให้ออม อย่างการออมที่ตั้งใจออมไว้ก็จะมี ประกันชีวิต เงินฝากประจำในธนาคาร ส่วน
การออมที่ฉุกเฉียบเป็นการออมที่ฉุกเฉียบไปก่อนที่เราจะได้ใช้ อย่าง กบข. สหกรณ์กรมฯ (ยิ่ง
นามสมมุติ 2554)

รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร จึงเปรียบเหมือนกับเครื่องมือชนิดหนึ่งในการ
การออม ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวิธีการและมีความเหมาะสมกับแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป เจ้าหน้าที่
กรมศุลกากรผู้ซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีรายได้ประจำ จึงเลือกการออมโดยการเปิดบัญชีฝากประจำ กองทุน
ซื้อประกัน ซื้อทรัพย์สิน หรืออสังหาริมทรัพย์ โดยเลือกให้เหมาะสมกับรายได้และรายจ่าย
สถานภาพทางเศรษฐกิจและวัตถุประสงค์การออมของแต่ละบุคคล ดังนั้น รูปแบบการออมของ
เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร จึงมีความหลากหลายรูปแบบตามแต่ละความต้องการของเจ้าหน้าที่แต่ละคน

3. ปัจจัยหรือเหตุผลในการเลือกรูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปัจจัย
หรือเหตุผลในการเลือกรูปแบบการออม พบร่วมกับ ปัจจัยสำคัญในการเลือกรูปแบบการออมแต่ละรูปแบบ
ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการออม กับปัจจัยทางด้านผลตอบแทนที่
ได้รับจากการออม

3.1. ปัจจัยทางด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการออม เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลให้เกิดรูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีความแตกต่างกัน และต้องคำนึงถึงปัจจัยทางการเงินของแต่ละคนให้มีความเหมาะสม เช่น มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อการใช้จ่าย เพื่อการหอทองเที่ยว เพื่อการลงทุน และเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

ก็มีหลายเหตุผลนะแล้วแต่รูปแบบการออม แล้วแต่ความต้องการหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้กับการออมแต่ละครั้ง อายุยังออมเงินในธนาคารกี่เพรະดอกเบี้ย ฝากประจำก็อยากได้เงินก้อน เล่นแชร์ก็เหมือนกันดอกໄได้คิว่าธนาคารอีก แต่ก็เสี่ยงต้องเล่นกับคนที่เราไว้ใจน่าถือ ท้าวหนึ่งก็แยกเลย ส่วนประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ได้ดอกเบี้ยสูง มีเงินก้อนไว้ใช้ในอนาคต แฉมได้ความคุ้มครองกับลดหย่อนภาษีได้ด้วย เป็นเหมือนหน้าที่และความรับผิดชอบที่เราจะต้องส่งเงินให้ครบ การสร้างนิสัยการออมที่ดีให้เราด้วยนะ สุดท้ายก็การออมสำหรับใช้จ่าย ก็แล้วแต่เป้าหมายที่ตั้งไว้ อายุ เช่น อยากได้ของระเปา เสื้อผ้า เครื่องสำอาง ของใช้ต่างๆ หรือแม้แต่ถ้าอยากรีบเที่ยว อะไรแบบนี้ เราต้องเตรียมพร้อม ต้องมีเงินออมไว้ก่อนจะได้ไม่เป็นหนี้ ต้องมีสติในการใช้เงิน (ตู้ก นามสมมุติ 2554)

3.2. ปัจจัยด้านผลตอบแทนที่ได้รับจากการออม เป็นปัจจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าของเงินออมให้สูงขึ้น ให้ทันกับภาวะเงินเฟ้อในปัจจุบัน เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล กำไรที่ได้รับ และผลตอบแทนในรูปแบบอื่นๆ เช่น สิทธิค่ารักษาพยาบาล สิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมด้า และเครดิตภาษีในช่วงสิ้นปี รวมทั้งเป็นการกระจายความเสี่ยงผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงในการลงทุน

เหตุผลหลักของพึ่กคือ อยากมีเงินเก็บ มีเงินเพิ่ม พี่ฝากเงินทั้งฝากประจำ ซื้อพันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนหรือสหกรณ์ พี่จะพิจารณาดอกเบี้ยเป็นหลัก แบ่งส่วนกันตามความเสี่ยง เสี่ยงมากก็ลงน้อยหน่อย ไม่ก้าวเสี่ยงเสียดาย ที่ไหนให้ดอกเบี้ยสูงก็ฝากที่นั้น ซื้อทอง ซื้อที่ดิน ซื้อของที่เพิ่มมูลค่าได้ในอนาคต แล้วก็จะออมเก็บไว้ทำธุรกิจด้วย กำไรที่ได้มากก็ได้ออมต่อ หรือเอาไปลงทุนเพิ่มได้ (อั้น นามสมมุติ 2554)

ปัจจัยการออมแต่ละแบบที่ทำก็แตกต่างกันไปนะ อายุฝากธนาคาร กี่เพรະ สะสม fix เงินได้ ปลดภัย ได้ดอกเบี้ยแม้จะไม่มาก แต่ก็มีความคล่องตัวสูงในการนำมาใช้ซื้อกองทุนเพื่อกระจายความเสี่ยง ซื้อประกัน เพราะได้สิทธิจากประกัน มีเงินปันผลมากกว่า

ดอกรบี๊แบงค์ กระจายเงินไม่ให้กระโจกตัว โดยไม่เลือกออมในรูปแบบที่มีความเสี่ยงสูง (อุ่น นามสมมุติ 2554)

โดยปัจจัยด้านผลตอบแทนที่ได้รับจากการออมนั้น ส่งผลให้เกิดความหลากหลาย ในรูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เช่น การฝากเงินกับธนาคารเพื่อดอกเบี้ย การซื้อ ฝากออมสินหรือฝากทวีสิน เพื่อผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยและเงินรางวัล การลงทุนในหุ้น หรือกองทุนต่างๆ เพื่อผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล และการทำธุรกิจเพื่อหวังผลกำไรมหาศาล เป็นต้น

แบบแรก พึงฝากเงินกับธนาคาร เป็นการออมเงินที่สามารถถอนเงินสดออกมา ใช้ได้อย่างง่าย และสะดวกที่สุด แบบที่สอง เป็นส่วนของการซื้อประกัน เป็นการออมระยะยาวจะได้เงินคืน เมื่อสิ้นสุดสัญญาตามกรมธรรม์ และได้รับความคุ้มครองตามอายุกรมธรรม์ ซึ่งช่วยประหยัดค่ารักษาพยาบาลได้ และแบบสุดท้ายการฝากเงินเพิ่มกับ กบข. ก็เป็นการออมระยะยาวตามที่รัฐบาลบังคับให้ ข้าราชการเป็นสมาชิก โดยหักขั้นต่ำ 3% ของเงินเดือน แต่พึง ฝากเพิ่มจาก 3% เพิ่มเป็น 5% ปีต่อมา ก 10% ปัจจุบันนี้พึ่งให้ กบข. หักสูงสุดเลย 15% ของ เงินเดือน เพื่อเงินไว้ตอนเกษียณ นอกจากนี้ก็เป็นการซื้อหน่วยลงทุน LTF ไว้ลดหย่อนภาษีตอน ปลายปี (หน่อย นามสมมุติ 2554)

ขอแยกเป็นประเภทตามที่พื่อомнะ

1. ฝากออมสิน พันธบัตรรัฐบาล เพราะได้ดอกเบี้ยและได้คุณรางวัล
2. กรมธรรม์ประกันชีวิต ได้ทำประกันอุบัติเหตุและไว้ลดหย่อนภาษี
3. สินทรัพย์ พากทอง เพราะใช้เป็นเครื่องประดับได้ ขายได้มีสภาพคล่องดี
4. หุ้นสหกรณ์กรุงฯ เพราะมีเงินปันผล กบข. (อ้อม นามสมมุติ 2554)

4. รูปแบบการออมเงินระยะสั้นของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

จากการสัมภาษณ์การออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ในเรื่องของรูปแบบการออมเงินระยะสั้น ว่าเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีการออมระยะสั้นหรือไม่ อย่างไร และเพาะเหตุใดจึงเลือกออมในรูปแบบนี้ พบว่า

รูปแบบการออมเงินระยะสั้นของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มี 2 รูปแบบ คือ

4.1. รูปแบบการออมเงินระยะสั้น โดยเก็บเงินด้วยตัวเอง จากการยอดกระปุกออมสิน ซึ่งเป็นการออมเพื่อการใช้จ่าย และการท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยจะตั้งเป้าหมายจำนวนเงินที่จะเก็บ ออมไว้ก่อน แล้วยอดกระปุกให้ครบจำนวนที่ต้องการ หรืออาจเลือกเก็บหรือยุหรีอันบัตร เป็น การเก็บเงินจำนวนตั้งแต่หลักร้อยถึงหลักพัน จะเก็บหรือยุห 10 บาท หรืออันบัตรละ 20 บาท 50 บาท หรือ 100 บาท ขึ้นอยู่กับเป้าหมายที่ตั้งไว้

มีค่า ส่วนใหญ่การออมระยะสั้นของหนู จะเกิดจากการออมเพื่อการไปเที่ยว อย่างได้ของ โดยออมใส่กระปุกไว้ เหลือเงินจากทำงานเท่าไร ก็ยอดกระปุกไว้ เก็บหรือยุห 10 บัง แบงค์ 20 แบงค์ 50 แบงค์ 100 แล้วแต่ พอครบตามจำนวนที่ต้องการจึงจะซื้อของนั้น โดยจะต้องมีการวางแผนก่อนเสมอ จะไม่ซื้อหรือจ่ายเงินไปเลย ต้องคิดให้ดีก่อน เวลาที่กำลัง เก็บก็จะคิดได้เหมือนกันว่าจำเป็นกับเราแค่ไหน ก็คิดหนูว่า ทำงานได้เงินเดือนเองก็มีสติในการใช้เงิน อยากได้ก็ต้องเก็บ ขอแม่ไม่ได้แล้ว (เดียว นามสมมุติ 2554)

4.2. รูปแบบการออมเงินระยะสั้น โดยเก็บเงินไว้กับธนาคาร

4.2.1. เลือกออมระยะสั้นแบบออมทรัพย์

โดยเป็นการออมโดยการแบ่งแยกบัญชีเงินฝากเป็นบัญชีระยะสั้นที่มีสภาพ คล่องในการใช้จ่ายโดยเฉพาะ เป็นการเก็บออมไว้กับธนาคาร เพื่อการใช้จ่าย เพื่อการท่องเที่ยว หรือ ไว้เพื่อใช้ยามฉุกเฉินหรือยามจำเป็น

มีการออมระยะสั้นโดยฝากธนาคารไว้ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งจะเก็บไว้ในกระปุกออมสิน การเก็บแบบนี้สำหรับจะนำมาใช้ในยามที่ต้องการใช้เงินเร่งด่วน (แอร์ นามสมมุติ 2554)

มีการออมระยะสั้น อย่าง ฝากเงินไว้กับธนาคาร เพราะสามารถถอน เงินสดออกมาใช้ได้อย่างสะดวก ง่าย และมีความคล่องตัวสูง จะเบิกเงินออกมาใช้ก็สะดวกด้วย การทำบัตรเอทีเอ็ม (หน่อย นามสมมุติ 2554)

โดยเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรจะเก็บออมเงินส่วนนี้จากเงินออมในส่วนที่ แบ่งแยกไว้สำหรับออมโดยเฉพาะ แบ่งมาส่วนหนึ่งไว้ในบัญชีออมทรัพย์ที่ไม่ใช่บัญชีเงินเดือน แยกไว้เป็นเงินออมสำรองในยามฉุกเฉิน หรือออมเพื่อซื้อของที่มีราคาสูง ไปเที่ยวต่างประเทศ

ค่าลงทะเบียนเรียน เก็บเป็นเงินก้อนสำหรับนำไปฝากประจำที่ได้ดูกอเบี้ยสูง และเก็บไว้จ่ายเบี้ยประกันชีวิต เป็นต้น

มีบ้าง จะใช้การออมระยะสั้นๆ กับการซื้อของที่อยากได้แต่เงินไม่พอถ้าเป็นของชิ้นใหญ่มากๆ ก็จะออมโดยฝากออมทรัพย์กับธนาคาร ไว้โดยเปิดบัญชีแยกไว้ใช้สำหรับการออมเพื่อการซื้อของโดยเฉพาะ แบบนี้ดีมากๆ ทำให้เราเก็บเงินได้ แต่บัญชีนั้นต้องไม่ทำบัตรเดบิตอีกเมื่อ ป้องกันการถอนออกมาใช้ก่อน พอครอนก็ไปถอนมาซื้อของที่อยากได้หรือไปเพื่อยาต่างประเทศ (อุ่น นามสมมุติ 2554)

4.2.2 เลือกออมระยะสั้น แบบฝากประจำ การออมระยะสั้นในรูปแบบต่างๆ ทั้งฝากประจำรายเดือน หรือการฝากประจำแบบมีเงื่อนไข โดยมีข้อกำหนดระยะเวลาการไถถอนเงิน เพื่อผลตอบแทนที่ได้รับ เช่น ดอกเบี้ยเงินฝากที่สูงกว่าปกติ การได้รับสิทธิไม่เสียภาษีเงินฝากประจำ เป็นต้น

4.2.2.1. การออมระยะสั้นแบบฝากประจำรายเดือน 24 เดือน ได้รับการยกเว้นภาษีเงินฝากประจำ 15% เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรนิยมให้ธนาคารตัดเงินเดือนโดยฝากได้ตั้งแต่ 1,000-25,000 บาท เป็นวิธีการที่ง่าย สะดวก และไม่ต้องกังวลเรื่องเงื่อนไขเวลาการฝากเงิน เมื่อฝากครบทางธนาคารจะโอนเงินเข้าบัญชีเงินเดือน

4.2.2.2. การออมระยะสั้นแบบฝากประจำตามเงื่อนไขที่ธนาคารกำหนด ไว้การฝากออมลักษณะนี้เป็นการฝากเงินก้อน ขั้นต่ำ 10,000 บาท 50,000 บาท หรือ 100,000 บาท โดยธนาคารจะกำหนดเงื่อนไขการฝากเงินระยะสั้นๆ แต่ได้รับดอกเบี้ยมากกว่าเงินฝากประจำปกติ เช่น 4 เดือน ดอกเบี้ย 3.2% ซึ่งการออมเงินแบบนี้ เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรจะนำเงินในส่วนที่เก็บออมระยะสั้นแบบออมทรัพย์มาฝาก

มี ทั้งแบบออมเงินด้วยตัวเอง เก็บเงินใส่กล่องไว้ใช้จ่าย ซื้อของที่อยากได้ เก็บไว้ไปเพื่อยา โดยอาจเลือกเก็บเฉพาะแบงค์ 20 บ้าง แบงค์ 50 บ้าง แล้วแต่ว่าเงินมากหรือน้อย กับออมเงินกับแบงค์ระยะสั้นๆ 7 เดือน 9 เดือน 12 เดือน หรือไม่กี่ 2 ปี ฝากแบบนี้ก็คืนะดอกเบี้ยสูงดี ยิ่งแบงค์ 2 ปี น้ำส่วนใหญ่จะปลดภาษี ฝากเท่าๆ กัน ทุกเดือน พอครอน 2 ปี ก็ได้เงินก้อน แฉมดอกเบี้ย (ไก่ นามสมมุติ 2554)

5. รูปแบบการออมเงินตามที่รัฐกำหนดเพื่อยามเกย์ใจอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เบตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ในประเด็นเรื่อง รูปแบบการออมเงินตามที่รัฐกำหนดเพื่อยามเกย์ใจอาชญากรรมของเพียงต่อท่านหรือไม่ อย่างไร หากไม่พอยังท่านมีวิธีหรือรูปแบบการออมเพิ่มอย่างไรบ้าง นั้น

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร แบ่งออกเป็นข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และ ลูกจ้างชั่วคราว มีรูปแบบการออมเงินที่รัฐกำหนดไว้มีความแตกต่างกัน คือ ข้าราชการ มีการออมเงิน ในรูปแบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ลูกจ้างประจำ มีการออมเงินในรูปแบบกองทุน สำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำของส่วนราชการ (กสจ.) ส่วนพนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว มีการออมเงินในรูปแบบเงินประจำก้อนสังคมกรณีชราภาพ พนบฯ

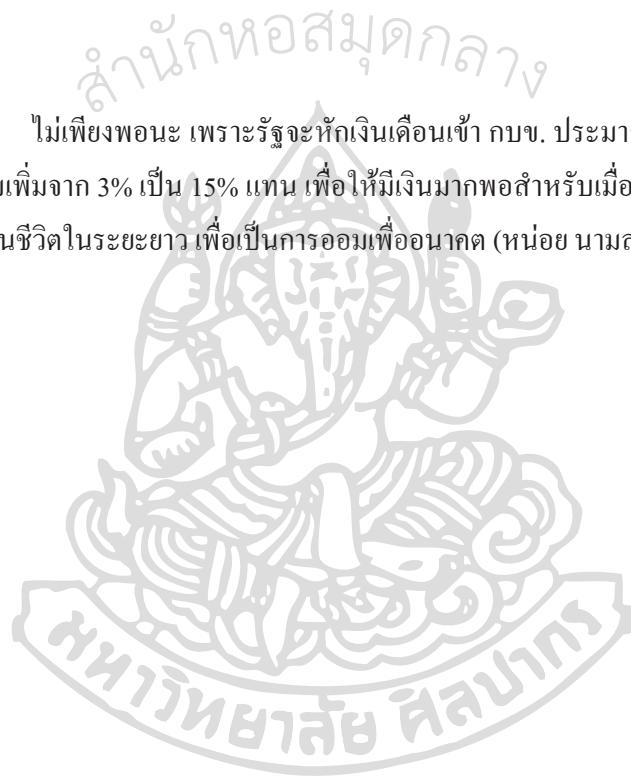
รูปแบบการออมตามที่รัฐกำหนดเพื่อยามเกย์ใจอาชญากรรม เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเห็นว่า ยังไม่เพียงพอต่อภาวะเงินเพื่อที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากไม่อาจทราบได้ถึงเหตุและปัจจัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความจำเป็นในการใช้จ่าย การเจ็บป่วย รวมไปถึงความไม่มั่นคงในรูปแบบของสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือลดน้อยลงอย่างไร เช่น การจำกัดสิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลที่มีเพิ่มมากขึ้น ผลตอบแทนที่ลดลง เป็นต้น

พิ่ง ไม่เพียงพอจะ ด้วยสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่มีการเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลาทำให้บ้างครั้ง ไม่สามารถคาดเดาอะไรได้ ถึงผลกระทบต่อการออมของที่เป็นอย่างมาก เงิน ณ วันนี้ที่เราคิดว่าเพียงพอ แต่อนาคตคงไม่เพียงพอ เหมือนกับเงิน 100 บาท เมื่อ 10 ปีที่แล้ว กับเงิน 100 บาท ณ วันนี้ มันไม่เท่ากันเลย เราจึงต้องเตรียมพร้อม และมีเงินมากกว่า กับการที่เราไม่ได้ทำงานแล้ว ชีวิตหลังจากนี้มีแต่รายได้หั้งนั้น (ยิ่ง นามสมมุติ 2554)

ดังนั้น เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรจึงมีการออมเงินเพิ่มกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือ RMF เพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการเงินเมื่อยามเกย์ใจอาชญากรรม การออมเงินกับ กบข. เป็นการออมเงินตามที่รัฐบาลกำหนดโดยจะหักจากเงินเดือนก่อนการจ่ายเงินเดือน ซึ่งข้าราชการนิยมเลือกออมเงินเพิ่ม กับ กบข. จากออมขั้นต่ำ 3 % ของเงินเดือน เปลี่ยนเป็น 5% ของเงินเดือนบ้าง และถ้ายังเพิ่มเป็น 10% และสูงสุด ได้ถึง 15% ของเงินเดือน เพื่อเป็นการเพิ่มเงินออมในอนาคตหลังวัยเกษียณตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ซึ่งจะต้องขึ้นเรื่องของส่วนเงินเพิ่มกับ กบข. ในช่วงเดือน ธันวาคมของทุกปี เพื่อให้ กบข. ส่งเรื่องการหักเงินเดือนเพิ่มไปยังกระทรวงการคลังและกรมศุลกากร ได้อ้างถูกต้อง และสามารถนำเงินส่วนนี้ไปลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ก็ด้วย

ไม่เพียงพอนะ หักเงินเดือนแค่ 3 % เอง ต้องหักเงินเดือนส่าง กบข. เพิ่ม สูงสุด หักได้ 15% แต่ก็ยังไม่พอนะ ต้องเก็บเงินเพิ่ม ออมเพิ่ม หรือนำเงินไปลงทุนเพิ่ม ให้เงินทำงาน แต่จะเลือกลงทุนที่ไม่เสี่ยงมากจนเกินไป ซึ่งประกันชีวิต เตรียมเงินไว้สำหรับอนาคต เก็บเงินไว้หลายๆ ทางสำรองไว้ตามแต่กำลังที่สามารถทำได้ (อุ่น นามสมมุติ 2554)

และเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรอาจเลือกการออมในรูปแบบอื่นๆ เช่น กรมธรรม์ประกันชีวิต โดยส่งเบี้ยประกันชีวิตเป็นเวลาๆ ประมาณ 20 -30 ปี ส่งเบี้ยประกันชีวิตหมดคึกเกียญอายุราชการ พอดี ซึ่งจะได้รับเงินปั้นผลและเงินก้อนไว้ใช้ในยามเกียญหรือเก็บไว้เป็นมรดกให้กับลูก หลาน และครอบครัว

ไม่เพียงพอนะ เพราะรู้จักหักเงินเดือนเข้า กบข. ประมาณ 3% พี่เลยยื่นเรื่อง ฝากเงินออมเพิ่มจาก 3% เป็น 15% แทน เพื่อให้มีเงินมากพอสำหรับเมื่อตอนเกียญ รวมไปถึงซื้อประกันชีวิตในระยะเวลา เพื่อเป็นการออมเพื่ออนาคต (หน่อย นามสมมุติ 2554)

กระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ในประเด็นเรื่อง กระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร พบว่า กระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีขั้นตอนที่แตกต่างกันตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการออมของแต่ละบุคคล กระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรจะมีขั้นตอนการเริ่มต้นที่เหมือนกัน คือ การออมเงินก่อนได้รับเงินเดือน เป็นการออมแบบถูกบังคับและถูกหักเงินไปก่อนจะได้รับเงินเข้าบัญชี หลังจากนั้นก็จะเป็นขั้นตอนของการออมที่แตกต่างกัน

1. การเริ่มต้นการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า จุดเริ่มต้นการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีการเริ่มต้นที่แตกต่างกันตามการปลูกฝังของครอบครัวและวัตถุประสงค์ในการออม ดังนี้

1.1. การได้รับการปลูกฝังให้เกิดการออมตั้งแต่เด็ก เป็นจุดเริ่มต้นของการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เมื่อได้รับการปลูกฝังส่งเสริมให้รู้จักออมตั้งแต่ล่างผลให้เกิดการเรียนรู้ในการออมเพิ่มมากขึ้นจนเป็นนิสัยและวินัยในการออม ซึ่งการปลูกฝังนิสัยรักการออมจะได้รับการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก โดยพ่อแม่จะฝึกให้รู้จักใช้เงิน รู้จักประหยัด อดออมเงินด้วยการหยุดเงินใส่กระปุก โดยจะซื้อกระปุกให้เด็กเก็บออม เมื่อเก็บเงินเต็มกระปุกก็จะพาเด็กไปธนาคารให้รู้จักการฝากเงินกับธนาคาร ฝากเงินกับธนาคารก็จะได้ดอกเบี้ยได้เงินเพิ่ม หรือแม้แต่ของขวัญเล็กๆ น้อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารออมสินที่มีการธรรมรักษ์ส่งเสริมการออม โดยจะแจกกระปุกให้เด็กทุกคนที่นำเงินมาฝากในวันเด็ก เป็นกิจกรรมที่ดีที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรพยายามมั่นคงพูดถึงเมื่อสัมภาษณ์ และบางครัวมีพี่น้องหลายคน พ่อแม่ก็จะให้แบ่งกันเก็บออมเงินในกระปุก ใจได้เต็มก่อนจะได้รับรางวัลเป็นเงินที่พ่อแม่จะฝากเพิ่มให้เหมือนเป็นขวัญกำลังใจให้เด็ก ให้เด็กรู้จักประหยัด และตระหนักรู้ถึงคุณค่าของเงิน จึงนับว่าเป็นฐานรากสำคัญในการออมที่ส่งผลให้เกิดการเก็บออมมาจนถึงทุกวันนี้

ออมตั้งแต่เด็ก ตั้งแต่องุนາห์หรือประณมไม่แน่ใจนะ แม่ซื้อกระปุกมาให้หยอดกี๊เปล่งกับพี่ๆ ใจเก็บได้เต็มก่อน แม่ก็จะเอาเงินไปฝากธนาคารออมสินให้แรมเพิ่มเงินให้อีก 100 บาท ได้กระปุกด้วย พี่ก็ทำแบบนี้มาตลอด พอเข้ามาหาลักษณะกี๊เก็บค่ารถกลับบ้าน เก็บเหรียญ สินนาท พอครบรักษ์ตัวรถกลับบ้าน เก็บแล้วกี๊สึกดี รู้สึกภูมิใจไม่ต้องรบกวนพ่อแม่ ตอนนี้

พี่ทำงานอย่างไปเที่ยว ก็เก็บแบบค้างสิบ ให้ได้ครบตามเป้าหมาย พอครับก็เที่ยวได้ การออมทุกครั้งของพี่จึงเป็นการออมที่มีเป้าหมาย เพื่ออะไรที่ต้องใจไว้ (ไก่ นามสมมุติ 2554)

เริ่มคิดที่จะออมมาตั้งแต่เด็ก แต่ที่ออมแบบจริงๆ จังๆ ก็ตอนเริ่มทำงานหลังเรียนจบ เก็บเงินที่ได้จากเงินเดือนแต่ละเดือน เหมือนว่าเริ่มรู้สึกว่าเงินหายาก ต้องเก็บต้องออมไว้บ้างเพื่อนอนาคต ก็ย่างทีบกอกว่าการออมเป็นรากรฐานที่ดีให้กับอนาคตของตัวเราเอง (โจี้ นามสมมุติ 2554)

1.2. การวางแผนในอนาคต เป็นจุดเริ่มต้นการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร โดยคิดที่จะออมตั้งแต่เริ่มทำงานและมีการวางแผนเพื่อความมั่นคงในการดำรงชีวิตของตัวเองและครอบครัว การทำสิ่งใดก็ตามหากมีการตั้งเป้าหมายและวางแผนไว้ ความสำเร็จย่อมเกิดขึ้นได้ เมื่อกับการกำหนดแผนที่จุดหมายปลายทางให้กับสิ่งนั้นๆ การออมก็เช่นเดียวกัน หากกำหนดเป้าหมายการเงินเพื่อความมั่นคงในการดำรงชีวิตและวางแผนการใช้จ่ายและเก็บออมไว้เพื่อเป็นเส้นทางหรือแผนที่ซึ่งจะนำเราไปสู่เป้าหมายที่ต้องใจไว้ได้สำเร็จ

เริ่มออมตั้งแต่ทำงาน จะได้เงินเดือนมากหรือน้อยก็ต้องมีเก็บไว้ตามแต่กำลังของเรามีมากเก็บมาก มีน้อยเก็บน้อย ให้เหมาะสมกับเราโดยไม่ลำบากมากจนเกินไป ที่เริ่มออม เพราะอย่างสร้างความมั่นคงให้กับตัวเองและครอบครัวในอนาคต มีเงินแล้วรู้สึกไม่ลำบาก ไม่เป็นภาระของใคร ดูแลคนอื่นได้ (เกด นามสมมุติ 2554)

การวางแผนการออมเงินของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เป็นการวางแผนออมเพื่อการดำรงชีวิตในอนาคต โดยประมาณการเงินออกเป็นรายๆ ส่วน ส่วนที่ออมจะแบ่งเป็นรายๆ บัญชีได้แก่ บัญชีสำหรับออมเพื่อการใช้จ่าย เพื่อการลงทุน เพื่อยามเกษียณ เป็นต้น กับเงินส่วนที่ใช้จ่ายแบ่งเป็นเงินที่ใช้ในแต่ละวัน สามารถใช้ได้เท่าไร ค่าใช้จ่ายประจำที่ต้องจ่าย เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าเดินทาง เป็นต้น

การวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินจะต้องมีความสอดคล้องกัน มีการกำหนดเป้าหมายให้ในชีวิตไว้ว่า อีก 10 ปีข้างหน้า อยากเป็นอะไร อยากทำอะไร อยากมีเงินออมเท่าไร จากนั้นกำหนดแผนย่อยเป็นรายปีว่าปีนี้จะทำอะไร จะเก็บเงินเท่าไร จึงจะได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

เริ่มจริงๆ จังๆ ก็ต้องทำงาน ออมแบบมีการวางแผนจัดสรรเงินแต่ละเดือน ตอนเรียนออมเพื่อซื้อของ ออมแล้วใช้หมด ตอนเด็กที่บ้านจะให้เงินพอดีใช้ไม่มีเหลือเก็บ ที่เริ่มเก็บจริงๆ จังๆ เพราะไม่อยากเครียด เวลาจำเป็นต้องใช้เงินจะได้มีสำรองไว้เก็บไว้ใช้ตอนเกย์ยนด้วยไม่อยากเป็นคนแก่ไม่มีตังค์ ต้องอาศัยลูกหลวง จึงต้องเตรียมพร้อมวางแผนไว้อายุเมื่อ 6 ปีก่อนอีกเก็บเงินให้ได้ 300,000 บาท ก็จะคิดว่าเป็น Plan year เลยนะว่าต้องเก็บปีละ 50,000 บาท เดือนหนึ่งต้องเก็บให้ได้ 4,100-4,200 บาท เป็นปีหมายไว้อาจไม่ได้ถึงขั้นทำบัญชีแต่ก็จะกำหนดเองเลยว่าเดือนนี้เก็บด้วยวิธีไหน ทั้งเก็บเงินจากเงินเดือน ซึ่งของมายา ขายของทาง Internet ลงทุนบ้าง ฝากประจำที่ได้ดอกเบี้ยสูงๆ ถ้าเดือนนี้ไม่ได้ตามเป้าหมาย เดือนหน้าก็ต้องเก็บเพิ่มขึ้น ทำแบบนี้จนเก็บได้ (อุ่น นามสมมุติ 2554)

การวางแผนเพื่ออนาคตของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร จะเริ่มมีความชัดเจนขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยทำงาน จะให้ความสำคัญกับการเก็บเงินเพื่อใช้สร้างอนาคต สร้างครอบครัว และเตรียมพร้อมสำหรับการเกย์ยนอายุราชการ

แต่ก่อนไม่เห็นความสำคัญของการออม เนื่องจากอยู่กับพ่อแม่ จึงยังไม่รู้ถึงความจำเป็นในการเก็บออม มีรายจ่ายน้อย อย่างได้อะไร ก็ซื้อ แต่พอต้องมาอยู่ด้วยตัวเอง ก็ไม่รู้สึกไม่อยากเป็นภาระใคร ไม่อยากสร้างความเดือดร้อนให้กับคนอื่น จึงเริ่มให้ความสำคัญกับการออมมากขึ้น โดยเริ่มออมอย่างจริงเมื่อเริ่มทำงานที่กรุงเทพ เมื่อปี 2553 (ปุ่น นามสมมุติ 2554)

1.3. ความจำเป็นและความต้องการใช้จ่าย เป็นจุดเริ่มต้นการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เนื่องจากมีความต้องการใช้จ่ายเงินในจำนวนที่มากกว่าปกติ โดยอาจเริ่มต้นออมตั้งแต่วัยเรียน ทั้งในระดับชั้น ปวช. หรือมหาวิทยาลัย และความจำเป็นในการพึ่งพาตัวเอง หรือการเริ่มต้องสร้างครอบครัว เป็นต้น

การออมที่เกิดขึ้นจากความต้องการการใช้จ่ายมากกว่าเงินที่ได้รับในแต่ละวันจากพ่อแม่ หรือจากเงินเดือนที่ได้รับในแต่ละเดือน ทำให้เกิดการเก็บออมนั้น เป็นการสร้างเป้าหมายเล็กๆ ใน การออมให้เกิดขึ้น เมื่อสามารถทำได้สำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง มีความมั่นใจ และเรียนรู้วิธีการออมที่ถูกและผิดเพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับตัวเองและเป้าหมายในการออมแต่ละครั้ง และนำไปสู่การสร้างเป้าหมายการออมที่ใหญ่ขึ้น ได้ในอนาคต

เริ่มออมตั้งแต่เมื่อพ่อแม่สอนว่า “ออมไว้ก่อน ก็ไม่เสียหาย” เพราะเราไม่ทราบแน่ชัดว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร คาดเดาอะไรไม่ได้เลย จึงต้องเตรียมพร้อมไว้แต่เนิ่นๆ (ตีก นามสมมุติ 2554)

เริ่มต้นออมตั้งแต่ ปวช. ที่ออมเพื่ออย่างใดของโน้นนี่ เป็นของฟุ่มเฟือย แม่บօกว่าถ้าหากได้ก็ต้องเก็บเงินซื้อเอง เป็นจุดเริ่มต้นให้หนูเริ่มที่ออมเงิน หลังจากนั้นเวลาอยากจะได้อะไร อย่างจะซื้ออะไร ก็จะเก็บเงินซื้อเอง (เดียว นามสมมุติ 2554)

และการเริ่มต้นออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรความจำเป็นในเรื่องการสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรจะเริ่มออมอย่างจริงจัง เมื่อเริ่มสร้างเนื้อสร้างตัวและสร้างครอบครัว เมื่อแต่งงานและมีลูก การออมจึงเริ่มนี้มีความสำคัญมากและชัดเจนมากยิ่งขึ้นจนเป็นระบบ

คิดจะออมมานานมาก แต่ไม่มีโอกาส เนื่องจากภาระงานไม่มั่นคง แต่มีเริ่มจริงจังประมาณ 5 ปีที่แล้ว เนื่องจากอายุที่เพิ่มมากขึ้น มีครอบครัว มีลูก เลยพยายามเก็บเงินไว้ให้ลูก แล้วก็ให้ตัวเองตอนเกษียณ (ตีก นามสมมุติ 2554)

2. เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีการจัดสรรเงินในแต่ละเดือนเพื่อการออม

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เบทคลองเตย กรุงเทพมหานคร ในประเด็นเรื่องการจัดสรรเงินในแต่ละเดือนเพื่อการออม พบว่า การจัดสรรเงินออมในแต่ละเดือนของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีการจัดสรรเงินให้เหมาะสมกับตัวเอง ซึ่งวิธีการจัดสรรเงินในแต่ละเดือนเพื่อการออมนั้นมีหลายวิธี เช่น การจัดสรรปันส่วนเงินที่ได้รับในแต่ละเดือน โดยแบ่งส่วนของรายได้ออกเป็นส่วนๆ ส่วนที่ออมเป็นบัญชีเงินฝากเพื่อการใช้จ่าย เก็บออมเพื่อนาคตในยามฉุกเฉินและการลงทุน

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีขั้นตอนการจัดสรรเงิน ดังนี้

- เมื่อได้รับเงินรายได้ในแต่ละเดือน เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรจะแบ่งเงินออมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำ หรือประกันสังคม และสหกรณ์กรมศุลกากร จำนวนเงินตามความเหมาะสมแต่ละบุคคล โดยให้ทางฝ่ายการเงิน สำนักบริการกลาง กรมศุลกากร เป็นผู้ตัดเงินเดือนเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ประมาณ 3% ถึง 15% ของเงินเดือน และตัดเป็นเงินสะสมเข้าสหกรณ์กรมศุลกากร เป็นจำนวนเงินเท่ากันทุกเดือน

เริ่มต้นที่ 500 บาท ซึ่งเงินทั้ง 2 ส่วนนี้เจ้าหน้าที่จะต้องมีการวางแผนทางการเงินที่ดี เนื่องจากไม่สามารถถอนเงินออกมากใช้ได้ จะถอนเงินได้ก็ต่อเมื่อเกณฑ์อายุราชการหรือลาออกจากราชการ

เงินเดือนที่พี่ได้จะถูกหักเข้า กบข. แล้วก็สหกรณ์กรุงฯ ก่อนเลย ที่เหลือจะแบ่งเป็นเงินสำหรับออม ทั้งฝากประจำ สั่งประกัน อีกส่วนสำหรับเป็นค่าใช้จ่าย ถ้ามีเหลือก็จะออมเก็บไว้ขยันๆ (พิม นามสมมุติ 2554)

เงินออมของเราจะถูกจัดสรรเข้า กบข. ที่เหลือ หลังหักค่าใช้จ่าย จะแบ่งฝากเงินแม่ไว้ซื้อทอง เก็บไว้ท่องเที่ยว เก็บไว้ซื้อของ โดยส่วนใหญ่ของค่าใช้จ่ายคือการซื้อสินทรัพย์ อย่างรถ อาคารชุด การผ่อนรถ ผ่อนอาคารชุดก็เหมือนการออมเพื่ออนาคตของเรา (พิม นามสมมุติ 2554)

การปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการเก็บออมจาก “เหลือเก็บค่อยเอาไปใช้” แต่มองว่า การออมคือ ค่าใช้จ่ายเพื่ออนาคต โดยทุกครั้งที่มีรายรับเข้ามาให้หักเป็นรายจ่ายสำหรับการออมเพื่ออนาคตของตนเองก่อนเป็นอันดับแรก เช่น การซื้อประกันสะสมทรัพย์ การฝากเงินประจำเดือนฝากประจำกับธนาคารหรือสหกรณ์กรุงศุลกากร การซื้อทรัพย์สินหรืออสังหาริมทรัพย์ หลังจากนั้นจึงค่อยแบ่งเป็นรายจ่ายในแต่ละเดือน

เงินเดือนพี่จะถูกหักเข้าสหกรณ์ก่อน ที่เหลือจะแบ่งออมเป็นหลายๆ ส่วน การออมของพี่เหมือนเป็นรายจ่ายนึง เป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบทุกเดือน ทั้งจ่ายประกันของตัวเองแล้วก็ของลูก ฝากประจำรายเดือน สั่งแพร์ ที่เหลือก็ใช้จ่าย แค่นี้เงินเดือนก็หมดแล้ว (พิม นามสมมุติ 2554)

2. เมื่อหักเงินเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำ หรือกองทุนรากพันในระบบประกันสังคม และสหกรณ์กรุงศุลกากรแล้ว เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรได้แบ่งรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือนออกเป็นส่วนๆ โดยแบ่งเป็นเงินสำหรับออมและเงินสำหรับค่าใช้จ่าย ซึ่งมีการจัดสรรเงินออมแยกเป็นบัญชี ทั้งบัญชีฝากประจำ บัญชีสำหรับจ่ายเบี้ยกรรมธรรม์ประจำชีวิต บัญชีสำหรับการลงทุน บัญชีสำหรับการใช้จ่ายหรือซื้อทรัพย์สิน เช่น บัญชีสำหรับซื้อรถยนต์ บัญชีสำหรับซื้อกองพิวเตอร์หรือโน๊ตบุ๊ค บัญชีสำหรับจ่ายค่าลงทะเบียน เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเห็นว่า การออมเงินโดยแยกเงินออกเป็นบัญชีๆ นั้น เป็นการ

วางแผนหรือตั้งเป้าหมายการออมเงิน และการควบคุมการใช้จ่ายที่ดี รวมถึงเป็นแรงผลักดันที่ดีให้เกิดความตั้งใจและสม่ำเสมอในการออม

เงินเดือนที่ได้มาจะถูกหักเป็นเงินออมเข้า กบข. และสหกรณ์กรมก่อน ที่เหลือจะแบ่งเป็นเงินที่ไว้ใช้จ่ายทั้งเดือน ที่เหลือเป็นเงินออม ในส่วนของเงินออมก็จะแบ่งเป็น 3 บัญชี บัญชีแรกเป็นเงินฝากประจำ บัญชีที่ 2 เป็นบัญชีออมทรัพย์ที่ไม่มีบัตรเอทีเอ็ม ฝากเอาไว้ใช้จ่าย ซึ่งของขึ้นใหญ่ๆ บ้าง เก็บเป็นค่าเทอมบ้าง แล้วแต่ช่วงเวลาซึ่งนี้มีต้องใช้อะไรบัญชีสุดท้ายเป็นบัญชีสำรองเก็บสะสมไว้ซื้อสินทรัพย์หรือไว้ลงทุน ทำแบบนี้มีเงินเก็บชัวร์บังคับตัวเองไปในตัว (อุ่น นามสมมุติ 2554)

การแยกเงินออมออกจากรายได้และนำไปฝากประจำไว้กับธนาคาร โดยแยกบัญชีเงินฝากออกเป็นส่วนเพื่อการเก็บออมระยะยาว ระยะถัดไป เพื่อลงทุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ซึ่งบางบัญชีจะไม่ทำบัตรกดเงินสดอัตโนมัติ (ATM) เพื่อป้องกันและควบคุมการใช้จ่าย วิธีนี้ช่วยให้สามารถจัดการเงินออมได้อย่างเป็นระบบ และเป็นการลดสภาพคล่องและความสะดวกจากการใช้จ่ายเงินในส่วนนี้

จะลิสรายจ่ายที่ต้องจ่ายในเดือนนี้อีกมา ก่อนที่เหลือก็แบ่งไว้ใช้จ่ายวันอีกส่วนก็ออม ไม่ได้กำหนดแน่นอนว่าจะต้องออมเท่าไร เหลือมากออมมาก เหลือน้อยออมน้อย ส่วนมากจะออมเงินกับแบบทั้งฝากประจำและออมทรัพย์แบบไม่ทำบัตรเอทีเอ็ม กับฝากแม่ซื้อทองเก็บไว้แต่ก็ไม่ได้มาก เพราะเดียวันนี้ทองแพงมาก (นุช นามสมมุติ 2554)

สำหรับการเก็บเงินในบัญชีออมเพื่อการใช้จ่ายนี้ เป็นการเก็บเงินซึ่งของการแต่จะต้องเก็บออมเงินให้ได้ครบตามราคาน้ำหนักที่จะซื้อก่อนจึงค่อยซื้อ หรือหากเป็นสิ่งของที่มีราคาน้ำหนักจะเก็บออมเงินให้ได้อย่างน้อยครึ่งหนึ่งของราคาน้ำหนักที่ซื้อ

เงินออมพี่จะมี 2 แบบ แบบแรกจะถูกหักเข้าสหกรณ์กรมฯ เป็นการออมยาวๆ ออมไว้ใช้ตอนเกษียณ เพราะที่สหกรณ์ฝากแล้วจะถอนได้ก็ต่อเมื่อเกษียณกับลาออกจากเท่านั้น กับแบบที่สองเป็นเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายในแต่ละเดือน พึงจะออมเก็บไว้เป็นส่วนๆ ฝากประจำ 24 เดือน ซึ่งสากลออมสิน โดยแบ่งออมเป็นส่วนที่สำหรับใช้จ่าย และท่องเที่ยวด้วย เก้าอี้จะซื้ออะไรก็ตามจะต้องเก็บเงินให้ได้ก่อนค่อยซื้อ หรือถ้าเป็นของที่แพงมากก็ต้องเก็บ

ให้ได้อย่างน้อยครึ่งหนึ่งก่อน ไม่ยกเว้นเดี่ยง ต้องมีสติ ถ้าของบ้างอยากราไม่สามารถซื้อได้ก็ต้องรอ อย่าทำอะไรมากมาย (ไก่ นามสมมุติ 2554)

การจัดสรรเงินออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรนั้น จะเลือกจัดสรรให้เหมาะสมกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจไม่มีสูตรหรือหลักการที่แน่นอนตายตัว แต่จะต้องมีการบริหารและจัดการเงินออมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ฝากเงินเข้าธนาคาร ประมาณ 10% ของเงินเดือน หัก 15% ของเงินเดือน ฝาก กบข. และซื้อประกัน 3 กรมธรรม์ เคลื่อนที่ 4,000 บาท และซื้อหน่วยลงทุน LTF จะซื้อ เคลื่อนปีละ 6 ครั้ง โดยประมาณ (หน่อย นามสมมุติ 2554)

พึงจะแบ่งสรรเป็น 3 แบบ แบบแรกพอเงินเดือนเข้า จะมีการหักเงินเพื่อโอนเข้าสหกรณ์และ กบข. แบบที่ 2 เก็บเงินไว้จ่ายประกันชีวิต โดยเก็บเป็นจำนวนเท่าๆ กันทุกเดือน เพื่อจ่ายเบี้ยประกันในช่วงปลายปี แบบที่ 3 ถ้ามีเงินเหลือเพิ่ม จะซื้อทอง แล้วกู้รากา ก่อนนะถ้าหากได้ซื้อ (อ้อม นามสมมุติ 2554)

3. การจัดสรรเงินสำหรับการใช้จ่ายในแต่ละวัน เมื่อเหลือใช้ในแต่ละวันจะเก็บออมด้วย การยอดคงบุํก เพื่อเป็นการกระตุ้นการเก็บออมเงินอย่างสม่ำเสมอ และเป็นการสร้างวินัยการออมให้ติดเป็นนิสัยรักการออม

หนูจะแบ่งเงินออมเป็น 3 กอง กองสำหรับใช้จ่ายที่ Fix ไว้ พอกค่าโทรศัพท์ ค่ารถ กองสำหรับใช้แต่ละวัน โดยเงินส่วนนี้จะเก็บเป็นค่าใช้จ่ายรายวัน วันละ 200 บาท ถ้าเหลือจะยอดคงบุํกไว้ โดยเลือกเก็บแต่แบงค์เหลือแบงค์กี่ใบเก็บหมด เงินกองนี้ก็จะเป็นทั้งเป็นใช้จ่ายและเงินออมด้วย กองสุดท้ายเป็นเงินที่เก็บออมไว้ก่อนเลย ขั้นต่ำประมาณ 500 บาท (เดียว นามสมมุติ 2554)

เงินออมที่ถูกหัก 3% เข้า กบข. กับฝากสหกรณ์ อิกส่วนเป็นส่วนที่ฝากประจำ กับแบงค์ ส่วนสุดท้ายออมหลังจากการใช้จ่ายในแต่ละเดือนเหลือเก็บออมไว้ได้酵ะๆ ค่อยเอ้าไปซื้อสลากรออมสิน พันธบัตรรัฐบาล (ปุณ นามสมมุติ 2554)

3. วัตถุประสงค์ในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

การออมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายความสำเร็จของชีวิต เนื่องจาก เป้าหมายชีวิตที่วางแผนไว้ส่วนใหญ่เกิดจากวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น อยากรีบบ้าน อยากมีรถ มีอนาคตที่ดี มีความมั่นคงทางการเงิน อยากรีบซื้อบ้านในบ้านปลายชีวิต อยากรีบดิน อยากเป็นเจ้าของกิจการ ยิ่งตั้งเป้าหมายไว้สูงเท่าไรก็ยิ่งต้องเพิ่มความพยายามในการออมให้มากขึ้น ดังนั้น การวางแผนการออมอย่างจริงจังและมีวัตถุประสงค์ในการออมที่ชัดเจน ย่อมส่งผลให้ เป้าหมายความสำเร็จของชีวิตที่วางแผนไว้ประสบความสำเร็จ

จากการสำรวจเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ในเรื่องของ วัตถุประสงค์ในการออม พบว่า เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีวัตถุประสงค์การออมที่แตกต่างกันตาม เป้าหมายในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งวัตถุประสงค์การออมออกได้เป็น 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

3.1. วัตถุประสงค์ในการออมเพื่อการใช้จ่าย

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การออมเพื่อการใช้จ่ายทั้งตัวเองและครอบครัว เช่น การใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน การใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน การใช้จ่ายในอนาคต เพื่อการท่องเที่ยว และเป็นค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น เนื่องจาก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีอัตราค่าครองชีพที่สูงขึ้น แต่รายได้ของเจ้าหน้าที่ของรัฐกลับไม่พันตามค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นสาเหตุที่ทำให้เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์การออมเพื่อการใช้จ่ายเป็นหลัก เพื่อป้องกันปัญหาทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ไม่ก่อหนี้ที่เกิดจากการใช้จ่ายเกินตัว

วัตถุประสงค์ในการออมของหนู เพื่อใช้จ่าย ซื้อของที่อยากได้เป็นส่วนใหญ่
ก็มีออมทรัพย์สินบ้าง อย่างทองก็เอ้าไว้เพื่อต้องการใช้เงินก็เอ้าไปจำบ้างขายบ้าง แล้วแต่ความต้องการใช้เงิน อย่างน้อยก็มีต้นทุน มีไว้หมุนจะได้ไม่เป็นหนี้ (เดียว นามสมมุติ 2554)

การไม่เป็นภาระทางการเงินหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัวและผู้อื่น รวมทั้งเป็นการออมเพื่อการใช้จ่ายในการซื้อทรัพย์สินหรือสังหาริมทรัพย์เพื่ออนาคตที่ดีของตัวเองและครอบครัว เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์การออมเพื่อการใช้จ่ายดังกล่าวจะเห็นว่า เป็นการตั้งวัตถุประสงค์การออมเพื่อให้การดำรงชีวิตเบื้องต้นอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางจิตใจ ได้รับความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเป็นการป้องกันการเกิดปัญหาเบื้องต้นทางการเงินที่จะเกิดขึ้นได้

วัตถุประสงค์ในการออมของพ่อแม่ เพื่อครอบครัว พ่อแม่ก็แก่มากขึ้น ทุกวัน เจ็บป่วยบ้าง แล้วไหจะด้วยอีกถึงจะเบิกหน่วยงานได้ก็จริงแต่ก็ไม่ทั้งหมด แต่มบางครั้งก็ต้องสำรองจ่ายไปก่อน ก็ไม่อยากให้ใครลำบาก คูแลได้ก็ต้องคูแลกันไป เก็บ ออมของพี่จึงเป็นการออมเพื่อครอบครัว ออมไว้เพื่อความอุ่นใจ เพื่อความมั่นใจว่าทุกคนจะ ไม่ลำบาก (โดย นามสมมุติ 2554)

3.2. วัตถุประสงค์ในการออมเพื่อความมั่นคงในอนาคต

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เห็นว่า การออมนั้นเป็นสิ่งที่ทำเพื่อสร้างความมั่นคงและ ฐานะทางการเงิน รวมทั้งเป็นหนึ่งในปัจจัยการสร้างป้าหมายในการดำรงชีวิตที่จะวางแผนอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยจะต้องเริ่มต้นการออมให้เร็วที่สุด เพราะความแน่นอนและความมั่นคง ในอนาคตนั้นอยู่ที่การเตรียมพร้อมดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การออมของพ่อแม่เพื่ออนาคตทั้งนี้ อนาคตของลูก อนาคตของ ตัวเอง จะได้ไม่ลำบาก อาจจะไม่ได้รับรายได้พอมีกินมีใช้ไม่ลำบาก ไม่เป็นภาระให้ อย่าง ได้ความมั่นคง และความปลอดภัยทางการเงิน (พร นามสมมุติ 2554)

วัตถุประสงค์ของการออม มีหลากหลายอย่างนั้ ออมไว้ใช้ในอนาคตเพื่อสร้าง ความมั่นคงและแน่นอนให้กับตัวเอง เป็นการออมระยะยาวๆ ออมไว้ใช้จ่ายของที่อย่าง ได้ ออมแบบนี้จะเป็นการออมระยะสั้นเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเองอย่างมีสติเก็บได้ แล้วค่อยซื้อ สุดท้ายก็เป็นการออมเพื่อการลงทุนและซื้อทรัพย์สิน ออมไว้เพื่อเป็นการเพิ่ม มูลค่าให้กับเงิน (อุ่น นามสมมุติ 2554)

การเตรียมพร้อมทางการเงินเพื่อสร้างความมั่นคงให้นั้นจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่าง ยิ่งในการดำเนินชีวิตของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเป็นการสร้างความมั่นคง ให้กับตัวเองและครอบครัว การออมนั้นไม่ใช่เรื่องของความสามารถในการหาเงินหรือรายได้ในแต่ ละเดือนเท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถในการเก็บเงินด้วย เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์การออมเพื่อความมั่นคงในอนาคตตามที่ได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ในการออมก็เพื่อสร้างความมั่นคงไว้สำหรับสร้างครอบครัวใน อนาคต เป็นผู้ชายก็ต้องเตรียมพร้อมไว้ก่อน คนที่จะมาอยู่ด้วยจะได้ไม่ลำบาก หากเงินอย่าง เดียวคงไม่พอต้องรักษาเงินด้วย หากเงินได้แต่ใช้หมดใช้เก่ง ก็ยากจะมีเก็บมีออม ถ้าความ

รับผิดชอบแค่มีทำไม่ได้จะทำย่างอื่นคงสำเร็จได้ยาก พี่ว่าคนเราต้องเตรียมพร้อมตั้งแต่วันนี้
เพื่อความมั่นคงในอนาคต (ยิ่ง นามสมมุติ 2554)

3.3. วัตถุประสงค์ในการออมเพื่อยามเกณฑ์อายุ

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเห็นว่า การออมนั้นเป็นสิ่งที่เตรียมพร้อมสำหรับวัย
เกณฑ์อายุราชการ ดังนั้น การวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์การออมให้สอดคล้องกันเป้าหมาย
ที่ตั้งไว้ โดยคำนึงว่าหลังเกษณต้องการใช้เงินจำนวนเท่าไร มากน้อยเพียงใดจึงจะพอเพียงต่อการ
ดำรงชีวิตเมื่อยามไม่มีรายได้

วัตถุประสงค์การออมเพื่อยามเกณฑ์อายุนั้น เป็นความต้องการชีวิตที่สุขสบาย
หลังวัยเกษณ ต้องการเดินทางท่องเที่ยว การให้รางวัลตัวเอง ต้องการหยุดพักผ่อนและให้เวลา กับ
ครอบครัว กิจกรรมมากมายที่อยากทำในวัยเกษณ วัยที่ไม่มีรายได้มีแต่รายจ่าย ดังนั้นจึงต้อง³
เตรียมพร้อมก่อนวัยเกษณ โดยจะต้องมีการวางแผนอย่างมีหลักการและเป็นรูปธรรมมากที่สุด
คือ การคำนวณเงินสำหรับใช้หลังเกษณ และวิธีการเก็บออมหรือการได้มาของเงินนั้น เช่น ฝาก
เงินในรูปแบบของกรมธรรม์ประกันชีวิตหรือกองทุนเพื่อการเกษณต่างๆ ซึ่งทรัพย์สินและ
อสังหาริมทรัพย์ ลงทุนในรูปแบบที่มีความเสี่ยงน้อย ได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล ตราสารออมสิน เป็นต้น

วัตถุประสงค์การออมของพี่หลักฯ จะมี 2 ข้อ คือ เก็บไว้ใช้ยามเกณฑ์อายุ
ราชการ กับเก็บไว้เพื่อใช้ในกรณีมีเหตุการณ์ที่จำเป็นต้องใช้เงิน จะได้มีสำรองไว้ ไม่ต้องกู้ยืม
ให้ต้องเป็นหนี้เป็นสิน (หน่อ นามสมมุติ 2554)

3.4. วัตถุประสงค์ในการออมเพื่อการลงทุนและการสะสมทรัพย์

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเห็นว่า การออมเงินเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ จึงต้องเพิ่ม
เงินออมด้วยการลงทุน เช่น การลงทุนในกองทุนต่างๆ ซึ่งหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ การประกอบ
ธุรกิจ หรือการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

วัตถุประสงค์การออมของเราก็เพื่อสร้างอนาคตที่มั่นคงให้กับตนเอง เราจะ
ตั้งเป้าหมายในแต่ละปีนี้จะออมเงินแบบไหน เท่าไรและเพื่ออะไร บ้างปีก็ออมเพื่อจะซื้อ
ทองบ้าง ซื้อสักกออมสินบ้าง ออมไว้เพื่อลองทุนบ้าง อย่างนี้เป็นเราก็ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะออม
เพื่อการลงทุน ซื้อดาร์นอาคารชุดไว้ขายต่อ (เกด นามสมมุติ 2554)

การออมในรูปแบบของการสะสมทรัพย์สินเพื่อกีบไว้เป็นมรดก เนื่องจากภาวะเงินเพื่อที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ เงินมีมูลค่าน้อยลง การให้เงินทำงานเพื่อเพิ่มมูลค่าของเงินให้ทันกับภาวะเงินเพื่อนั้น นับเป็นทางเลือกหนึ่งในการเพิ่มความสามารถในการเก็บออม แต่การลงทุนนั้นย่อมมีความเสี่ยงสูง เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรจึงต้องวางแผนและจัดสรรเงินเพื่อการออมในรูปแบบนี้อย่างเหมาะสม และมีความระมัดระวังที่สุด เพื่อให้ไม่เกิดปัจจัยหรือผลกระทบต่อรูปแบบการใช้ชีวิตของตัวเอง

วัตถุประสงค์การออมของพี่กีบแล้วแต่ช่วงเวลาและ อย่างไม่ก่อต้นยั่งไม่มีลูก ก็จะออมเพื่อตัวเอง ออมเก็บไว้ลงทุนบ้าง ใช้จ่ายบ้าง ไว้เพื่ออนาคตบ้าง แต่ตอนนี้มีลูก การออมของพี่กีบเปลี่ยนไปเปลี่ยนไปออมไปฝากเพื่อลูกแทน ไม่ขายให้เด็ก成長 มีเงินเรียน หนังสือสูง เกิดอนาคตมีอะไรเกิดขึ้น ลูกก็ยังมีเงินเรียน การออมของพี่ตอนนี้ก็เพื่อครอบครัว เพื่อลูกทั้งนั้น (อั้น นามสมมุติ 2554)

4. การสมำเสມอในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบร่วมกับการสมำเสມในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเกิดจากปัจจัยหลักหลายๆ ปัจจัย คือ วินัยในการออมเงิน การวางแผน และรายได้กับรายจ่ายในแต่ละช่วง

จากปัจจัยดังกล่าวสามารถแบ่งการสมำเสມในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรออกเป็น 3 ประเภท คือ

4.1. มีความสมำเสມในการออม เนื่องจาก เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรส่วนหนึ่งเป็นบุคคลที่มีวินัยในการออมจากการปลูกฝังจากครอบครัว และจากการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการออมเงิน เป็นการเรียนรู้การควบคุมการใช้จ่ายและการเก็บออมอย่างเป็นระบบ และเป็นแรงเสริมที่ดีในสร้างกำลังใจในการกำหนดเป้าหมายอื่นของชีวิต

สมำเสມ เพราะมีการแบ่งบัญชีเพื่อออมออกเป็นส่วนๆ ทำให้เรามีวินัยในการออม จะไม่เก็บหรือพกเงินสดไว้เป็นจำนวนมากๆ เพื่อป้องกันการใช้เงินเกินงบที่ตั้งไว้ (อั้น นามสมมุติ 2554)

การเก็บออมอย่างเป็นระบบ เป็นแรงเสริมที่ดีในการสร้างกำลังใจในการกำหนดเป้าหมายอื่นของชีวิต และก่อให้เกิดความสมำเสມในการออม ซึ่งเป็นพฤติกรรมการออมที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของในการดำรงชีวิตอย่างมั่นคงและปลอดภัย

สมรู้ส่วนนี้ ค่อนข้างจะมีวินัยในการเก็บเงินพอสมควร เพราะเราจะตั้งเป้าหมายในแต่ละปีไว้ตลอด อย่างปีนี้อย่างเก็บเงินให้ได้เท่าไร จะเอาเงินนั้นไปทำอะไร สมมติจะเก็บเงินให้ได้ 60,000 บาท เราอาจจะเหลือไว้เดือนหนึ่งเราต้องเก็บเงินให้ได้ 5,000 บาท ทำให้เหมือนว่า เป็นภาระหรือค่าใช้จ่ายหลักในแต่ละเดือนของเราไปเลย แบบนี้ก็คืนชา ทำให้เราเก็บเงินได้สมรู้ส่วน (เกด นามสมมุติ 2554)

4.2. ค่อนข้างมีความสมำเสมอในการออม เนื่องจาก ปัจจัยในการใช้จ่ายที่มากเกินไป และไม่มีการวางแผนการออมที่แน่นอน ทำให้พฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเกิดการเปลี่ยนแปลง อาจออมไม่ได้ทุกเดือน แต่เลือกเห็นถึงความสำคัญของการออมเป็นอย่างยิ่ง

ก่อนข้างสมำเสນอนะ เพราจะหนูก็ไม่ได้ใช้จ่าẏะอะ ไรมาก อู้กับพอกับแม่ บ้าน
ก็ไม่ต้องเช่า ข้าวเช้าข้าวยืนกีกินที่บ้าน ส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายของหนูจะหมดไปกับค่าเดินทาง
ค่าผ่อนรถมากกว่า ที่เหลือก็ออมหมัด (เดียว นามสมมุติ 2554)

4.3. ไม่มีความสม่ำเสมอในการออม เนื่องจาก เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรส่วนใหญ่มีปัจจัยในการใช้จ่ายที่มากเกินไป ไม่สามารถควบคุมได้ และไม่มีการวางแผน การออมหรือเป้าหมายในการออมเงิน พฤติกรรมหรือนิสัยการออมที่ไม่สม่ำเสมออยู่มาระยะหนึ่ง ให้การออมไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น จึงควรพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายและการออมให้เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดความมั่นยั่งยืนทางการออมเงิน

ไม่ค่อยสนใจเรื่องการเมือง จึงไม่สามารถออมได้สม่ำเสมอทุกเดือน (นุช นามสมมุติ 2554)

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร พบว่า โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรอยู่ในกลุ่มของการออมแบบค่อนข้างสม่ำเสมอ เนื่องจากไม่สามารถกำหนดวัดถูประสงค์การออมได้อย่างชัดเจน รวมไปถึงความต้องการ ความอยากรได้ หรือพฤติกรรมการใช้จ่ายแบบบริโภคนิยมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การออมมีความไม่สม่ำเสมอ แต่ก็ยังคงมีความสำคัญของการออมเงินเพื่อการใช้จ่ายในอนาคต จึงทำให้เกิดการเก็บออมสลับกัน ไปกับการใช้จ่าย

5. ขั้นตอนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับขั้นตอน การออมเงินและทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ พบร่วม

ขั้นตอนและกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มี 2 กระบวนการ ดังนี้

กระบวนการแบบที่ 1 กระบวนการออมแบบวางแผน

เป็นกระบวนการออมที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรส่วนหนึ่งมีการวางแผนการออมเงินเป็นอย่างดีและมีความสม่ำเสมอในการออม เนื่องจากมีการออมเงินก่อนการใช้จ่าย ซึ่งจะสามารถ ประมาณการเงินออมในแต่ละเดือนได้ และการทำแผนปฏิบัติการทำงานการเงินนั้นจะต้องดึงเป้าหมาย ที่ชัดเจน มีการทวนทวนและปรับปรุงแผนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหรือ อาจจะเกิดขึ้นกับเป้าหมายที่วางไว้

กระบวนการออมแบบวางแผนของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร จากการสัมภาษณ์สามารถ สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการดังต่อไปนี้

1. เริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายการออม

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีการวางแผนขั้นตอนการออมเงินในแต่ละเดือน โดยเริ่มจาก เมื่อได้รับรายได้ในแต่ละเดือน ซึ่งเป็นรายได้ที่ทางฝ่ายการเงินของกรมศุลกากร ได้หักเงินออมใน รูปแบบที่ถูกบังคับเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำ (กสจ.) หรือ กองทุนชราภาพในระบบประกันสังคม เป็นต้น นำมาร่างแผนและกำหนดเป้าหมายการออมให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

ก่อนที่เงินเดือนจะเข้าบัญชีจะถูกหักเป็นเงินออมเข้า กบข. ก่อน 3% ของ รายได้ หลังจากได้รับเงินเข้าบัญชีแล้วก็จะมีการแบ่งฝากออมทรัพย์กับสหกรณ์ทุกเดือน เดือนละเท่าๆ กัน และก็ฝากประจำในธนาคาร กับจ่ายเบี้ยประกันชีวิต (ยิ่ง นามสมมุติ 2554)

ขั้นตอนการออมเงินของพี่แม่เดือนก็คือ นำเงินฝากธนาคารทุกเดือน บาง เดือนก็อาจมียกเว้นบ้าง เนื่องจากมีลูกนัดน้อยต่อน้ำที่บ้านน้ำท่วมก็ไม่ได้ออม จ่ายค่าประกัน ทุก 3 เดือน 2 กรมธรรม์ อีกกรมธรรม์ จะหักจากบัญชีเงินเดือน สุดท้ายก็เป็นเงินที่ถูกหักเข้า สัง กบข. 15% ของเงินเดือน (หน่อย นามสมมุติ 2554)

โดยเริ่มต้น จากการวางแผนตามเป้าหมายการออม การจัดสรรเงินในส่วนที่ได้รับ หลังการหักเงินออมในรูปแบบที่ถูกบังคับให้ออมโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น ฝากเงินกับธนาคาร ทั้ง แบบการฝากออมทรัพย์เพื่อการใช้จ่าย ฝากประจำรายเดือนเพื่อการเก็บออม เพื่อการลงทุน หรือเพื่อ

การซื้อสินทรัพย์ในอนาคต ฝากเงินในกองทุนหรือกรมธรรม์ประกันสะสมทรัพย์เมื่อขาม เกษียณอายุ การซื้อสลาโภอมสิน พันธบตรรัฐบาล หุ้นกู้ หรือหน่วยลงทุนของสถาบันการเงิน เพื่อ ผลประโยชน์ทางภาษี รวมไปถึงการออมแบบการซื้อสินทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ หรือเพื่อการ ลงทุน เช่น การซื้อหุ้น ประกอบธุรกิจต่างๆ เป็นต้น เพื่อผลตอบแทนจากการลงทุน ซึ่งจะต้องมีการ วางแผนและจัดสรรให้เหมาะสมกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ รายได้และค่าใช้จ่ายของแต่ละบุคคล

ขั้นตอนการออมของพี่ เงินที่ตั้งใจจะออม ก็จะเก็บไว้เป็นเงินฝากธนาคาร ไว้ ก่อน พ่อได้เป็นก้อนก็จะเอาเงินไปฝากประจำจะสักๆ ไม่ก็ซื้อทอง ซื้อที่ดิน ลงทุนทำธุรกิจ ได้กำไรก็เก็บออมไว้อีก แล้วแต่กี่พยาภยามทำให้เงินเพิ่มขึ้น แต่ก็ได้ไม่มากแค่พอ มีพอใช้ (อุ่น นามสมมุติ 2554)

2. กระบวนการออมเงิน

เมื่อเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ตั้งเป้าหมายและวางแผนการออมโดยการจัดสรรเงินให้ เหมาะสม แบ่งแยกออกเป็นหลายๆ บัญชีตามเป้าหมาย เพื่อความสะดวกต่อการจัดการเงินออม เช่น บัญชีเงินออมเพื่ออนาคต บัญชีเงินออมเพื่อการใช้จ่าย และบัญชีเงินออมเพื่อการลงทุน รวมทั้งมีการ ออมจากส่วนเงินที่เหลือจากการใช้จ่าย หากเงินในส่วนของการใช้จ่ายเหลือ เงินส่วนนี้จะถูกฝากเข้า ในบัญชีเงินออมเพื่อการใช้จ่าย

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเห็นว่า การแบ่งเงินออมแต่ละประเภทเป็นหลายๆ บัญชีนั้น เป็นการสร้างระเบียบและวินัยให้กับตัวเอง และเป็นแรงผลักดันให้เกิดการออมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งใจไว้

จะแบ่งเงินออมแยกเป็นบัญชีไว้หลายๆ บัญชี หลักจะมีประมาณ 3 บัญชี บัญชีแรกเป็นบัญชีฝากประจำ อันนี้สำหรับออมยาวๆ แบบลีมไปเลย บัญชีที่ 2 เป็นบัญชี ออมทรัพย์แบบไม่มีกำหนด ไว้สำหรับออมเพื่อการใช้จ่าย อย่างค่าเทอม ซึ่งของใช้ชิ้นใหญ่ๆ พากะระเป่า รองเท้า เครื่องสำอาง โดยจะตั้งไว้ว่าเดือนหนึ่งจะซื้อของใช้ชิ้นใหญ่ๆ ได้ไม่เกิน 1 ชิ้น แต่ถ้าไม่ได้ซื้อจะไม่มีเงินเหลือ หรือเก็บในบัญชีนี้ได้ประมาณ 50,000 จะโอนเงินใน บัญชีนี้ไปฝากไว้ในบัญชีฝากประจำ ไม่ก็ซื้อสลาโภอมสิน ฝากระยะสักๆ กับธนาคารที่ให้ ดอกเบี้ยสูงๆ แบบฝากประจำ 7 เดือน 9 เดือน รวมถึงไว้ส่งงวดประจำเดือน ส่วนบัญชีสุดท้าย จะเป็นบัญชีที่ออมไว้เพื่อซื้อสินทรัพย์เก็บไว้อย่างทอง หรือไม่ก็เอาไว้ลงทุนแล้วแต่โอกาส (อุ่น นามสมมุติ 2554)

การออมเงินเพียงอย่างเดียวนั้น ไม่เพียงพอตามการใช้จ่ายหรือเงินเพื่อในอนาคต ดังนั้นกระบวนการออมเงินอีกทางหนึ่งของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร คือ การประกอบอาชีพเสริมที่ไม่ขัดต่อจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เช่น วิทยากร อาจารย์มหาวิทยาลัย เป็นต้น และการลงทุนและการประกอบธุรกิจ เช่น ร้านอาหาร ร้านถังรถ ร้านเช่าหนังสือ ร้านขายเตี๊ยฟ้า เป็นต้น

แบ่งเงินที่จะออมออกเป็นส่วนๆ ประมาณ 4 ส่วน ส่วนแรกฝ่ากออมกับสหกรณ์ไว้ใช้ตอนเกณฑ์ ส่วนที่สองจ่ายประกันของตัวเองกับของลูก ส่วนที่สามฝ่ากประจำกับธนาคาร ก็มีทั้งฝ่ากไว้ฉุกเฉินของตัวเองกับฝ่ากไว้เป็นทุนการศึกษาให้ลูก ส่วนที่สุดท้ายจะเป็นการส่งแพร่ ได้ด้วยเบี้ยก์เก็บไว้ใช้ยามจำเป็น ไว้ลงทุนด้วยถ้ามีโอกาส พึ่ก็จะมีเปิดร้านอาหารกับน้องบ้าง (อนุนามสมมุติ 2554)

3. สิ่งที่ได้รับจากการออม

สิ่งที่ได้รับจากการออมในกระบวนการออมแบบมีการวางแผน คือ ความมั่นคงทางการเงิน มีหลักประกันชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมถึงการมีวินัยการออมจนเป็นนิสัย และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนของ ส่วนปัญหาหรืออุปสรรคส่วนใหญ่ของกระบวนการออมแบบนี้ คือ ปัจจัยที่ไม่อาจควบคุมได้ เป็นเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้ เช่น ภัยธรรมชาติ เศรษฐกิจตกต่ำ เกิดภัยธรรมชาติ เป็นต้น

ได้เงินเพิ่มขึ้น มีวินัยในการใช้เงิน ทำให้เราได้นิสัยรักการออม และเป็นหลักประกันในการสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต เพื่อสบายใจและอุ่นใจ ทำอะไรก็มั่นใจไม่ติดขัด ไม่มีปัญหาทางการเงิน (อุ่น นำスマมุติ 2554)

กระบวนการที่ 2 คือ กระบวนการออมแบบไม่มีการวางแผน

เป็นกระบวนการที่ขาดสารเรียนเพื่อแบ่งเป็นรายจ่ายก่อน ซึ่งอาจมีความไม่สม่ำเสมอในการออม เนื่องจากหากไม่มีวินัยในการใช้จ่าย ซึ่งการออมส่วนใหญ่มักจะเป็นการออมแบบเพื่อการใช้จ่ายในระยะสั้น เพื่อการใช้จ่ายต่างๆ และเห็นว่ามีการออมแบบบังคับແล็กซ์ไม่จำเป็นออมเงินเพิ่มอีก

กระบวนการออมแบบไม่มีการวางแผนของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร จากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ เป็นกระบวนการตั้งต่อไปนี้

1. เริ่มต้นจากเมื่อได้รับรายได้ในแต่ละเดือน

รายได้ที่ทางฝ่ายการเงินของกรมศุลกากรได้หักเงินออมในรูปแบบที่ถูกบังคับเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำ (กสจ.) หรือ กองทุนราชการในระบบประกันสังคม เป็นต้น นำรายได้ส่วนนึ่งมาใช้จ่ายก่อนการเก็บออม

พิจารณาจากรายได้ก่อน หลังจากกรมหัก กบข. และสหกรณ์แล้วเราจะฝากประจำที่แบงค์เท่าไร เราถึงจะไม่คำนากจนเกินไป เป็นเงินที่หักค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนแล้ว ทำได้ตามกำลังที่ทำได้ โดยประมาณจะออมเงินขั้นต่ำ 10% ของเงินเดือน ส่วนที่เหลือก็ใช้จ่ายกับเก็บไว้ลงทุนกับแม่ บางทีก็ซื้อพันธบัตรรัฐบาล ลากกออมสินกับแม่ (ปุณ นามสมมุติ 2554)

2. กระบวนการออม

เป็นการออมเงินในส่วนของเงินที่เหลือจากการใช้จ่าย เหลือมากออมมาก เหลือน้อย ออมน้อย ลักษณะการออมที่เก็บขึ้นจึงเป็นการออมที่ไม่มีเป้าหมายและมักเป็นการออมเพื่อการใช้จ่ายเท่านั้น โดยจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในส่วนของรายจ่ายประจำก่อน เช่น ค่าฟ่อนรถ ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น จากนั้นจึงแบ่งเงินที่เหลือเป็นเงินที่ใช้สำหรับการใช้จ่ายในแต่ละวัน ถ้ามีเงินเหลือจากการใช้จ่ายในแต่ละวันจึงจะเก็บออม

เก็บออมส่วนที่เหลือจากค่าใช้จ่ายรายวัน เหลือเท่าไรจะหยอดกระปุกไว้ โดยเลือกเก็บแต่แบงค์หรือแบงค์ก็ในเก็บหมุด กับเงินที่เก็บออมไว้ตั้งแต่เงินเดือนออก ประมาณ 10% ของเงินเดือน หรือขั้นต่ำประมาณ 500 บาท ไม่ค่อยสามารถจะ บางทีก็ลืม แต่หลักๆ จะหยอดกระปุก ถือออมเงินได้มากก็เอาไปออมทองต่อ เอาไว้เป็นทุน (เดียว นาม สมมุติ 2554)

3. สิ่งที่ได้รับจากการออม

สิ่งที่ได้รับจากการออมในกระบวนการออมเงินแบบไม่มีวางแผน คือ เงินออมซึ่งไม่สามารถประมาณการได้ มีน้อยหรืออาจไม่มีเลย ส่วนปัญหาของกระบวนการออมแบบนี้ คือ การไม่มีวินัยในการออม ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการออมเงินอย่างยิ่ง และไม่มีการตระหนักรู้ถึงความสำคัญการออมที่ไม่ใช่สิ่งที่จะกระทำได้เมื่อเงินเหลือใช้ หากแต่เป็นการกันเงินส่วนหนึ่งมาเป็นเงินออม ไม่มีวางแผนการออม หรือวางแผนเป้าหมายในการออมก็ยากจะออมได้

เงินออมไม่มากพอ ไม่สามารถกำหนดจำนวนหรือปริมาณได้แน่นอน ไม่มีวินัย มีปัญหาเรื่องการเงินบ้างเป็นครั้งคราว (นุช นามสมมุติ 2554)

6. เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรมีการจัดการกับรายรับที่เพิ่มขึ้น

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เบตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบร่วมกับเจ้าหน้าที่ศุลกากร มีการจัดการเงินเพิ่มที่ได้รับมาโดยการเก็บออมเงินที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด ตามแต่วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแต่ละบุคคล เช่น มีการเก็บออมเนื่องจากอายุที่เพิ่มขึ้น มีตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่สูงขึ้นทำให้อาจมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น จึงต้องเก็บออมเพิ่มขึ้นเพื่ออนาคตตามเกณฑ์อุรุราชการ มีการวางแผนในการซื้อสินทรัพย์ หรือมีลงทุนเพิ่ม เป็นต้น

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรส่วนหนึ่งมีการเก็บออมเงินที่เพิ่มทั้งหมด เนื่องจากฐานเงินเดือนน้อย ทำให้เงินที่เพิ่มขึ้นมีจำนวนไม่มาก จึงมีการเก็บออมตามเป้าหมายต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ เช่น ออมเงินเพิ่มในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เช่น กบข. กสจ. และประกันชีวิต เนื่องจากต้องการเก็บเงินสะสมไว้ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของเงินในอนาคต และเพื่อเป็นหลักประกันชีวิตหลังเกษียณอายุราชการ

ออมเพิ่มขึ้นทันทีนั้น อย่างตอนที่พี่ได้เลื่อนระดับเป็นชำนาญการ พี่ก็ออมเงินหักเข้า กบข. เพิ่มขึ้นจาก 3% เป็น 15% ของเงินเดือน กับออมส่วนเงินสินปีกซื้อ LTF เพิ่มขึ้นบ้าง ส่วนกรมธรรม์ประกันชีวิตกับเงินฝาก กงไม่คิดจะออมเพิ่มขึ้น เกินกำลังแล้ว (นุช นามสมมุติ 2554)

และส่วนหนึ่งเก็บออมไว้เพื่อการลงทุน โดยยังไม่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ล่วงหน้า เช่น การเก็บออมเงินเพิ่มไว้ในบัญชี เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการลงทุนหรือซื้อสินทรัพย์อื่น เช่น ทอง พันธบัตรรัฐบาล สถากออมสิน เป็นต้น

ออมเพิ่มขึ้นนั้น ออมทั้งหมดของเงินที่เพิ่มขึ้นเลยนะ เนื่องจากรายจ่ายเท่าเดิม ไม่ว่าจะได้เงินเดือนเพิ่มขึ้นเท่าไร แต่ก็จะใช้จ่ายเท่าเดิม บ้านก็ไม่ต้องเช่า อยู่กับพ่อคุณแม่ รายจ่ายอย่างอื่นก็ไม่มี มีแต่รายจ่ายส่วนตัวเท่านั้น จะเก็บเงินส่วนนี้รวมกับเงินออมสำหรับซื้อทรัพย์สินหรือลงทุน (อุ่น นามสมมุติ 2554)

ออมเพิ่มนะ กบข. เค้ากีหักเพิ่มเพราเงินเดือนเพิ่มขึ้น เวลาเงินเดือนเพิ่มแค่ หลักร้อยของ ประมาณ 400-500 บาท โดยหักไปแล้วประมาณ 3% ที่เหลือก็ออมเก็บไว้ในออมทรัพย์พอ ได้เยอะเป็นหลักพัน ค่อยเอาไปซื้อพันธบัตรกับสถาบันออมสิน (ปุณ นามสมมุติ 2554)

7. ปัญหาอุปสรรคในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

จากการสำรวจเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหา และอุปสรรคในการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรนั้น เกิดจากค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น การมีนิสัย การใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย และไม่มีวินัยในการออมเงิน ไม่มีการวางแผนหรือกำหนดเป้าหมายในการออมเงินที่ดี รวมไปถึงรายได้ที่ไม่เพียงพอ เป็นต้น

มีอุปสรรคหนึ่งกันนั้น หลักๆ ตอนนี้ก็มี 2 เรื่อง พอดีตอนนี้เรียนໄท บางครั้ง ก็มีรายจ่ายฟุ่มเฟือย รายจ่ายที่เราไม่คาดคิด ค่าภายในสังคม เวลาเดี๋ยวจะไปเที่ยวไปกินข้าวกันก็ ต้องไปนะ ยิ่งถ้าเป็นงานเลี้ยงที่จำเป็นต้องไปหรือเลี้ยงไม่ได้ หรือไม่ก็ตั้งใจจะเบียดบัญชีเพื่อ เก็บออมไว้ แต่เงื่อนไขของธนาคารก็ไม่ถูกใจ ได้ดอกเบี้ยน้อย พอดีน้อยก็ไม่ยกฝา กพอ ไม่ฝา ก็ไม่ได้ดอกเบี้ย เงินออมเรา ก็ได้เท่าเดิม ไม่เพิ่มขึ้น (อุ่น นามสมมุติ 2554)

7.1. นิสัยการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย และการไม่มีระเบียบวินัยในการออม

ลักษณะการใช้จ่ายอันเกิดนิสัยจากความชอบส่วนตัว ความอยากได้อายกมี ซึ่ง บางครั้งอาจไม่ได้พิจารณาถึงความจำเป็นในการใช้ เช่น การซื้อปั๊กิน เที่ยว ซึ่งอาจเกิดจากการใช้จ่ายแบบบริโภคนิยม ผ่านสื่อต่างๆ เช่น เว็บพันทิพย์ บล็อกเกอร์ต่างๆ เป็นต้น

ความไม่มีวินัยแบบสมำเสมอ ยังคงไปกับการซื้อของฟุ่มเฟือยอยู่บ้าง ซื้อปั๊ก ดูหนัง ชอบกินอาหารอร่อยๆ ชอบเที่ยว ซื้อเครื่องสำอางตามกระแสบ้าง ตามเว็บไซต์พันทิพย์ ตามคุณปู่ป้าบ้าง พอซื้อแล้ว ก็จะคิดว่าไม่เป็นไรเดียวค่อยเริ่มออมใหม่ ทำให้การออมของเราไม่ค่อยได้ ออมได้น้อย และที่สำคัญเราลืมก่อตัวเองก็ไม่มีภาระอะไรต้องรับผิดชอบ ด้วยเลยว่าไม่ค่อยมีคิดมาก เงินและทรัพย์สินที่ออมไว้ก็เป็นการออมเพื่อตัวเองทันนั้น การออมของเราไม่ค่อยเดินหน้าเท่าที่ควร (ปุณ นามสมมุติ 2554)

7.2. รายได้ประจำของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรที่ไม่เพียงพอ กับรายจ่าย

ปัจจัยทางด้านรายได้นั้นนับเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเจ้าหน้าที่ กรมศุลกากรที่มีครอบครัว มีบุตรต้องดูแล หรือแม้แต่ทางเดินทาง ทางน้ำมัน ค่าที่เช่าบ้าน ค่าที่พัก หรือแม้แต่ค่าเล่าเรียน เป็นต้น

รายได้ที่ไม่เพียงพอและไม่สมดุลกับรายจ่าย ยิ่งตอนนี้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างมาก เพราะพี่มีครอบครัว มีลูกด้วย รายจ่ายที่เพิ่มขึ้น เมื่อก่อนออมได้นะแต่พอ มีลูก เราก็มีรายจ่าย เพิ่มต้องเลี้ยงดู เด็กๆ รายจ่ายจะเพิ่มขึ้น ไม่สามารถดูแล ค่าน้ำมัน ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ไปหมด ยิ่งเข้าโรงเรียนด้วยนะ ทั้งค่าเทอมค่าหนังสือค่าเดินทาง เรายังต้องบริหารเงินดีๆ อาจออมได้น้อยลงกว่าเดิมค่อนข้างมาก (ศักดิ์ นามสมมุติ 2554)

การไม่มีระเบียบวินัยในการออมของตัวเองกับเรื่องรายได้ต่อเดือนน้อยไม่พอ ต่อการใช้จ่าย เนื่องจากบ้านหنوอยู่ไกลจากที่ทำงาน ส่วนใหญ่เงินจะหมดไปกับค่าเดินทาง ทำให้อาจออมได้ไม่มาก (เดียว นามสมมุติ 2554)

7.3. ไม่มีการวางแผนและการกำหนดเป้าหมายการออมที่ดี

กล่าวคือ ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรล่วงไปอยู่ ไม่สามารถทำได้หรือไม่ประสบความสำเร็จ คือ การไม่มีการวางแผนหรือกำหนดเป้าหมายการใช้ชีวิต ให้สอดคล้องกับรายได้ ค่าใช้จ่าย และการออม มีรูปแบบการใช้ชีวิตแบบไม่มีแบบแผน ตั้งอยู่บนความเสี่ยงและความประมาท เมื่อเกิดปัญหาทางการเงินขึ้น จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน และก่อให้เกิดปัญหานี้สินตามมา

ไม่มีการวางแผนในการออมเงิน ทำให้การออมประเภทการฝากเงินกับการซื้อหน่วยลงทุน LTF ไม่ค่อยได้ผลมากนั้น เนื่องจากการฝากทั้ง 2 แบบเป็นการฝากที่จะต้อง อาศัยการควบคุมที่ดีทางการเงินที่ดี มีการวางแผน มีเป้าหมายในการออมที่ดี (หน่อย นาม สมมุติ 2554)

ปัญหาหลักๆ น่าจะเป็นการที่พี่ไม่ค่อยมีวินัย ไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน ใช้เงินแบบประมาท ไม่ค่อยคิด ยิ่งตอนช่วงที่มีปัญหาพิมพ์ไม่ค่อยมีสติในการใช้เงิน อย่างล่าสุดออก หักพื้นที่เต็มที่เลย เที่ยว คุ้มกัน สังสรรค์กับเพื่อนทุกวันเป็นแบบนี้เป็นเดือน เงินที่ต้องออมก็ ไม่ได้ออม แणมขังเงินที่ออมเก็บไว้มาใช้ด้วย (ด้วย นาม สมมุติ 2554)

8. วิธีการแก้ปัญหาการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ถึงวิธีการแก้ปัญหาการออม พบว่า เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีวิธีการแก้ปัญหาการออมที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หรือแผนการที่วางไว้นั้น สามารถสรุปได้ 3 วิธีการ ดังนี้

8.1. วิธีการลดและควบคุมค่าใช้จ่าย

โดยเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและนิสัยการใช้จ่ายเงิน แบบตามใจตัวเอง เลิกหรือลดการใช้จ่ายกับสิ่งที่ไม่จำเป็น มีสติในการใช้จ่ายเงินให้มากขึ้น “ไม่ใช้จ่ายเกินตัว รวมไปถึงการทำบัญชี เพื่อจะได้สามารถนำมาพิจารณา วิเคราะห์และประเมินสถานะ ทางการเงินของตัวเองได้ เพื่อป้องกันและลดปัญหาทางการเงินที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมไปถึงการควบคุมปริมาณการค่าใช้จ่ายอีกด้วย

พยายามลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง ลดการเที่ยวเตร่ลง ประมาณการการออม ในแต่ละเดือนเพื่อที่จะได้เก็บออมได้มากขึ้น มีสติในการใช้เงินให้มากกว่านี้ มีเป้าหมายในการออมเงินที่ชัดเจนเพื่อเป็นการสร้างวินัยให้กับตัวเองให้มากขึ้น กิตถึงตัวเอง กิตถึงอนาคต ให้มากกว่านี้ และเป็นการป้องกันหากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ เราเก็บยังมีเงินทุนสำรองเพื่อการใช้จ่าย อุ่นใจ และปลอดภัย (ต้อง นามสมมุติ 2554)

พยายามควบคุมรายได้ให้ได้มากที่สุด พิ่งว่าจะกันเงินเป็นส่วนๆ ไว้อ่างค่าใช้จ่ายของลูก ส่วนเงินที่ให้ญาติหรือเพื่อนยืมแล้วไม่ได้คืน อันนี้คงทำอะไรไม่ได้แต่จะไม่ให้ครุยน้อก จะพยายามไม่ใจอ่อนให้ครุยยืมเงิน เพราะรู้ว่าตัวเองไม่แข็งพอจะไปทวงเงิน ให้สุดท้ายคือ ควบคุมตัวเองให้ได้ ต้องคิดก่อนจะซื้อ หรืออาจกันเงินไว้สำหรับซื้อของในแต่ละเดือน ถ้าเกินงบท้ามซื้อ เพื่อเราจะได้ควบคุมเงินได้ (อั้น นามสมมุติ 2554)

8.2. วิธีการเพิ่มรายได้

เมื่อเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและพฤติกรรมการใช้จ่าย มีการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงแล้วนั้น อีกสิ่งหนึ่งที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรให้ความสำคัญเพื่อให้เกิด การออมเงินให้เพียงพอต่ออนาคต คือ การเพิ่มรายได้หรือรายรับให้มากขึ้น เพื่อการเพิ่มปริมาณเงิน ที่จะเก็บออมได้อย่างเหมาะสมกับเงินที่อยู่ในอนาคต และการใช้ชีวิตได้อย่างมั่นคงและปลอดภัยในขามเกย์ยันอาชญากรรม

หารายได้เสริม อย่างดอนนี้พีก์ลงทุนขายของให้แฟนขายของอยู่บ้าน ให้มีเงินหมุนเวียนในบ้านเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่รู้ว่าจะซ่าวัยแก่ปัญหาได้มากน้อยแค่ไหน เพราะพีก์ยังเพิ่มเริ่มทำ ยังไม่ค่อยอยู่ตัวท่าไร (ศักดิ์ นามสมมุติ 2554)

พยายามใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น เลี้ยงงานเลี้ยงที่ไม่จำเป็นก็ไม่ต้องไป ถ้าเดือนนี้ใช้มากเดือนหน้าก็ต้องประหัศด แต่ยิ่งโตกาญีสังคมยิ่งเพิ่ม การเลี้ยงงานเลี้ยงอาจทำไม่ได้อีก วิธีที่มองไว้ว่าน่าจะซ่าวัยแก่ปัญหาได้ คือ การหารายได้เพิ่มจากการทำธุรกิจกับครอบครัว (อุ่น นามสมมุติ 2554)

8.3. วิธีการวางแผนการออมเงิน

เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ควรเริ่มต้นการออมจากการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการออมเงินให้มีความชัดเจนและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น มีตรวจสอบฐานะทางการเงิน รายได้และรายจ่ายในแต่ละเดือนที่ควบคุมได้หรือไม่สามารถควบคุมได้ และนำมากำหนดขั้นตอนและวิธีการออมเงินอย่างเหมาะสมกับรูปแบบการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล

มี 2 วิธี วิธีแรกคือ เปิดบัญชีฝากประจำเพื่อเป็นการบังคับตัวเอง เพราะเคยฝากเงินเป็นทุนการศึกษาให้หalanแบบต่อเนื่องทุกเดือนเป็นเวลา 2 ปี แล้วรู้สึกว่าได้เงินเป็นก้อน วิธีที่ 2 คือ กำลังหาอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้เพิ่ม เพราะมีช่องทางการขายกาแฟในราคาน้ำทุนได้กำไรดี (เดียว นามสมมุติ 2554)

พิจารณาความสำคัญของรายจ่ายนั้นก่อน เพราะถ้าเราออมมากไปจนขาดความสุขก็คงจะเป็นการทำร้ายตัวเอง ไปหน่อย ไม่มีใครรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต เราอาจเสียชีวิตก่อนได้ใช้เงินออมก็ได้ เพราะฉะนั้นใช้บ้าง ออมบ้าง สร้างความสุขให้ชีวิต (อุ่น นามสมมุติ 2554)

บทที่ ๕

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ได้นำเสนอในทัศน์จากการศึกษา และเห็นได้ว่า ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การตีความ การสร้างความหมายของคำว่า “การออม” โดยการวิเคราะห์ตีความจากแนวคิด และพฤติกรรมที่แสดงออก ทั้งคำพูด ลักษณะท่าทาง และพฤติกรรมการเลือกรูปแบบ และกระบวนการออม โดยมีผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ทางการวิจัย

สรุปผลการศึกษา

การออมนับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากต่อเป้าหมายทางการเงินที่ได้วางแผนไว้ในอนาคต และเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนแหล่งเงินทุนสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชนในเรื่อง “การออม” รวมถึงแนวคิด และพฤติกรรมการเลือกรูปแบบการออม อันนำไปสู่กระบวนการหรือขั้นตอนการออม เพื่อก่อให้เกิดวินัยทางการเงิน ของประชาชนอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในชีวิต การสร้างแนวคิดและพฤติกรรมให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีวินัยในการใช้จ่ายหรือการเก็บออมเพื่ออนาคตหลังเกษียณ เมื่อยามลุกเลี้น อุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ รวมถึงวิกฤติเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งนับเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างยั่งยืน

การศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษากลุ่มผู้ที่มีรายได้ประจำในระบบราชการและมีศักยภาพในการออม เนื่องจากรายได้ที่มั่นคงและเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี นับเป็นปัจจัยที่มีผลทางด้านเศรษฐกิจในระดับจุลภาคที่สำคัญยิ่ง และเป็นการศึกษาแนวคิดและพฤติกรรมที่มีผลต่อการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออม ผู้ศึกษาสรุปได้ดังนี้

การให้ความหมายของคำว่า “การออม” ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

จากการศึกษาการให้ความหมายของคำว่า “การออม” จากการให้คิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล หลัก ซึ่งผลที่ได้จากความหมายมีความแตกต่างกันตาม วัตถุประสงค์ทางการออมและสถานภาพ ตามปัจจัยทางสังคมของแต่ละบุคคล ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร ได้ให้นิยามของคำว่า “การออม” จาก การสะท้อนความคิด ความเชื่อทางสังคม และวัฒนธรรมของกรมศุลกากร ไว้ 5 ความหมาย ดังนี้

1. การวางแผนการเก็บเงินเพื่อการใช้จ่ายในอนาคตจากนิสัยที่ได้รับการปลูกฝังจากครอบครัว
2. การเก็บออมเงินเมื่อยามเกษียณเพื่อความเป็นอิสระทางการเงินของตัวเองเป็นหลัก
3. การแบ่งปันรายได้เพื่อเก็บเป็นเงินสำรองเพื่อป้องกันความไม่แน่นอนในชีวิต
4. การลงทุนและการวางแผนในอนาคตเพื่อผลตอบแทนและเป็นการเพิ่มมูลค่าของเงิน หรือทรัพย์สิน
5. การเก็บออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันให้กับตัวเองและครอบครัวหรือเก็บเพื่อเป็นมรดก

รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร มี 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การออมแบบถูกบังคับจากหน่วยงานของรัฐ เป็นจากการออมที่มาจากกรมศุลกากรเป็นหน่วยงาน ของรัฐ ซึ่งรัฐบังคับให้มีการออมเพื่อเป็นหลักประกันในยามชรา ทั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ (กบข.) สำหรับข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพสำหรับลูกจ้างประจำของส่วนราชการ (กสจ.) สำหรับลูกจ้างประจำ และกองทุนราชการของระบบประกันสังคม สำหรับพนักงานราชการ และลูกจ้างชั่วคราว เป็นการออมเงินในรูปแบบที่หน่วยงานหักเงินรายได้ส่วนนื้อออกไปก่อนจะ ได้รับเงินเดือนเข้าบัญชีเงินเดือน

2. การออมแบบเลือกออมตามความต้องการ เป็นการออมที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเลือก ที่จะออมตามความสามารถและความหมายสมของแต่ละบุคคล ซึ่งจากการศึกษาพบว่า

การออมในรูปแบบเลือกออมตามความต้องการนี้มี 3 รูปแบบ คือ

- 2.1. การออมในรูปแบบเงินสด เช่น การยอดกระบุก การฝากเงินกับธนาคารและ สหกรณ์กรมศุลกากร พันธบัตรรัฐบาล และสลากออมสิน เป็นต้น
- 2.2. การออมในทรัพย์สินหรือสังหาริมทรัพย์ เช่น ทองคำ ที่ดิน เป็นต้น
- 2.3. การออมในหน่วยลงทุนเพื่อลดหย่อนภาษี หรือลงทุนเพื่อเงินปั่นผล รวมไปถึง การทำประกันชีวิต เป็นต้น

กระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีความแตกต่างกันตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการออมของแต่ละบุคคล กระบวนการออมเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรจะมีขั้นตอนการเริ่มต้นที่เหมือนกัน คือ การออมเงินก่อนได้รับเงินเดือน เป็นการออมแบบบุกบังคับและบุกหักเงินไปก่อนจะได้รับเงินเข้าบัญชี หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนของการออมที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. กระบวนการออมแบบวางแผน เป็นกระบวนการที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรส่วนหนึ่งมีการวางแผนการออมเงินเป็นอย่างดีและมีความสม่ำเสมอในการออม เนื่องจากมีการออมเงินก่อนการใช้จ่าย ซึ่งจะสามารถประมาณการเงินออมในแต่ละเดือนได้ มีกระบวนการดังต่อไปนี้

1.1. เริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายการออม วางแผนขั้นตอนการออมเงินในแต่ละเดือน เมื่อได้รับรายได้ในแต่ละเดือน ซึ่งเป็นรายได้ที่กรมศุลกากรได้หักเงินออมในรูปแบบที่ถูกบังคับออก ไม่ว่าจะเป็น กบข. กสจ. หรือ ประกันสังคม

1.2. กระบวนการออมเงิน โดยกันเงินส่วนหนึ่งไว้และจัดสรรให้เหมาะสม โดยแบ่งแยกออกเป็นหลายๆ บัญชีตามเป้าหมาย ทั้งบัญชีเงินออมเพื่อนاكت บัญชีเงินออมเพื่อการใช้จ่าย และบัญชีเงินออมเพื่อการลงทุน ส่วนเงินที่เหลือจากการออมจะถูกนำไปใช้จ่าย หากเงินในส่วนของการใช้จ่ายเหลือ เงินส่วนนี้จะถูกฝากเข้าในบัญชีเงินออมเพื่อการใช้จ่าย

1.3. สิ่งที่ได้รับจากการออม คือ ความมั่นคงทางการเงิน มีหลักประกันเชิงิตและคุณภาพเชิงิตที่ดีขึ้น รวมถึงการมีวินัยการออมจนเป็นนิสัย และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ส่วนปัญหาหรืออุปสรรคส่วนใหญ่ของกระบวนการออมแบบนี้ คือ ปัจจัยที่ไม่อาจควบคุมได้ เป็นเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้ เช่น ภัยธรรมชาติ เศรษฐกิจตกต่ำ เกิดภัยธรรมชาติ

2. กระบวนการออมแบบไม่มีการวางแผน เป็นกระบวนการที่จัดสรรเงินเพื่อแบ่งเป็นรายจ่ายก่อน ซึ่งอาจมีความไม่สม่ำเสมอในการออม เนื่องจากหากไม่มีวินัยในการใช้จ่าย ซึ่งการออมส่วนใหญ่นักจะเป็นการออมแบบเพื่อการใช้จ่ายในระยะสั้น เพื่อการใช้จ่ายต่างๆ และเห็นว่า มีการออมแบบบังคับแล้วจึงไม่จำเป็นออมเงินเพิ่มอีก มีกระบวนการดังต่อไปนี้

2.1. เริ่มต้นจากเมื่อได้รับรายได้ในแต่ละเดือน ซึ่งเป็นรายได้ที่กรมศุลกากรได้หักเงินออมในรูปแบบที่ถูกบังคับออกแล้ว จะนำเงินไปใช้จ่ายก่อน

2.2. กระบวนการออม เป็นการออมเงินในส่วนของเงินที่เหลือจากการใช้จ่าย เหลือมากออมมาก เหลือน้อยออมน้อย ลักษณะการออมที่เก็บขึ้นจึงเป็นการออมที่ไม่มีเป้าหมายและมักเพื่อการใช้จ่าย การออม

2.3. สิ่งที่ได้รับจากการออม คือ เงินออมซึ่งไม่สามารถประมาณการได้ มีน้อยหรืออาจไม่มีเลย ส่วนปัญหาของกระบวนการออมแบบนี้ คือ การไม่มีวินัยในการออม ซึ่งถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการออมเงินอย่างยิ่ง และไม่มีการตระหนักรู้ถึงความสำคัญการออมที่ไม่ใช่สิ่งที่จะ

กระทำได้เมื่อเงินเหลือใช้ หากแต่เป็นการกันเงินส่วนหนึ่งมาเป็นเงินออม “ไม่มีการวางแผนการออม หรือวางแผนปั้นเงิน” ก็จะไม่สามารถออมก่อให้เกิดผลประโยชน์ในระยะยาว

ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการวิจัย

การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทและช่วงเวลาที่งานวิจัยนี้ศึกษาท่านนี้ ดังนั้น การนิยาม ในเรื่องต่างๆ และการสร้างความหมายย่อมเกิดขึ้นเฉพาะช่วงหนึ่ง การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการสร้างความหมายอาจเปลี่ยนไปถ้าบันทึกและเวลาต่างกัน

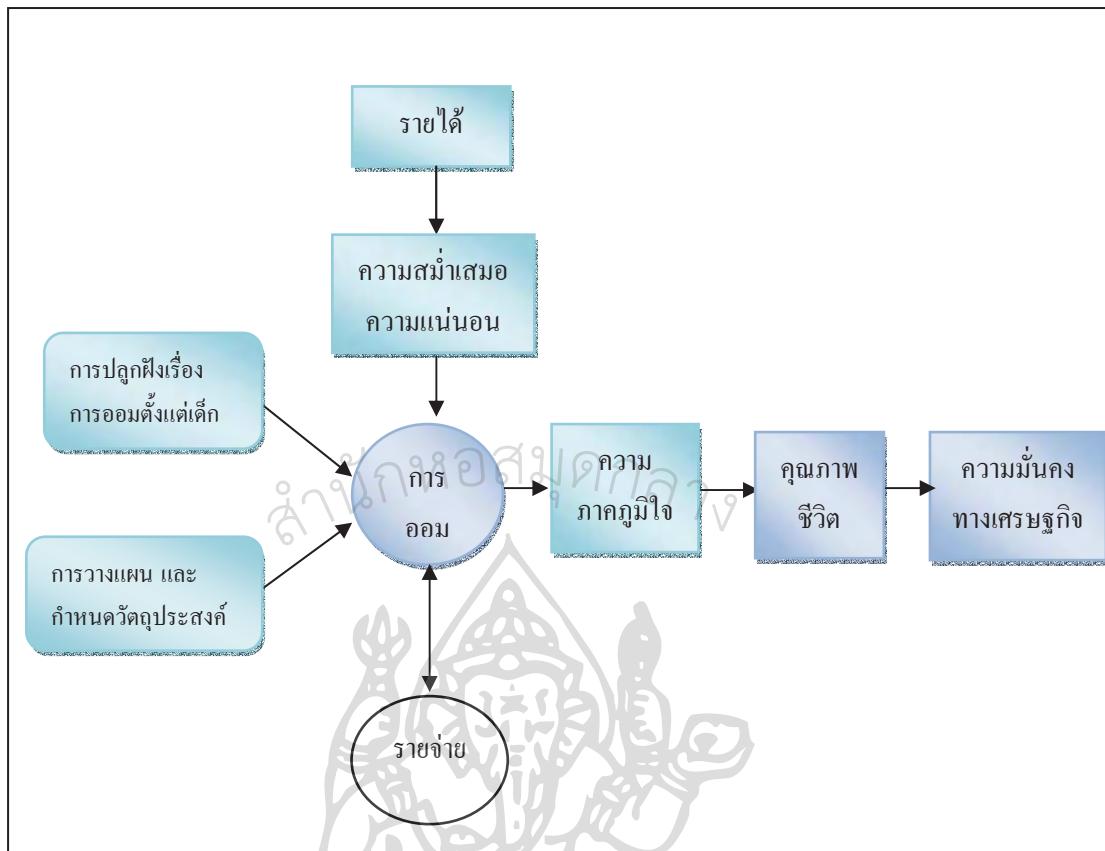
จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. แรงจูงใจของความสำเร็จในการออมขึ้นอยู่กับการวางแผนหรือการกำหนดเป้าหมาย การออมของแต่ละบุคคล

2. การปลูกฝังเรื่องการออมตั้งแต่เด็ก ส่งผลให้เกิดการสร้างวินัยการออมจนเป็นนิสัย
3. การออมที่หักจากรายได้ ย้อมส่งผลต่อความสำมั่นเสมอและความแน่นอนในการออมได้
4. ปัจจัยทางด้านรายได้และรายจ่ายของบุคคลในสังคมย่อมส่งผลต่อการเลือกรูปแบบ การออม

5. ความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จด้านการออมของแต่ละบุคคลส่งผลให้สังคมนั้นมีบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี

6. กิจกรรมการออมของบุคคลนำมาซึ่งการสร้างความมั่นคงทางการเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัวและสังคม

ภาพที่ 1 ข้อสรุปเชิงทฤษฎีเชิงกระบวนการ ในรูปแบบเชิงสาเหตุและผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น : การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร

วิจารณ์ผลการวิจัย

การให้ความหมายของการออม รูปแบบ และกระบวนการออมที่เกิดขึ้นในงานวิจัยนี้ เป็นการให้ความหมายที่เกิดขึ้นจากแนวคิดและพฤติกรรมการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เบต คลองเตย กรุงเทพมหานคร สำนักพิกัดอัตราศุลกากรและสำนักบริหารทรัพยากรบุคคลท่านั้น ถ้า หากมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ สำนักงาน หรือเปลี่ยนไปศึกษาหน่วยงานของรัฐหน่วยงานอื่นๆ ความหมายที่เกิดขึ้นจากการวิจัยนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือแตกต่างออกไป เพราะ ความหมายที่เกิดขึ้นเกิดจากความคิดและทัศนะของบุคคลและหน่วยงาน ในการสร้างและให้ ความหมายจากปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานของแต่ละบุคคล พื้นฐานการใช้จ่ายเงินของแต่ละบุคคล ลักษณะนิสัยการออม ปัจจัยภายนอกด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะ เป็นตัวกำหนดความหมายในเรื่องการออม และสิ่งที่ปรากฏในงานวิจัยนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วง ระยะเวลาของการวิจัยช่วงหนึ่งเท่านั้น

หลังจากนี้หากมีการเปลี่ยนแปลง หรือได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องการออมอาจทำให้ทัศนคติและพฤติกรรมการออมเปลี่ยนแปลงไป อาจทำให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรเปลี่ยนแปลงไปด้วย หรือแม้กระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรในองค์กร เปลี่ยนจากสำนักงานทั้งสองนี้เป็นสำนักงานอื่นๆ หรือหน่วยงานอื่น ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปได้เช่นเดียวกัน

ดังนั้น ในการที่สังคมโดยสังคมหนึ่งจะให้ความหมายของ คำว่า “การออม” รูปแบบ และกระบวนการออมว่าเป็นเช่นไรนั้น คงต้องศึกษาสังคมนั้นอย่างท่องแท้ เพราะบางสังคมอาจมีแนวคิด ทัศนคติ ที่แตกต่างนั้นตามปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอกของสังคมนั้น ผู้วิจัยพบว่า หัวใจที่สำคัญของการตีความการให้ความหมายของคำว่า “การออม” รวมถึงรูปแบบ และกระบวนการออม คือ บุคคลในสังคมนั้น โดยวิเคราะห์จากแนวคิดและพฤติกรรมการออมที่เกิดขึ้น ในสังคมว่าเป็นเช่นไร ซึ่งบางสังคมอาจมีความเข้าใจในเรื่องการออมค่อนข้างน้อย และอาจไม่มีรูปแบบ และกระบวนการออมที่ชัดเจนในสังคมนั้นก็เป็นได้

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษารั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เนoclusion ของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร มีความรู้ความเข้าใจ แนวคิดและพฤติกรรม การออมที่แตกต่างกันตามวัฒนธรรมทางศาสนา ลักษณะนิสัยที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก และปัจจัยภายนอกทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละคน ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการออมที่ไม่ถูกต้องส่งผลให้มีพฤติกรรมการออมที่ไม่มีวางแผน ไม่มีวินัยในการออม คือ การออมหลังการใช้จ่ายแล้ว ทำให้ไม่สามารถควบคุมการออมได้ หรืออาจออมไม่ได้เลย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1. กรมศุลกากรควรให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมที่ถูกต้อง รวมไปถึงขั้นตอน การวางแผนการออมที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรสามารถนำไปปฏิบัติได้

1.2. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้การออมเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ทุกคนควรตระหนักรู้ถึง ความสำคัญ และนำไปสู่เศรษฐกิจที่ดีของประเทศ และเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม

1.3. มีการส่งเสริมแบบต่อเนื่องไปถึงครอบครัวของเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะกับเด็กครรภ์ การปลูกฝังในเรื่องการออมตั้งแต่เด็กเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางการเงิน โดยออกเป็นนโยบายที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และควรส่งเสริมให้มีการออมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1. ควรใช้กลยุทธ์การสร้างความร่วมมือระหว่างกรมศุลกากรกับสหกรณ์กรมศุลกากร โดยยึดเจ้าหน้าที่เป็นเป้าหมายเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการออม

2.2. การจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการออมที่ถูกต้อง เพื่อปรับกระบวนการออมให้เกิดการวางแผนอย่างถูกต้อง เพื่อชีวิตนั่นปลายที่ดีของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมของเจ้าหน้าที่ กรมศุลกากรในหน่วยงานอื่นในองค์ประกอบเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.2 ควรใช้ข้อมูลเชิงทฤษฎีจากการศึกษาครั้งนี้เป็นแนวทางในการศึกษาการให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการออมในบริบทอื่นที่แตกต่างกัน

3.3 เป็นแนวทางสำหรับผู้วิจัยที่จะศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการสร้างทฤษฎี ฐานราก สำหรับการให้ความหมายในบริบทของคำเตือนคำในสังคมโดยสังคมหนึ่งต่อไป

บรรณานุกรม

กรมศุลกากร. “ประวัติกรมศุลกากร.” 2552.

กุลตรา กฤตภราญจน์. “การพัฒนาพฤติกรรมการออมในเยาวชนโดยใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการพัฒนา กรณีศึกษาเยาวชนระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2549.

จิตพิร อุ่นใจ. “ปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือน กรณีศึกษา: จังหวัดพิษณุโลก.” วารสารคณะวิทยาการจัดการ 5, 8 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2551) : 23-32.

ฐานิยา กัมพลาวี. “เปรียบเทียบพฤติกรรมการออมและรูปแบบการออมระหว่างพนักงานสถาบันการเงินและข้าราชการ.” งานวิจัยเฉพาะเรื่อง ปริญญาศรีษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.

ดารณี วิทยาศัย. “การศึกษาพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่ใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมของพนักงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2551.

นายน พัฒนาภรณ์เดิช. “พฤติกรรมการออมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

นิตยา ลีม ไฟศาลา. “การออม: ขุทธิ์หรือความยากจน.” วารสาร มก.วิชาการ 4, 8 (มกราคม – มิถุนายน 2544) : 70-81.

นิภาพร ออมกิตติเมธี. “ปัจจัยกำหนดรูปแบบการออมของผู้มีรายได้ประจำ กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

นันทกานันท์ นันทวิสัย. “การศึกษาเปรียบเทียบภาวะการณ์ออมของครัวเรือนในการการเกษตรและนอกภาคเกษตร.” สารนิพจน์ปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การจัดการมหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ, 2552.

ปวิกร จุณณะนนท์. “ปัจจัยการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของประชาชน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

พงศกร รัตนานุกรณ์. “พฤติกรรมการออมเงินของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.” งานวิจัยปริญญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554. “ราชกิจจานุเบกษา.” เล่ม 128, ตอนที่ 34 ก (พฤษภาคม 2554) : 47-63

“พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย.” รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

34, 12 (ธันวาคม 2537) : 11-25.

พิทักษ์ ศิริวงศ์. “ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) วิชีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีในการพัฒนาประเทศไทย.” วารสาร มศก. 19, 1 (เมษายน-กันยายน 2547).

รดา อุดมย์วัฒนาภูล. “ปัจจัยกำหนดการออมและพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนในประเทศไทย.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์, 2540.

เรณุ สำเร็จยิ่ง. “ความพึงพอใจในการออมเงินผ่านธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ในเขตเมืองจังหวัดชลบุรี.” ปัญหาพิเศษปริญญาวัสดุประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.

ศิรินุช อินละคร. “การเงินบุคคล.” พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เกษตรศาสตร์, 2548.

ศุภชัย ธรรมกุลศิริ. “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ศึกษากรณีของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2513 - 2532.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก, 2536.

ศุภวรรณ ณีพันธุ์วงศ์. “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมของพนักงานธนาคารในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดสมุทรสาคร.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

สมประวิณ มันประเสริฐ และวิชุรย์ รุ่งเรืองสัมฤทธิ์. “การบริโภคภาคครัวเรือนของไทยภายใต้แบบจำลองรายได้ต่อวันในวงจรชีวิตและข้อจำกัดด้านสภาพคล่อง.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “รายได้ประชาชาติของประเทศไทย ปี 2551.” 1 มกราคม 2552.

สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล กรมศุลกากร. “การแบ่งส่วนราชการและอัตรากำลังของกรมศุลกากรตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ พ.ศ. 2553.” 30 กันยายน 2553.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. “รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องพฤติกรรมการออมของครัวเรือน พ.ศ. 2541.” กรุงเทพ, 2541.

อิสริยา บุญญะศิริ. “การเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนาของโลกต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทย.” เศรษฐกิจและสังคม 42, 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2548) : 50-53.

อุตสาห์ แซ่สุวรรณ. “ปัจจัยกำหนดการออมของครัวเรือนในประเทศไทย พ.ศ. 2527-2541.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

สำนักหอสมุดกลาง

ภาควิชานวัตกรรม
และการสื่อสารมวลชน

แนวทางการสัมภาษณ์

**เรื่อง การให้ความหมาย รูปแบบ และกระบวนการกรอขอของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์**

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพเสริมหรืองานพิเศษ ทำอะไร
5. รายได้
6. จำนวนปีที่ทำงาน

ข้อมูลเชิงลึกในการสัมภาษณ์

1. เรื่อง แนวความคิดต่อการให้ความหมายของคำว่า “การออม”
 - 1.1. คำว่า “การออม” คืออะไร ทำไมจึงคิดเช่นนั้น
 - 1.2. ท่านคิดว่าการออมมีความสำคัญหรือไม่ อย่างไร
 - 1.3. ทัศนะที่มีต่อการออมของท่านเป็นอย่างไร
 - 1.4. การออม กับการออมเงิน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
2. เรื่อง รูปแบบของการออมของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร
 - 2.1. รูปแบบการออมในความคิดของท่านมีกี่รูปแบบ อะไรบ้าง
 - 2.2. ท่านมีรูปแบบในการออมกี่รูปแบบ อะไรบ้าง
 - 2.3. ปัจจัยหรือเหตุผลในการเลือกรูปแบบแต่ละรูปแบบของท่านคืออะไร
 - 2.4. ท่านมีการออมระยะสั้นหรือไม่ อะไรบ้าง และเพาะเหตุใด
 - 2.5. รูปแบบการออมเงินตามที่รัฐกำหนดเพิ่มขามเกี้ยวนายาราชการพอเพียง ต่อท่านหรือไม่ อย่างไร หากไม่พอเพียงท่านมีวิธีหรือรูปแบบการออมเพิ่ม อย่างไรบ้าง
3. เรื่อง กระบวนการกรอขอของเจ้าหน้าที่กรมศุลกากร
 - 3.1. ท่านเริ่มคิดที่จะออมเมื่อไร เพาะอะไร
 - 3.2. ท่านมีการจัดสรรเงินในแต่ละเดือนเพื่อการออมอย่างไร
 - 3.3. วัตถุประสงค์ในการออมของท่านคืออะไร
 - 3.4. มีความสำมำเสมอในการออมหรือไม่ อย่างไร
 - 3.5. อธิบายขั้นตอนการออมของท่านที่ท่านทำอยู่มีขั้นตอนอย่างไร

- 3.6. เมื่อมีรายรับมากขึ้น ท่านมีการออมเพิ่มขึ้นด้วยหรือไม่ อย่างไร
- 3.7. สิ่งที่ได้รับจากการออม คืออะไร
- 3.8. ปัญหาอุปสรรคในการออมของท่าน คืออะไร
- 3.9. ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นางสาวปิยภานต์ อาจารีญาณิ
ที่อยู่ 201/4 หมู่ 5 ตำบลธรรมศาลา อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
ที่ทำงาน กรมศุลกากร สำนักพิกัดอัตราศุลกากร ล้วนมาตราฐานพิกัดอัตราศุลกากร 2
เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2543	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนราธิวาส
พ.ศ. 2547	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2553	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2544 – 2545	พนักงานชั่วคราว (Part Time) ตำแหน่ง พนักงานประจำร้านพิซซ่าสห บริษัท ยัม เรสเทอรองต์ อินเตอร์เนชันแนล (ประเทศไทย) จำกัด
พ.ศ. 2545 – 2547	พนักงานชั่วคราว (Part Time) ตำแหน่ง พนักงานประจำโรงภาพยนตร์ (Box office) บริษัท เมเจอร์ ซีนีเพล็กซ์ กรุ๊ป สาขาปีนเกล้า
พ.ศ. 2547 - 2549	พนักงานแผนกการเงินและบัญชี บริษัท อะคูเทก จำกัด สาขาดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2549 - 2551	ลูกจ้างชั่วคราวกรณีพิเศษ โครงการศูนย์ร่วมใจใสสะอาด กรมศุลกากร เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2551 - ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ประเมินอาคาร สำนักพิกัดอัตราศุลกากร กรมศุลกากร เขต คลองเตย กรุงเทพมหานคร